LETO XIV. ŠT. 25 (653) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 9. JULIJA 2009

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Andrej Černic

Lahko noč in srečno, dragi Ivo!

Odstop Iva Sanadra je še vedno zavit v tančico skrivnosti. Italijani se svojega premiera Berlusconija ne morejo rešiti niti s topovi, medtem ko so se Hrvati svojega brez naprezanj, celo nepričakovano. Da ne bo pomote, ni demokratično to, kar se dogaja pri nas, vse prej kot demokratičen pa je tudi odstop brez razloga in brez utemeljitev, s kakršnim je postregel Sanader. Lahko bi ga kvečjemu označili za populističnega.

"Lahko noč in srečno, dragi Ivo"! bi zato lahko parafrazirali Edwarda Murrowa, ameriškega novinarja, ki je s Shakespearovim citatom iz Julija Cezarja v petdesetih sklepal svoje oddaje, v katerih je napadal populizem makartizma. Sanader se je, ne da bi navedel resničnih razlogov za svoj odhod, na prvo žogo znesel nad Slovenijo, kar je čista predvolilna politična propaganda: na Hrvaškem bodo kmalu predsedniške volitve. Še vsak spor med Hrvati in Slovenci je namreč prišel na dan pred kako pomembno politično preizkušnjo v eni ali drugi državi. V evropski optiki je spor med Slovenijo in Hrvaško povsem nepomemben. Tega se Sanader dobro zaveda. Ko bi evropske velesile resnično želele današnjo situacijo nagniti v korist enega ali drugega, bi to storile. Mednarodni poznavalci evropske politike pa ocenjujejo, da je vprašanje hrvaškega vstopa v EU vezano na višje strateške cilje, ki s slovensko blokado nimajo nič skupnega. Slovensko blokado naj bi za svoje interese izkoriščala VB: Angleži naj bi namreč radi v vlak naslednje širitve skupaj s Hrvaško vključili tudi Turčijo in Ukrajino. To bi jim uspelo, samo če malo zavrejo Hrvate, ki so pred ostalimi v prednosti. Podložniki njenega veličanstva bi radi z novo veliko širitvijo še bolj destabilizirali EU in kontinentalne sile (Nemčija), sami pa bi tako še naprej lahko peljali samosvojo in od EU ločeno atlantsko politiko. Nemčiji je v interesu drugačna rešitev: ko bi jim uspelo Hrvaško takoj vključiti v EU, bi potem mirno lahko za daljše obdobje zaklenili vrata nezaželenim gostom iz Turčije. In tako utrdili celinsko Evropo – osrčje EU-ja.

Sanaderjev odstop pomeni poraz tiste hrvaške linije, ki je imela za primarni strateški cilj vstop v EU. Iz hrvaških komentarjev, ki so se zvrstili v teh dneh, lahko razberemo, da se v igro vrača starejša linija HDZ, ki bi jo nekoliko poenostavljeno lahko imenovali tuđmanovska linija. V mednarodnem pogledu pomeni to odmik od EU že zaradi striktno nacionalnih spominov na vojno obdobje. Ko bi bilo zaradi Evropske unije, bi namreč v devetdesetih letih Srbi veselo korakali po vseh sosednih republikah: potreben je bil poseg Američanov. Logično je torej, da HDZ-jevci iščejo zaveznike onkraj Atlantika (Richard Hoolbrooke, tvorec Daytonskih sporazumov, je npr. danes v Obamovi administraciji).

Notranjepolitični vidik zgodbe bi lahko bil povezan z dejstvom, da je Sanader pred nekaj meseci premešal karte v svoji vladi, potem ko sta se zgodila dva zelo odmevna in še nepojasnjena politična umora (novinar Ivo Pukanić in odvetnica Ivana Hodak, hčerka odvetnika Zvonimirja Hodaka, ki je branil obtoženega vojnega generala Vladimirja Zagorca). Zamenjava ministrov in funkcionarjev je po mnenju analitikov šla takrat v smeri paktiranja z Mesićem, odstavljeni pa so bili vidni možje "opozicijske frakcije" HDZ. Sanader se je tako znašel med nakovalom tršega dela svoje stranke in Mesićevim kladivom. Predsednik Mesić velja med poznavalci hrvaškega političnega sistema za močnega akterja, ki ima pomembno besedo v medijih in v obveščevalni službi. Sanader se je pri vladni rošadi verjetno zato bal postaviti se po robu močnemu predsedniku, izgubil je zato nadzor nad delom stranke.

To so seveda za zdaj še vedno samo špekulacije. Sanader je v svojem zadnjem nastopu kot politik v javnosti samo okrcal Slovenijo in njeno neevropsko državo. Do nadaljnjih pojasnil mu zato lahko samo v en glas pozdravimo: "Lahko noč in srečno, dragi Ivo"!

Foto DP

Izvršna odbora SKGZ in SSO sta se sestala v Gorici

Za boljše in plodnejše sodelovanje v prihodnje!

Minuli petek, 3. t. m., sta se v Gorici srečala izvršna odbora krovnih organizacij Slovencev v Italiji. Predsednika SKGZ in SSO Rudi Pavšič in dr. Drago Štoka sta na posebni tiskovni konferenci povedala, da je bilo srečanje izjemno koristno, krovni organizaciji pa da bosta v prihodnje še tesneje in plodneje sodelovali. Izrazili pa so bojazen, da bi prihodnje leto Italija ponovno skušala krčiti denarna sredstva slovenski manjšini.

"Dejansko ni drugih poti v prihodnost, kot je sodelovanje, kajti to od nas pričakujejo vsi, od naših ljudi pa do Ljubljane in Rima, predvsem pa je to edina pot v nove razmere današnje družbe in recesije", je uvodoma poudaril predsednik SKGZ Rudi Pavšič, ki je povedal, da je bilo srečanje izvršnih odborov SKGZ in SSO izjemno koristno "po dolgem premoru", v katerem sta krovni organizaciji na občnih zborih in kongresih prenovili svoje pokrajinske odbore in deželni vrh. Pavšič je še povedal, da obstajajo različni pogledi na reševanje določenih problemov, a tako SSO kot SKGZ iščeta "skupne poti in skupne rešitve, saj se vsi zavedamo, v kako kočljivem trenutku je danes slovenska narodna skupnost v Italiji". Zaradi bojazni, da bi prišlo do finančnih težav, so se dogovorili, da se bosta izvršna odbora SSO in SKGZ jeseni ponovno srečala in preučila finančno stanje naših ustanov.

SKGZ in SSO nameravata ustanoviti poseben pravni urad. Predsednik SSO dr. Drago Štoka je dejal, da se s Pavšičem strinja, ko le-ta postavlja finančne težave v ospredje, predvsem pa je po Štokovem mneju pomembno, da se obveščajo italijanski politiki o finančnem stanju v manjšini. Dr. Štoka se je na tiskovni konferenci javno zahvalil predsedniku vlade RS Borutu Pahorju, ki je skupaj z italijanskim premierjem Silviom Berlusconijem pred časom rešil finančne težave slovenske manjšine v Italiji, saj je Italija že letos v protirecesijskih ukrepih hotela krčiti slovenski manjšini za milijon evrov sredstev. "Če pa bi se zgodilo, da bi prihodnje leto Italija odrezala naši manjšini za milijon in sedemsto tisoč evrov sredstev, potem je katastrofa res tu", je bil jasen dr. Štoka, ki pa je povedal, da bosta s Pavšičem sproti obveščala italijanske in slovenske politike, da do tega ne bi prišlo. Prav zato se nameravata srečati tako z italijanskimi kot slovenskimi političnimi predstavniki pred obiskom predsednika deželne uprave Furlanije Julijske krajine Renza Tonda v Ljubljani, ki naj bi bil 21. julija letos, prav tako pa so v pripravi srečanja slovenskega premierja z italijanskim in srečanje med italijanskimi in slovenskimi ministrskimi delegacijami.

Tako Pavšič kot Štoka sta se strinjala, da so v manjšini reforme nujne in je to toliko bolj vidno sedaj, ko je nastopila recesija, in prav zato sta predsednika sklenila, da se bosta izvršna odbora SSO in SKGZ redno in predvsem bolj pogosto sestajala, kot sta oba predsednika tudi napovedala, da bodo tesnejša sodelovanja tudi na pokrajinski ravni, saj so razmere na Goriškem večkrat drugačne kot na Videmskem in Tržaškem ali obratno. Sestanka izvršnih odborov SSO in SKGZ v Gorici so se udeležili: predsednik SKGZ Rudi Pavšič, predsednik SSO Drago Štoka ter pokrajinski predsedniki, za SKZG: Livio Semolič, Luigia Negro ter Ace Mermolja, za SSO pa Giorgio Banchig, Igor Švab in Walter Bandelj.

Jurij Paljk

Foto JMP

DEŽELNI SVETNIK IGOR GABROVEC v sodelovanju Z DEŽELNO SLUŽBO ZA INSTITUCIONALNE ZADEVE in SISTEM KRAJEVNIH AVTONOMIJ

vabi slovenske izvoljene javne upravitelje na krajši posvet z naslovom

"PRAVICE, PRISTOJNOSTI IN DOLŽNOSTI OBČINSKIH UPRAVITELJEV V FJK"

s predstavitvijo publikacije

L'amministratore locale nel Friuli Venezia Giulia

Vademecum ad uso di sindaci, assessori e consiglieri di comuni e province

V ponedeljek, 13. julija 2009, ob 17. uri
v konferenčni dvorani Tessitori v deželni palači na trgu Oberdan 5 v Trstu

Sodelovali bodo tudi: dr. Gianfranco Spagnul, direktor deželne službe za institucionalne zadeve in sistem krajevnih avtonomij; dr. Chiara Fabbro, odgovorna pri deželni službi za pravno-administrativno svetovanje krajevnim ustanovam; dr. Igor Giacomini, namestnik občinskega tajnika v občini Dolina

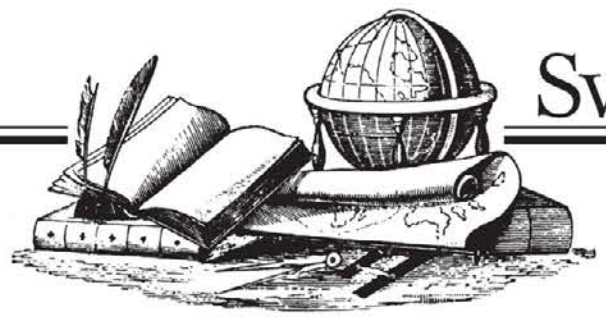

Zasedanje Deželnega sveta SSO

Obračun opravljenega dela in načrti za jesen

Poletno zasedanje deželnega sveta SSO je bila že ustaljena priložnost, da krovna organizacija potegne črto nad obdobjem, ki se z nastopom poletja zaključuje, ter da se seznani z novimi pobudami, ki so usmerjene že v prihodnjo sezono.

Glede na dejstvo, da je svetovna finančna in gospodarska kriza del našega vsakdana, tako družin in posameznikov kot tudi društev in organizacij, je v glavnem poročilu ni bilo mogoče obiti. Podal ga je Drago Štoka, deželni predsednik SSO, po uvodu prof. Lojzke Bratuž, predsednice deželnega sveta SSO, in odobritvi zapisnika januarskega zasedanja sveta. Štoka je ugotovil, da tako, kot so ogrožene družine in posamezniki, je na ta vidik posebno občutljiva civilna družba narodnostne skupnosti. Zato bo potrebna, s proračunskega vidika, velika pozornost pri načrtovanju dejavnosti, da ne bo predolgih korakov, kakršnih je že nekaj bilo, še posebno med t. i. skupnimi članicami. Pri tem je najbolj pereče vprašanje v zvezi s Slovenskim stalnim gledališčem, ki se poleg finančne krize ukvarja še z močnim upadom abonmajev in s krizo v umetniškem vodenju.

Štoka je spregovoril tudi o odnosih s SKGZ, sorodno krovno organizacijo. Ugotovil je, da so se vode umirile po napetostih, ki so označevale obdobje med novembrskim občnim zborom SSO in pravkar zaključenim kongresom SKGZ. Večinoma so te napetosti bile nepotrebne, sedaj pa je nastopil čas, da se nadaljuje po poti tvornega sodelovanja, ki se mora razvijati na obravnavanju in reševanju konkretnih vprašanj v dobro celotne skupnosti. Pri tem se je dotaknil obširnega obravnavanja t. i združitve, kateri SSO sicer ni nasprotna, a mora zrasti iz zgoraj omenjenega sodelovanja. Pri principu združevanja je potrebno gledati celostno in upoštevati tudi politično področje, na katerem je slovenska narodna skupnost še vedno hudo razdeljena po ideoloških prepričanjih. Bližina in sodelovanje med SSO in Slovensko skupnostjo, zbirno stranko Slovencev v Italiji, temeljita na sorodnih temeljih in vrednotah demokracije, slovenstva ter samostojnega političnega nastopanja. Zaradi tega so opazke o neki odvisnosti brezpredmetne in zlonamerne.

Na koncu poročila je Štoka želel izpostaviti odlično potezo, ki je bila izpeljana v Benečiji, ko je briško-beneška gorska skupnost dala v brezplačno uporabo nove prostore v Špetru, ki bodo namenjeni delovanju Beneških Slovencev, še posebno pri izvajanju skupnega projekta Jezik. Pri tem je imel glavno zaslugo predsednik gorske skupnosti Hadrijan Corsi, kateremu se mandat izteka. Kdo bo po njem nastopil, pa mora biti vprašanje, ki si ga mora zastaviti celotna narodna skupnost, kljub temu da so gorske skupnosti pod udarom in je njihov obstoj vprašljiv.

V nadaljevanju se je razvila živahna razprava, v kateri je nastopilo več predstavnikov članic SSO. Podčrtani sta bili vprašanji odnosa krovne organizacije z njenimi članicami ter zamuda pri izplačevanju prispevkov s strani Slovenije. Izpostavljena je bila potreba, da SSO zavzame aktivno držo glede problemov teritorija, kjer živijo Slovenci. Še posebej sta bila izpostavljena problema novega tržaškega regulacijskega načrta in širitve avtoceste pri Sovodnjah. Predlagan je bil tudi skupni pravni urad, ki naj bi slovenski narodnostni skupnosti pomagal pri uveljavljanju zakonskih določil v korist Slovencev. Podano je bilo tudi poročilo o delovanju šolske komisije SSO.

Deželni svet SSO se je končal z odobritvijo dveh resolucij, ki sta zadevali hude zamude pri izvajanju zaščitne zakonodaje ter vračanju kulturnih domov v Trstu in Gorici.

JČ

Ob začasni zamrznitvi Schengena

Koga moti odprava nadzora na meji?

Italijansko notranje ministrstvo oziroma vlada je konec junija ponovno uvedla policijski nadzor na zunanjih mejah države, vključno z Avstrijo in Slovenijo. Ta ukrep utemeljuje s potrebo po zagotovitvi javne varnosti v zvezi s srečanjem najvišjih državnih voditeljev najbolj razvitih in politično vplivnih držav v L'Aquili, glavnem mestu Abrucev v srednji Italiji, ki je postalo znano po močnem potresu letošnjega 6. aprila. Od 28. junija opolnoči so tako tudi mejni prehodi s Slovenijo od Predela do Lazareta spet zastraženi in na njih policisti pregledujejo osebne dokumente potnikov kakor pred 20. decembrom 2007, ko je bila odpravljena tako imenovana schengenska meja s Slovenijo in pomaknjena na mejo s Hrvaško. Vsi se še dobro spominjamo slovenskih praznovanj ob "žaganju" mejnih zapornic in sproščenega razpoloženja ljudi, ki so dočakali odpravo mejnega nadzora in uresničitev ene temeljnih osnov Evropske unije kot enotnega področja za prosto kroženje ljudi in gospodarskih dobrin. Naj tu povemo, da Schengenska pogodba predvideva, da lahko države v izrednih primerih začasno uvedejo mejne nadzore. Ali v našem primeru obstajajo utemeljeni razlogi za to? Italijanska vlada navedeni ukrep utemeljuje s splošnimi varnostnimi razlogi, povezanimi s srečanjem najvišjih političnih predstavnikov najbolj razvitih držav, imenovanim "vrh G8", ki bo potekal od 8. do 14. julija v abruškem mestu L'Aquila. To srečanje je bilo prvotno načrtovano na otočku Maddalena pri Sardiniji, kjer so že dogradili večino vseh za to potrebnih objektov. Po aprilskem potresu pa je predsednik vlade Berlusconi odločil, da omenjeno vrhunsko srečanje preseli v L'Aquilo v duhu nekakšne svetovne solidarnosti s prizadetimi potresenci, v upanju da se bodo v tem času umirili potresni sunki. Naneslo pa je, da se je prav v minulih dneh zemlja v Abrucih spet občutno stresla, kar zaskrblja predvsem prizadeto prebivalstvo. Srečanje bo tako potekalo v L'Aquili, v sodobni zgradbi šole za finančne straže, ki je bila zgrajena po protipotresnih načrtih, tako da je letošnji potres ni prizadel. Ta kraj je dovolj daleč od meje s Francijo, Švico, Avstrijo in Slovenijo, zato vladna utemeljitev za ponovno začasno uvedbo nadzora na omenjenih mejah ni prepričljiva, to zlasti zato, ker sovpada z nastopom poletne turistične sezone.

Po zagotovilih pristojnih oblasti se bo nadzor na mejnih prehodih končal v sredo, 15. julija, po končanem zasedanju skupine G8 v L'Aquili.

Mnogi se sprašujejo, kako bo uvedba nadzora vplivala na potek masovnega turističnega prometa v zadevnem obdobju. Vprašati se je treba tudi, ali je bil vladni ukrep dovolj premišljen glede na letni čas in na majhno verjetnost, da bi se morebitni "anti globalisti" usmerjali iz Srednje Evrope proti srednji Italiji prek omenjenega območja. Nekateri krogi so skušali poglobiti prave razloge, ki so vplivali na omenjeno vladno odločitev o mejnem nadzoru.

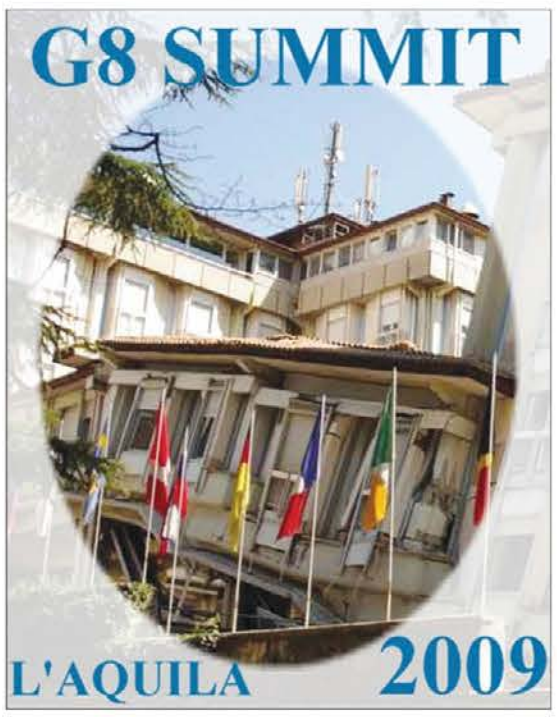

Po drugi strani pa nam lahko pretekli dogodki pomagajo razumeti, zakaj še danes številni krogi pri nas niso bili navdušeni ne nad vstopom Slovenije v Evropsko unijo ne nad odpravo nadzora na meji v skaldu s Schengensko pogodbo, ki ureja to tematiko. Že leta 1985 so v majhnem kraju Schengen v Luksemburgu članice takratne Evropske gospodarske skupnosti (Francija, Nemčija, Belgija, Holandska in Luksemburg) podpisale izjavo o namenu, da pride čim prej do najširšega sporazuma o prostem kroženju ljudi na območju EGS in uvedbe nadzora samo na zunanjih mejah. Med navedenimi pobudniki ni bilo Italije. Bilo je potrebnih kar pet let pogajanj za konkretno uveljavitev nakazanega cilja. Zadevni dogovor je 12 članic evropske povezave podpisalo v istem kraju 19. julija 1990. Tudi tokrat Italije ni bilo zraven. K Schengenski pogodbi je pristopila nekaj mesecev pozneje, novembra 1990. Schegenska pogodba pa je stopila v veljavo šele leta 1994, potem ko so jo vse države podpisnice ratificirale.

Nazadnje naj spomnimo, da je bilo od 25. do 28. minulega junija v Trstu srečanje kakih tridesetih zunanjih ministrov iz skupine držav G8. Prometne in druge omejitve so veljale le v strogem mestnem središču. Nobenega nadzora ni bilo na meji s Slovenijo. Kakor hitro so zunanji ministri zapustili Trst, je bil, kot že povedano, uveden policijski nadzor na italijanskih mejah, povezan z omenjenim srečanjem državnikov v L'Aquili, ki bo trajal do 15. julija. Upravičeno je vprašanje, zakaj dvojna mera in čemu nadzor potnikov pri izstopu iz Italije?

Alojz Tul

Slovenska skupnost / Deželno tajništvo

Pravni urad za slovensko narodno skupnost

Slovenska skupnost kot zbirna stranka Slovencev v Italiji pozdravlja odločitev, ki je bila sprejeta na petkovem srečanju (3. julija) obeh krovnih organizacij SSO in SKGZ o ustanovitvi pravnega urada za zastopanje narodnih pravic posameznikov, organizacij in društev. Tako pravno telo postaja iz dneva v dan vse bolj neizbežno, saj se zaskrbljujoče nadaljujejo raznorazne kršitve, zavlačevanja in sprenevedanja pri izvajanju zakonskih določil o zaščiti Slovencev v FJK. Še posebno je to vidno pri uveljavljanju spoštovanja narodnostnega teritorija, vidne dvojezičnosti, glasbenega šolstva in vračanju kulturnih domov v Trstu in Gorici. Kakor tudi ni mogoče mirno spati glede na nove šolske reforme.

Slovenska skupnost je že na začetku tega leta javno podčrtala pomen in potrebo po ustanovitvi takega pravnega sredstva. Zaradi zapletenosti zakonodaje in povezanih stroškov je tako za posameznika kot za društvo oz. organizacijo vedno težje posegati po pravni poti. Po drugi strani postaja pravna pot vedno bolj neizbežno sredstvo. Zato je SSk še posebno zadovoljna, da sta obe krovni organizaciji ta predlog osvojili in ga vključili med točke njunega sodelovanja.

Slovenska skupnost je že od vsega začetka pripravljena nuditi vso strokovno pomoč in izkušnje, ki si jih je v teh letih pridobila v boju proti razlaščanju na Tržaškem in pri Jeremitišču na Goriškem kakor tudi pri uveljavljanju dvojezičnih osebnih in zdravstvenih izkaznic, dvojezičnih napisov in dvojezičnega poslovanja.

Na dnu...

Povejmo na glas

V boju za etične vrednote

Redkokdaj se zgodi - in škoda, da je tako -, da se v javnosti razplamti boj za etične vrednote na ravni, ki zadeva celotno družbo. Etika kot etika v bistvu težko vstopi v središče družbene in še posebej politične pozornosti, v večini primerov je njen glas sicer slišati, vendar ostaja nekje na robu, čeprav je temelj vsega. Lahko gradimo ceste, nebotičnike, veleblagovnice, izdelujemo vedno boljše avtomobile, se povezujemo preko omrežja in vse bolj izpopolnjene telefonije, se vse bolj zdravo hranimo, vse bolj učinkovito borimo proti boleznim, a, če ne gradimo boljših medsebojnih odnosov, jih negujemo in plemenitimo, manjka nekaj, kar bo vzelo ceno vsemu ostalemu. In za vdrževanje ter zdravo rast medsebojnih odnosov je poklicana etika, veda o tem, kaj je dobro, etika kot spoznanje, da je resnično dobro skupno dobro in da torej ni dobro tisto, kar je dobro zgolj zame in samo zame. Ves ta uvod zaradi nastopa Cerkve proti sprejetemu zakonu o varnosti, ki se loteva sobivanja s pribežniki na način, ki nam ne bo prinesel nič dobrega. Cerkev je pred nedavnim kritično obravnavala delovanje in obnašanje Berlusconija, sedaj se je podobno odločno opredelila zoper sporni odnos do "tujcev", ki bo žal poslabšal življenjske pogoje tudi vseh nas "domačinov". Če k temu prištejemo dejstvo, da desnosredinska politika nasploh pojmuje varnost predvsem kot ostre in kaznovalne ukrepe, ki delajo red, če ne gre drugače s prostovoljci, potem je jasno, da opozarjanja Cerkve niso samo utemeljena, ampak celo nujna. Pomeni, da so etične vrednote že toliko potisnjene na rob družbe ali celo čez prag na cesto, da je potrebno dvigniti glas. In ker je politika vselej aktivna in nenehno stremi proti določenemu cilju, bi bilo zmotno verjeti, da se bo trenutno vladajoča koalicija na svoji poti zaustavila. Zato ni dvoma, da smo se s posredovanjem Cerkve resnično znašli sredi etične bitke, bitke za takšno ali drugačno podobo naše družbe: se bo družba pomikala v smeri vse večje zaostritve med nami in "tujci" ter - kar je istočasno drugo podobno temeljno razpotje - v smeri vse večjega razkoraka med bogatimi in revnimi, ali pa bo gradila skupno dobro z vsemi v času, ko se k nam pomikajo tisoči in tisoči iz revnejših predelov sveta? Ker v vseh pogledih materialistična globalizacija po svoji naravi podpira vsakršno trdo in brezčutno ukrepanje - to je vlak, na katerem se vozimo vsi -, prodira in brez večjih odporov zmaguje vsesplošno zaostrovanje. Upira se le še etika, za katero se zdi, da je v odnosu na naftne interese, mrežo in vpliv bančnih sistemov ter dokaj zakoreninjenega porabništva brez moči. Kako naj bi potemtakem prepričala z zahtevo po enakovrednem upoštevanju "tujcev"? In vendar etika lahko prepriča in prodre, ker nekje globoko v sebi vsak človek ve, da nesprejetje drugega človeka vodi v nestrpnost, nestrpnost v mržnjo, mržnja pa v smrt srca, brez katerega ni radosti, ni veselja, ni prave prihodnosti.

Janez Povše

POGOVOR Miro Petek, predsednik Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu

Slovenska diplomacija bi morala biti odločnejša, ko gre za manjšine!

Miro Petek, legenda slovenskega preiskovalnega novinarstva, je zdaj že drugi mandat v DZ poslanec SDS. Sam je po rodu Korošec, zato mu je bila tematika slovenskih manjšin vedno dokaj blizu, čeprav se je poklicno bolj ukvarjal z ekonomskim podzemljem in njegovimi nepravilnostmi v rodni deželi. Odkar pa je prestopil prag slovenskega parlamenta, se z manjšinami in zdomci ukvarja tudi poklicno. V prejšnjem mandatu je bil podpredsednik, v tem pa je predsednik Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Zmotili smo ga le dan pred vseslovenskim srečanjem v DZ, ki ga je v četrtek, 2. julija, priredila prav "njegova" komisija.

Ko ste bili nazadnje v Gorici prejšnji teden, ste omenili, da boste postavili poslansko vprašanje glede usode goriškega Trgovskega doma. Kako je s tem?

Poslansko vprašanje sem vložil v ponedeljek, 28. junija. Po poslovniku DZ mi mora minister Žbogar odgovoriti v enem mesecu. Vložil pa nisem samo vprašanja glede prizadevanj RS za Trgovski dom in spoštovanje 19. člena zaščitnega zakona 38/01, na ministra sem naslovil tudi vprašanje o razlogih za ukinitev sprejema ob praznovanju dneva osamosvojitve na diplomatsko-konzularnih predstavništvih RS v tujini. Sam sem prišel do dokumenta, v katerem je MZZ na neki način prepovedalo praznovanje tega praznika. To je velik škandal. Na konzulatu v Trstu tako ni bilo nobene obeležitve obletnice osamosvojitve. Sam sem bil na tovrstni slovesnosti v Celovcu: tudi tega ni financirala slovenska država, ampak privatni podjetnik. Slovenska država ni pred bankrotom, kljub finančni krizi bi morala biti bolj občutljiva za ta vprašanja. Letošnja ukinitev teh praznovanj nima v ozadju finančne krize, saj so slovesnosti lahko skromnejše. Gre za prepoznavna stališča zdajšnje vlade, ki jim domoljubje in slovenska država ne pomenita ravno veliko.

Gre torej za ideološko odločitev in svojevrstno razvrednotenje tega dneva, ki pa nosi morda prav med Slovenci v tujini poseben pomen...

Ja, zagotovo. Zelo pozitivno me je presenetilo tudi slavje ob osamosvojitvi, ki je bilo pri vas v Števerjanu. Navdušilo me je dejstvo, da je g. Terpin organiziral to na svojem dvorišču in iz svojega žepa. Pa še, da se je tam zbralo toliko ljudi in da si lahko poslušal slovensko besedo in slovensko pesem. Na slovenski zemlji v italijanski državi je plapolala slovenska zastava ob knežjem prestolu. Žal, pa le nekaj kilometrov stran lahko naletiš na odnos slovenske države, ki ni sposobna organizrati skromne proslave za Slovence, slovenske gospodarstvenike in politike. To je slab znak, ker izraža stališča vladajoče garniture do slovenske države in osamosvojitvenega poglavja.

Vrniva se za trenutek na prvo poslansko vprašanje, na Trgovski dom. Mnogi zamejci so glede tega že vrgli puško v koruzo, češ da se je zadeva iztekla "po italijansko": določila so, a se jih ne izvaja, ker jih oblasti skrbno izigravajo...

Slovenija se je doslej premalo vključevala v problematiko Trgovskega doma. Na splošno jo poznamo premalo, tudi posebnega interesa očitno ni bilo. S pritiskom na Rim bi se po mojem mnenju to zadevo dalo urediti. Nekateri pravijo, da so zakoni zato, da se izigravajo. Rim mora zato dobiti zelo jasen namig iz Ljubljane, da je treba zakone spoštovati. Slovenija rada govori, da imamo z vsemi sosedami zelo dobre odnose. Zame to ne velja, dokler obstajajo nerazčiščena poglavja okoli problematik slovenske manjšine in njihov status ni urejen po ratificiranih mednarodnih konvencijah. Paradoks je ravno pri primeru Hrvaške: v zadnjem letu tudi uradna politika priznava, da med nami in njimi ni dobrih odnosov. Na ravni manjšin, po besedah predstavnikov slovenske skupnosti na Hrvaškem, pa si boljših odnosov skoraj ni mogoče zamisliti. Na eni od zadnjih sej komisije, ko smo obravnavali slovensko manjšino na Hrvaškem in smo imeli pripravljeno gradivo na to temo, je predstavnik Slovencev iz Zagreba naša izhodišča kritiziral, češ da ima tamkajšnja skupnost zelo dobro urejen status. Ob tem se moramo seveda spomniti, da je Hrvaška pred časom zbrisala slovensko manjšino iz preambule v ustavo. Imam torej svoje pomisleke, da je tam res vse v najlepšem redu. Če pa je manjšina zadovoljna, smo seveda vsi zadovoljni.

Problem nepremičnin je seveda vezan tudi na Narodni dom v Trstu. Po zakonu bi se moral status obeh domov (skupaj s tržaškim Narodnim domom pri Sv. Ivanu) urediti v 5 letih od odobritve zakona 38/01 in v primeru, da bi to obdobje ne bilo dovolj, bi moral intervenirati italijanski predsednik vlade v šestih mesecih po zapadlosti petletnega roka. Sedaj pa so skoraj že tri leta mimo od zadnjega roka. Kaj bi morala narediti Slovenija?

Najprej so tukaj diplomatske note, druga rešitev so osebni pogovori z diplomatskimi predstavniki Italije. Sam sploh ne vem, ali so bili in kdaj so bili na to tematiko opozorjeni. Počakal bom na odgovor ministra Žbogarja, občutek pa imam, da se slovenska diplomacija okoli tega vprašanja ne pretirano napreza. V nasprotnem primeru bi bila "zagonetka" z narodnimi domovi že rešena. Poglejmo samo, kaj se je zgodilo lani, ko je Berlusconi hotel zmanjšati za milijon evrov dotacije za slovensko manjšino. Takrat smo skupaj nastopili slovenska manjšina v Italiji in slovenski politični vrh: milijon evrov je Italija takrat vrnila. Slovenija je sicer takrat proslavljala svojo veliko diplomatsko zmago. Pravim pa, da smo tukaj prišli spet v paradoksalni položaj. Berlusconi je manjšini najprej odvzel milijon evrov. Ko je odvzeti, zakonsko določen milijon vrnil, smo se mu vsi zahvaljevali in ga trepljali po rami...

... saj je v tem smislu bila tudi uradna obrazložitev italijanske države. Italijanski veleposlanik v Ljubljani je dejal, da je vrnjeni milijon izraz spoštovanja in dobre volje, ki ga Italija izkazuje Sloveniji in manjšini...

Milijon evrov italijanskega proračuna pomeni približno 20 tisoč evrov za slovenski proračun. Slovenija daje samo za Slovence po svetu 10 milijonov evrov. Pri nas ne bi nihče pomislil na to, da bi znižali dohodke italijanski in madžarski manjšini.

V zamejskih medijih je bilo zaslediti, da dobiva zadeva okoli Trgovskega doma kazenski okvir. Kako lahko v teh vodah postopa slovenska manjšina in kako ji lahko Slovenija pomaga?

Slovenija ne more poseči po sodnih poteh: tukaj se mora manjšina znajti sama. Na avstrijskem Koroškem je npr. Rudi Vouk sam sprožil določene postopke na sodišču: neuveljavljanje dvojezičnosti je s pomočjo "stranskih prekrškov", kot so prehitra vožnja, pripeljal pred sodišče. Poleg tega obstajajo še mednarodne institucije: mislim, da bi si Italija ne privoščila kake obravnave na sodišču za človekove pravice, vsaj zaradi ugleda ne.

Kaj pa internacionalizacija teh vprašanj v Evropskem parlamentu?

Možnosti so odprte. Naši poslanci so občutljivi na vprašanja človekovih in manjšinskih pravic. Oba naša poslanca, Milan Zver in Romana Jordan Cizelj, sta o tem osveščena, isto lahko rečem o poslancu Ivu Vajglu, ki manjšinska vprašanja pozna zelo dobro. V EP bi morali iskati podporo in spraviti ta vprašanja na dnevni red. Spet so tukaj poslanska vprašanja pomembno "orožje". Lahko se tudi organizira sprejem predstavnikov manjšine pri posameznih poslanskih skupinah in strankah. Problematike dobijo tako posebno težo v javnosti...

Spet lahko tukaj zasledimo paradoks, ko imamo v EPP (Evropski ljudski stranki) hkrati predstavnika SVP, ki ga je podprla Slovenska skupnost, slovenske evroposlance iz vrst SDS in NSi, ki prav tako podpirajo zahteve manjšine, a tudi poslance italijanskega Ljudstva svoboščin, ki pa imajo navadno najbolj odklonilen odnos do manjšinskih vprašanj...

Ja... zaveznike je treba iskati v vseh poslanskih skupinah.

Bi bila internacionalizacija morda težja, ker se za mesto predsednika Evropskega parlamenta potegujejo italijanski desničarji kot eden od močnejših faktorjev v Evropski ljudski stranki?

Slovenski poslanci predstavljajo majhno kritično maso. Omenim naj, da je v evropski ljudski stranki tudi Lojze Peterle, pravi politični maček z velikim ugledom v Evropi. Mislim pa, da bi moral civiliziran politični prostor debate o manjšinah prenesti ne glede na to, kdo in iz katere države predseduje.

Med ukrepi, ki jih je sprejela prejšnja vlada v korist manjšine, je tudi ponovna uvedba institucije ministra brez listnice za Slovence v zamejstvu in po svetu. Kako ocenjujete dosedanje delo ministra Žekša, ki je dobil ob predstavitvi splošno podporo vseh političnih sil?

Žekš je dobil zelo široko podporo že v naši komisiji. Strinjam se, da opravlja to funkcijo osebnost, ki iz preteklosti ni politično kontaminirana. Upam, da tudi v tem mandatu ne bo pristal v kaki politični mlakuži. Izkušnje najinega sodelovanja so dobre. Res pa je, da se je v tem času zapletel v spor s predstavniki manjšine v Avstriji glede svojih izjav. Tu se vidi, da je s sprejetjem funkcije ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu stopil v čisto nove čevlje. Manjšina in zdomci so vse prej kot lahek resor, čeprav nekateri pravijo, da gre za "turistično komisijo". To sploh ni res. Biti konzul v Celovcu je npr. težje kot biti veleposlanik na Dunaju. Dr. Žekš mora biti v svojih izjavah previden in paziti na odnose z vsemi skupinami znotraj posamezih manjšin. Pomislimo samo na to, da deli Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu pogačo v višini približno 10 milijonov evrov. Pritiski so zato zelo veliki, na ministra, na državnega sekretarja in na vse, ki delujejo na tem področju.

Kako poteka delo komisije, ki ji vi predsedujete?

V prejšnjem mandatu sem bil podpredsednik te komisije in priznati moram, da smo malo zaspali. V mandatu 2004 – 2008 smo imeli enajst rednih, sedem nujnih in eno korespondenčno sejo. V tem mandatu pa smo od lanskega oktobra imeli že šest rednih in pet nujnih sej. V enem samem letu smo se torej sestali tolikokrat kot v celotnem prejšnjem mandatu. Problematik je po mojem mnenju toliko, da se mora komisija redno sestajati vsak mesec ali še pogosteje. Vladi smo dali nekaj priporočil, sam premier se je tudi udeležil naše seje in obrazložil svoja stališča in poglede na tematiko manjšin. Vedno skušamo delovati s konsenzom: konflikti sicer obstajajo, tudi dolge seje včasih, doslej pa nam je še vsako problematiko uspelo rešiti s konsenzom. Zagovarjam stališče, da se notranjepolitični spori ne izvažajo v manjšine, ki imajo že itak svoje probleme. V naši komisiji skušamo skupaj delati v interesu vseh Slovencev zunaj slovenskih meja. V prihodnosti bomo tako skušali ažurirati in izboljšati učne načrte na področju obravnavanja slovenskih manjšin in izseljencev. Na to je šolskega ministra Lukšiča opozoril tudi pisatelj Boris Pahor. Le malo pred tem pa nam je na seji komisije uradnik z ministrstva izjavil, da so manjšine že pretirano prisotne v osnovošolskih učnih programih. Poslal bom zato protest Lukšiču, ker je po mojem mnenju podcenjujoče, da pošilja take uradnike na seje naše komisije.

Naše delo pa pomeni tudi neposredni stik na terenu: srečevati in spoznavati moramo slovenska društva in ljudi ter okolja, v katerem slovenska stvarnost deluje. Poleg tradicionalnih, zgodovinskih emigrantov se danes srečujemo tudi z novodobnim preseljevanjem. Iz Nemčije se na primer vsako leto v Slovenijo vrne približno tisoč petsto Slovencev, isto število naših rojakov pa se tudi na novo tja odseli. Te številke so presenetile tudi nas: gre predvsem za študente in izobražence, ki se selijo zaradi boljših služb. Ker ne iščejo povezav s slovenskim okoljem, tudi sami ne zaznamo te migracije. V prihodnje bomo vsekakor poskušali vzpostaviti stik tudi s tem segmentom. Po svetu je približno 600 Slovencev z doktorati: tega potenciala žal Slovenija ne zna izkoristiti. Pozornost bomo namenili tudi poenostavljanju postopka nostrifikacije tujih diplom v slovenski red.

Pripravlja pa se tudi sprememba zakona o Slovencih zunaj meja RS...

Da, tako je. V parlamentu ga sicer še ni. Bomo še videli, v katero smer grejo spremembe.

Torej vsebine še ne poznate...

Ne, ne še. Kolikor je meni znano, pa naj bi šlo za spremembe okoli repatriacij. Treba je določiti natančen pomen tega pojma in pogoje, v katerih se repatriacija lahko izvaja.

Kaj pa sestava Sveta za Slovence pri predseniku vlade, ki je bila tudi ena od možnih tem za spremembe?

Upam, da bo Svet ostal tak, karšen je. V naši poslanski skupini bomo zagovarjali status quo, in sicer, da se v Svetu ohranita predstavnika slovenskih manjšinskih političnih strank, Slovenske skupnosti in Enotne liste. Gre namreč za politični stranki slovenskega naroda s slovenskim statutom. Upam, da se tega dela ne bodo dotaknili, ker bo v nasprotnem primeru prišlo do ostrih polemik. Mislim pa, da se to ne bo zgodilo. Določili bodo verjetno samo dolžino mandata Sveta, ki trenutno še ni določen.

Zastopanost slovenskih manjšinskih strank SSk in EL pa torej po vašem mnenju ni ogrožena...

Obstajali so pritiski v to smer, v javnosti se je to govorilo. Slišati je bilo, da bi se SSk in EL iz Sveta izbrisali ali pa da bi se v sam organ uvrstili tudi slovenski predstavniki drugih strank. Te druge stranke, levičarske formacije ali Demokratska stranka v italijanskem primeru, pa niso zbirne stranke Slovencev v zamejstvu. Upam torej, da bodo okoli Sveta spremembe samo v določanju dolžine mandata.

Včasih je v manjšinskih vodah morda težko ločevati med civilno družbo in politiko. Navsezadnje igrajo tudi krovne organizacije pomembno politično vlogo...

To drži. Sam jezik pri manjšini ni samo element kulture, ampak tudi politično vprašanje. Če ti kdo ne dovoli govoriti v maternem jeziku, postane jezik eminentno politično vprašanje.

Krovni organizaciji SSO in SKGZ sta v zadnjem letu predlagali dva različna tipa skupnega zastopstva. Pri SKGZ imamo predlog Zveze, v kateri naj ne bi bilo političnih subjektov, SSO pa je predlagal Narodni svet, voljeno telo, v katerem naj bi bila prisotna tudi SSk. Kako gledate na to vprašanje v Ljubljani?

V prejšnjem mandatu smo se okoli tega pogovarjali. Naše stališče je tako, da se slovenska država v to ne sme vtikati in tega ne more vsiljevati. Priti bi moralo do določenih posodobitev. Mi lahko pozivamo in opozarjamo manjšine, da ureditev morda ni več v duhu časa, kakšne naj bodo posodobitve, pa mora posamezna narodna skupnost sama določiti. Ureditev in izboljšanje sta torej potrebna in nujna, ključ organiziranosti pa mora najti narodna skupnost sama.

Kakšne stike goji Ljubljana z izvoljenimi predstavniki slovenske manjšine?

V mislih imam seveda stike s tremi najvišje izvoljenimi, s senatorko Tamaro Blažina in z deželnima svetovalcema Igorjem Gabrovcem in Igorjem Kocijančičem...

Z njimi imamo neformalne stike. Ključ povabljenih na seje naše komisije pa je Svet za Slovence v zamejstvu pri predsedniku vlade.

Andrej Černic

Kdo je Miro Petek?

Miro Petek se je rodil leta 1959 v Črni na Koroškem. Po končanem šuediju novinarstva se je zaposlil pri dnevniku Večer. Odkrival je nejasne zgodbe, vezane na koroško

Miro Petek in Milan Zver ob zadnjem obisku v Gorici

gospodarsko podzemlje in njegovimi vezmi s politiko. Zaradi tega je februarja 2001 doživel brutalen napad pred domom. Naročniki in izvajalci napada niso bili nikoli kaznovani. Petek je prejel obe slovenski novinarski nagradi, leta 2000 nagrado Društva novinarjev Slovenije za izstopajoče novinarsko delo, leta 2001 pa še Jurčičevo nagrado, ki jo podeljujeta Nova revija in Društvo slovenskih pisateljev za izjemne novinarske dosežke. Poročal je tudi v tujem tisku, v Veliki Britaniji pri časopisu Guardian. Leta 2004 je bil na listi Slovenske demokratske stranke izvoljen za poslanca v DZ. Z novim mandatom je Petek tudi prevzel predsedstvo Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

TRST Skorajšnji odhod škofa msgr. Evgena Ravignanija

Msgr. Giampaolo Crepaldi novi tržaški škof

Sveti oče je v soboto, 4. julija, sprejel ostavko msgr. Evgena Ravignanija, ki jo je ponudil 30. decembra 2007 ob dopolnitvi 75. leta starosti. Dosedanji škof bo odslej nadaljeval pastoralno vodstvo škofije v vlogi apostolskega administratorja vse do trenutka, ko bo novo imenovani načelnik tržaške škofije,

msgr. Giampaolo Crepaldi, prevzel položaj; zapadel je tako mandat tudi vsem štirim škofovim vikarjem, ki bodo vsekakor opravljali svoje dolžnosti do prihoda novega škofa.

Za tržaško Cerkev se je tako sklenilo dolgo obdobje škofovanja msgr. Evgena Ravignanija, ki je leta 1997 nasledil msgr. Lovrenca Bellomija.

Novico je medijskim operaterjem sporočil sam škof Ravignani v soboto, 4. julija, na tržaški škofiji. V dvorani v prvem nadstropju se je zbrala tudi skupina slovenskih in italijanskih duhovnikov ter najožjih sodelavcev msgr. Ravignanija, ki mu bo odslej pripadal naslov častnega škofa tržaške škofije.

"V imenu duhovnikov in diakonov, vernikov in vernic, v imenu ljudi, ki so Bogu posvečeni, in v svojem imenu, se svetemu očetu iskreno zahvaljujem, da je želel izročiti tržaško sveto Cerkev škofu z visoko kulturo in široko ter globoko izkušnjo, ki si jo je nabral najprej v italijanski Cerkvi, nato pa v Svetem sedežu", je dejal msgr. Ravignani, ki je prepričan, da bo tržaška Cerkev v njegovih rokah "zvesto in z novim zagonom nadaljevala pot, ki se z jasnim in pogumnim pričevanjem odpira pravemu upanju". Škof Ravignani je hkrati obljubil, da bo vsekakor še naprej pripravljen, sicer v oblikah, ki jih bo določil novi škof, služiti "tej naši Cerkvi in temu mestu, ki ga ljubim, ter vam vsem, ki sem vas vedno imel in vedno vas bom imel rad".

Imenovanje novega tržaškega škofa je trajalo kar dolgo. Kot je sam škof Ravignani povedal, je Trst mesto s posebnimi specifikami, problematikami, "ki jih npr. kraj v Venetu nima". Trst je namreč pomembna stična točka različnih kultur, narodnosti in prostor težke preteklosti: treba je bilo zato dobiti dušnega pastirja, ki bi imel za seboj potrebne izkušnje, "tudi diplomatske" – je dejal škof Ravignani.

O msgr. Giampaolu Crepaldiju se je nekaj že govorilo. Rodil se je 29. septembra 1947 v kraju Pettorazza Grimani pri Rovigu. V duhovnika je bil posvečen 17. julija 1971, leta 1979 je diplomiral iz filozofije na univerzi v Bologni, leta 1984 pa iz teologije na papeški univerzi. Med 1985 in 1994 je bil ravnatelj državnega urada italijanske škofovske konference za družbena in delovna vprašanja. Od leta 1994 do 2001 je bil podtajnik papeškega sveta za pravičnost in mir, nato pa je postal tajnik omenjenega organa in sodeloval pri sestavi papeževe enciklike Caritas in veritate (za nekatere je bil ravno zaključek enciklike razlog, da je imenovanje novega tržaškega škofa trajalo toliko časa). Leta 2001 ga je pokojni papež Janez Pavel II. posvetil v škofa. Ob njegovem imenovanju za tržaškega škofa mu je papež Benedikt XVI. podelil ad personam naslov nadškofa.

Msgr. Evgen Ravignani: Trst je mesto zdrave laičnosti

"Dajte, da bo mesto raslo v slogi in v spoštovanju različnih kultur, jezikov, veroizpovedi in tradicij. Dajte, da bo Trst postalo mesto vedno bolj tvornega dialoga, ki naj bo usmerjeno v zedinjenje skupnega prizadevanja za vedro in odkrito prihodnost. Trst je mesto, ki potrebuje globoko razumevanje njegove preteklosti in njegove verske ter zlasti laične podlage. Trst sem vedno jemal kot mesto, ki ni bilo nikdar pobožnjaško, niti pa brezversko: Trst je bil vedno prostor zdrave laičnosti. V svojem imenu - in prepričan sem tudi v imenu svojih predhodnikov – pa lahko mirne duše trdim, da so Trst in Tržačani cerkvene može vedno dobro sprejeli", je dejal škof Ravignani, ki bo sicer še naprej živel pri nas. "Veliko bom molil in študiral, posvečal se bom ekumenskim vprašanjem krajevnega in državnega značaja ter sledil bom zadevam deželne teološke fakultete". Škofu Ravignaniju ni znano, ali se je njegov naslednik že lotil študija slovenskega jezika. "Menim pa, da bi bilo dobro, ko bi se slovenščine naučil. To vprašanje pa presojam vedno v isti luči: če se različne skupnosti soočajo zato, da bi ustvarjeno bogastvo postalo blaginja vseh, je dobro; če pa skupnosti živijo ločene druga ob drugi, je hudo. Različne kulture pa se druga drugi ne morejo približati brez jezikovnega sredstva..."

IG

Foto IG

STOLNICA SV. NIKOLAJA Sveta maša za domovino ob dnevu državnosti

Uvodni pozdrav nadškofa msgr. Alojza Urana

Spoštovani predstavniki političnega, kulturnega, družbenega, gospodarskega in javnega življenja, evropski in državni poslanci, cenjeno poveljstvo Slovenskih oboroženih sil, predstavniki drugih Cerkva in verskih skupnosti v Republiki Sloveniji, izbrani gostje, prisrčno pozdravljeni!

Ekscelence veleposlaniki v Republiki Sloveniji, Madame et Messieurs les Ambassadeurs, je me permets de saluer par votre entremise toutes les Autorités civiles et religieuses de vos nations, ainsi que vos compatriotes. Mes prieres et mes pensées vont particulierement aux communautés catholiques présentes dans vos pays. Soyez assurés qu'elles désirent collaborer fraternellement a l'édification nationale en apportant, au mieux de leurs possibilités, leur contribution propre fondée sur l'Evangile.

Zahvaljujem se apostolskemu nunciju v Sloveniji, obema nadškofoma in škofom vseh slovenskih škofij za vašo navzočnost, da na predvečer dneva državnosti lahko skupaj obhajamo bogoslužno slovesnost. Lepo pozdravljam višje redovne predstojnice in predstojnike, druge duhovnike, redovnike in redovnice, bogoslužne sodelavce ter vse brate in sestre.

Obhajamo 18. obletnico ustanovitve samostojne države Republike Slovenije. Državni praznik je za nas katoličane spodbuda k živemu evangeljskemu pričevanju in k delovanju v prid človeka, kar je naše duhovno in družbeno poslanstvo v sodelovanju z vsemi institucijami naše države. Cerkev je poklicana, da v luči družbenega nauka prispeva k ozaveščenosti vernikov in vseh ljudi dobre volje. Civilna družba se danes bolj kot kdajkoli prej zaveda, da je le z načinom življenja, ki temelji na zmernosti, solidarnosti in odgovornosti, mogoče ustvariti bolj pravično družbo in boljšo prihodnost za vse.

Molimo za slovenske in evropske javne oblasti, naj vsem prebivalcem zagotavljajo zaščito njihovih pravic, sodelujejo s Cerkvijo pri oblikovanju družbe vrednot ter vzpostavljanju mirnega, potrpežljivega in bratskega sobivanja. Mladim rodovom smo z vso resnostjo dolžni ponuditi kakovostno izobraževanje, še bolj pa ustrezno vzgojo, da bodo znali vrednost življenja vključiti v družinsko življenje, ki temelji na zakonski zvezi. Mladi, ki imajo radi življenje, zvestobo, družino in domovino so odprti upanju in so naša prihodnost.

Na začetku sv. daritve Gospodu prinašamo svoje osebno življenje, življenje slovenskega naroda in v tišini svoje vesti priznajmo vse, kar je prepričevalo polno uresničevanje človeških in krščanskih vrednot. Prosimo odpuščanja za grehe do samega sebe, do bližnjega, do naroda in naj nas Gospod spravi s seboj in med seboj.

Pomembna obletnica za msgr. dr. Jurija Bizjaka

Že devet let v službi koprske Cerkve

V nedeljo, 5. julija 2009, je minila deveta obletnica posvečenja msgr. dr. Jurija Bizjaka za koprskega pomožnega škofa.

Jurij Bizjak se je rodil 22. februarja 1947 na Colu v družini s štirimi otroki, med katerimi je najstarejši. Pet razredov osnovne šole je končal na Colu, zadnje tri pa v Ajdovščini. Gimnazijo (1961-1965) je obiskoval v semenišču v Vipavi, bogoslovje (1965-1971) pa na Teološki fakulteti v Ljubljani, kjer je leta 1972 diplomiral. V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1971 v Logu pri Vipavi.

Papež Janez Pavel II. (1978-2005) ga je 13. maja 2000 imenoval za koprskega pomožnega škofa in naslovnega škofa v Gergiju. Jurij Bizjak je prvi pomožni škof v zgodovini obnovljene koprske škofije. Dne 5. julija 2000 je bil v koprski stolnici Marijinega vnebovzetja posvečen v škofa.

Po duhovniškem posvečenju je bil sprva nekaj mesecev kaplan v Sežani, nato pa od 1972 do 1975 v Ilirski Bistrici. Leta 1975 in 1976 je bil župnijski upravitelj na Planini in na Ustjah.

Od 1976 do 1983 je v Rimu študiral na papeškem Bibličnem inštitutu in na papeški Univerzi Urbaniana. Študij je zaključil z doktorsko disertacijo z naslovom Sporni pregovori (o svetopisemski knjigi Pregovori).

Od leta 1983 do 1997 je bil duhovni voditelj (spiritual) v malem semenišču v Vipavi, od leta 1991 do 1997 pa duhovni pomočnik v župniji Šturje.

Od leta 1983 do 2000 je bil profesor svetopisemskih ved na Teološki fakulteti v Ljubljani, od leta 1997 do 2000 pa tudi spiritual bogoslovcev v Ljubljani.

Deset let je bil član skupine strokovnjakov, ki je prevedla in pripravila Slovenski standardni prevod Svetega pisma (1996). Samostojno je prevedel nekaj starozaveznih knjig.

V akademskem letu 1990/1991 se je v Jeruzalemu strokovno izpopolnjeval (predvsem iz biblične arheologije in zgodovine). Objavil je več člankov in imel vrsto predavanj na različnih tečajih. Leta 1989 je pri založbi Ognjišče izšel njegov prevod Jobove knjige s kratkimi uvodi in opombami.

Za škofovsko geslo si je izbral besede iz svetopisemske knjige preroka Ageja: "Pogum, vse ljudstvo v deželi" (Ag 2,4).

Škof dr. Jurij Bizjak je v okviru Slovenske škofovske konference odgovoren za naslednja delovna področja: za mladino (Medškofijski odbor za mladino) ter univerzitetno in študentsko pastoralo. Je tudi predsednik Slovenske oznanjevalne komisije pri Slovenskem pastoralnem svetu in odgovorni škof za laike, ki so povezani v Svet katoliških laikov Slovenije.

Ob sklepu škofijskega postopka za beatifikacijo

Nekaj misli o plemenitem duhovniku msgr. Jakobu Ukmarju

Sklep škofijskega dela postopka za beatifikacijo slovenskega duhovnika iz Trsta msgr. Jakoba Ukmarja, ki se je 24. junija 2009 odvijal na Tržaški škofiji, je dogodek, ki se seveda tiče v prvi vrsti krajevne cerkvene skupnosti, in to predvsem njenega slovenskega dela. S tem je namreč našla potrditev želja slovenskih vernikov, da bi bil med s strani Cerkve uradno priznane svetnike prištet tudi eden od njenih najplemenitejših sinov, namreč duhovnik Jakob Ukmar, ki je bil rojen na Opčinah leta 1878 in je umrl v Škednju leta 1971.

Po drugi strani dogodek nima le verske razsežnosti, ampak je pomemben za vso slovensko narodno skupnost tako v zamejstvu kot v matični domovini. V življenju in delu Jakoba Ukmarja je namreč zaobjeto kar celo stoletje krajevne in narodne zgodovine z njenimi sončnimi in senčnimi stranmi. Ni pomembnejšega dejavnika minulega 20. stoletja, na katerega se Jakob Ukmar v svojem dolgem in plodnem življenju ne bi bil odzval in na katerega ne bi bil izoblikoval odgovora. Tako se je v prvih letih prejšnjega stoletja zavzel za razširitev Krekovega krščansko-socialnega gibanja na Trst in Istro, med obema vojnama je pogumno nastopal proti zatiranju slovenske narodne skupnosti in njenega jezika ter že zelo zgodaj opozarjal na nevarnost ideološkega ekskluzivizma, po vojni se je na krajevni ravni zavzemal za sožitje v duhu dialoga in enakopravnosti, v cerkvenem okviru pa je dejavno sodeloval pri pripravah na II. vatikanski koncil.

Seveda je v skladu s svojim duhovniškim poklicem svoje izbire utemeljeval in branil na osnovi evangelija in dosledno pravovernega cerkvenega nauka. Ta pravovernost je pri njem v marsikaterem oziru prehajala v konservativnost, kateri bi se danes celo kak cerkveni dostojanstvenik prizanesljivo nasmehnil. Toda obenem so v njegovi misli in delu prisotni tudi nagibi, ki ohranjajo še danes svojo svežino in občečloveško veljavnost ter sodijo kot taki v skupno zakladnico sodobne omike in humanizma. Tu mislim zlasti na tri vidike, ki jih je mogoče ceniti in vrednotiti, tudi ne da bi posegali na izrazito versko področje. To so njegov pogled na sožitje med narodi, na razmejitev med vero in politiko in njegova etična drža. Na koncu pa bi bilo primerno razmisliti tudi o pomenu, ki bi ga lahko imel njegov lik za prečiščenje in dopolnitev našega skupnega zgodovinskega spomina.

Ukmarjeva vizija sožitja med narodi, o kateri je pisal ne le v znameniti in vedno sodobni homiliji iz leta 1931, ki si je po pravici že utrla pot v marsikatero šolsko berilo in antologijo, ampak že na začetku stoletja v tedniku Zarja, zelo jasno opredeljuje enako dostojanstvo vseh jezikov in vseh narodov, toda ne pozablja, da predstavlja vse človeštvo eno samo veliko družino. Jakob Ukmar v svoji obrambi raznolikosti nikakor ne zanemarja človeške univerzalnosti. Le-ta je – v svojem žlahtnem pomenu – osnova "integracije", ki pa ni stapljanje v neko višjo sintezo, ampak "edinost v različnosti", če lahko uporabim sintagmo iz kasnejšega časa. Skratka, resnično sožitje ne izhaja iz zanikanja, ampak iz ovrednotenja posamičnosti in različnosti, se glasi presenetljivo sodoben Ukmarjev nauk. V tem smislu bi lahko bil Jakob Ukmar v resnici proglašen za "zavetnika narodnih manjšin", kakor je že pred leti povsem upravičeno predlagal pisatelj Boris Pahor. Še ohranja svojo veljavo tudi Ukmarjeva jasna razmejitev med verskimi in političnimi izbirami. Bolj kot mnogi njegovi sodobniki se je zavedal – in v tem smislu tudi nastopal -, da je v modernem, svetovnonazorsko pluralnem svetu težko iz verskega prepričanja kar naravnost izpeljati nedvoumne politične ali celo strankarske izbire. Ta zavest pri njem nikakor ni izhajala iz kake nesposobnosti razlikovanja, ampak raje iz zavesti o neizmerni presežnosti "onstranskega" v primerjavi z vsakdanjimi opredelitvami, ki jih narekujejo predvsem "tuzemski" interesi in koristi. Pač pa so od tod v težkem medvojnem času izvirali po eni strani njegova obsodba nasilja kot moralno neopravičljivega dejanja, po drugi pa njegovi pozivi hierarhiji in sobratom, naj se politično ne izpostavijo, da ne bi verskih ali cerkvenih interesov zastavili za cilje, ki z vero in Cerkvijo nimajo ničesar skupnega.

Aktualnost lika Jakoba Ukmarja leži dalje v njegovi etični drži, iz katere izhajajo skladnost med besedami in dejanji, doslednost, zvestoba sprejetim obveznostim (na primer pokorščini do nadrejenih v najtežjih okoliščinah), skratka, drža, diametralno nasprotna zahtevam po uspešnosti in učinkovitosti, ki so hrbtišče sodobnega pragmatizma. V njegovem življenjskem slogu lahko zasledimo izredno neodvisnost, ki se ga modni trendi niti od daleč ne dotaknejo. Z njim je pokazal na nekaj, kar postaja v današnjem čedalje bolj vrtoglavem načinu življenja vse bolj aktualno, in sicer da je mogoče živeti polno in bogato, ne da bi se človek zaradi tega prilagajal nesmiselnim zahtevam okolja.

In končno, zaključek prvega, škofijskega dela postopka za beatifikacijo Jakoba Ukmarja je za krajevno in širšo slovensko narodno skupnost še ena priložnost za prečiščenje in dopolnitev našega skupnega zgodovinskega spomina. V njem mora poleg že priznanih osebnosti in skupin najti svoje mesto tudi v resnici ogromno delo, ki so ga v korist naše narodne in širše civilne skupnosti na Primorskem doprinesli slovenski duhovniki, pa tudi številni laiki, ki so delovali v okviru cerkvenih in katoliško usmerjenih kulturnih organizacij. Tu seveda ne gre za korigiranje zgodovine a posteriori, ampak le za simbolično poravnavo svojevrstnega paradoksa, po katerem je po vojni domača oblast nekatere primorske duhovnike, namesto da bi jim podelila priznanje za opravljeno narodnoobrambno delo, ponovno gnala pred sodnike in v zapore, druge pa celo prepustila pouličnemu nasilju, kot se je dogodilo prav Jakobu Ukmarju leta 1947 v Istri. V tem pogledu je lahko strpen in ekumenski odnos, ki ga je tudi po tako dramatični preizkušnji Jakob Ukmar ohranil do drugače mislečih, res tista skupna referenčna točka, ki naj bi združevala ljudi v odnosu do preteklosti in v skupnem prizadevanju za boljšo prihodnost.

Tomaž Simčič

MIREN Župnijska cerkev sv. Jurija

Slovesna sv. maša ob koncu obnovitvenih del

V soboto, 27. junija 2009, smo s slovesno sveto mašo proslavili zaključek obnovitvenih del pri župnijski cerkvi v Mirnu. Nič ne more kljubovati času. To se je zadnja leta kazalo tudi na strehi naše cerkve. Novembra 2005 je padla odločitev: cerkveno streho bomo obnovili. Pismo, ki je prišlo v vse družine naše župnije, je nedvomno prepričalo marsikoga in denarna sredstva so počasi pričela pritekati. V zgodnjem poletju 2008 je bila obnovljena cerkvena streha in prebarvana fasada. Jeseni pa sta bila postavljena nova elektrifikacija in ozvočenje. Pri novi, boljši osvetlitvi se je pokazalo, kako je cerkev potrebna beljenja, in tudi na freskah sta postali vidni marsikatera razpoka in poškodba, ki jo je povzročila vlaga. Velika zavzetost in vztrajnost gradbenega odbora sta obrodili sadove. Z večjim finančnim prispevkom je priskočilo na pomoč Ministrstvo za kulturo, prispevali so tudi Občina Miren-Kostanjevica, Krajevna skupnost Miren, domača podjetja ter številni posamezniki. Obnovitvena dela so se lahko nadaljevala. Letos maja je cerkvena notranjost zažarela v novih barvah. Restavrirani so bili tudi freske in križev pot, na novo pa je bila poslikana niša na desni strani ladje ob kipu sv. Jožefa. Da s skupnimi močmi zmoremo veliko, se je jasno pokazalo tudi tokrat. Obnovitvena dela so bila zaključena v drugi polovici junija. Lepo obnovljeno cerkev je med slovesno sv. mašo blagoslovil pomožni škof dr. Jurij Bizjak. Somaševalo je več duhovnikov iz naše dekanije. Med njimi sta bila tudi dva diamantnomašnika (65 let mašništva): nekdanji župnik Mirko Žakelj in rojak David Ožbot. Čudoviti slovesnosti je sledilo še družabno srečanje v vrtu za cerkvijo. Tudi pri tem zaključnem praznovanju je sodelovala vsa župnija. V nedeljo, 28. junija, pa so si obnovljeno cerkev ogledali tudi naši bolniki in ostareli. Jasno začrtan cilj in nesebično delo mnogih posameznikov sta porok vsakega uspeha. Prav gotovo pa bi bil cilj težje dosegljiv brez domačega župnika Cirila Ceja, ki je vestno in velikokrat tudi povsem neopazno bdel nad vsem delom. Naj mu Bog povrne. Naša župnijska cerkev sv. Jurija je resnično lahko vsakemu izmed nas v ponos in veselje.

Župljani

Kratke

20-letnica mašniškega posvečenja štandreškega dekana Karla Bolčine

Na sv. Višarjah je štandreški in podgorski župnik Karel Bolčina zadnje dni junija obhajal 20 - letnico mašniškega posvečenja.

Foto DP

Obletnico je praznoval s štandreškimi otroki, ki so na počitnicah v Žabnicah. Prvo nedeljo v juliju pa se je te obletnice spomnila štandreška skupnost, ki se je po sv. maši župniku zahvalila za njegovo skrb za duhovno življenje v vasi in mu poklonila cvetje in ikono s podobo Matere božje.

Alkohol v filmih mlade neposredno spodbuja k pitju

Televizijski oglasi in filmi, v katerih igralci uživajo alkohol, neposredno spodbujajo mlade k pitju, je pokazala raziskava nizozemskih znanstvenikov, izsledke katere povzema STA.

V raziskavi je sodelovalo 80 študentov, ki so jih zaprli v poseben laboratorij, kjer so bile razmere podobne kot doma pred televizorjem. V njem je bil tudi hladilnik z vinom, pivom ter brezalkoholnimi pijačami, v katerega so lahko posegli kadar koli. Študente so razdelili v štiri skupine in jim prikazovali oglase in filme, v katerih se je različno pogosto pojavljal alkohol. Izkazalo se je, da so študentje, ki so gledali posnetke, v katerih se je

alkohol pojavljal najbolj pogosto, na uro v povprečju spili 200 mililitrov alkoholnih pijač. Na drugi strani so tisti, ki so gledali vsebine, kjer je bil alkohol najmanj pogost, v eni uri spili le polovico te količine. Raziskovalci so na podlagi poskusa ugotovili, da pojavnost alkohola v filmih in oglasih ljudi spodbuja k temu, da še med gledanjem filma posežejo po pijači.

Nedelja Slovencev po svetu

V nedeljo, 5. julija 2009, smo obhajali nedeljo Slovencev po svetu. Praznovanje je organizirala Rafaelova družba, ki po župnijah v Sloveniji vsako leto prireja spominski dan z namenom ozaveščati slovensko javnost o problematiki rojakov vseh generacij. Pred več kot šestimi desetletji je domovino iz različnih razlogov zapustilo veliko število Slovencev. Nekateri so živeli v težkih begunskih razmerah in so za preživetje narodne skupnosti na tujem potrebovali veliko življenjske moči in energije. Danes kot razseljeni po svetu nadaljujejo z ohranjanjem svojih korenin. Njihovo zavedanje, da so Slovenci, je, kljub temu da živijo izven Slovenije, mnogokrat veliko večje od zavedanja Slovencev, ki živijo v domovini. Praznovanje nedelje Slovencev po svetu želi

ovrednotiti trud in prizadevanja organizacij in posameznikov, ki ohranjajo slovensko kulturno in jezikovno tradicijo. Po ocenah vladnih in nevladnih organizacij, ki pokrivajo in sledijo delu izseljenskih rojakov, izven meja Slovenije živi okrog pol milijona Slovenk in Slovencev. Omenjene ustanove želijo s svojimi aktivnostmi pokazati dosežke in opravljeno delo na vseh področjih ter pokazati rojakom v matični domovini povezanost s kulturnim in etničnim izročilom. Ob številnih pobudah in dogodkih Rafaelova družba tudi letos vabi na tradicionalno romanje treh Slovenij. Romanje bo v nedeljo, 2. avgusta 2009, in bo potekalo na Sv. Višarjah. Po kulturnem programu in predavanju bo ob 12.00 sv. maša, ki jo bo daroval koprski pomožni škof msgr. dr. Jurij Bizjak. Praznovanje nedelje Slovencev po svetu poteka vsako prvo nedeljo v juliju, zato je njen datum premakljiv.

Mladinsko kiparsko srečanje v Štandrežu

Spominsko obeležje bratoma Rusjan

Foto DP

V dneh od 1. do 7. julija je potekalo v župnijskem parku pod lipami v Štandrežu mladinsko kiparsko srečanje, ki ga prireja domači rajonski svet ob sodelovanju vaških društev in župnije. Na letošnjem srečanju so sodelovali mladi umetniki Akademije za likovno umetnost in oblikovanje iz Ljubljane in Visoke šole mozaika iz Spilimberga. Obe ustanovi sta skupno izdelali načrt za spominsko obeležje ob 100-letnici prvega poleta bratov Rusjan na štandreškem letališču in mu dali pomenljiv naslov Sanje, ki so postale resnične. Podlaga spomeniku je večja marmornata plošča, v katero so mladi ustvarjalci iz Akademije iz Ljubljane izklesali obrise bratov Rusjan v leteči drži z razprostrtima rokama. Ploščo so mladi iz Spilimberga nadgradili z letečim predmetom v mozaiku, ki daje celotni skulpturi barvitost, sproščenost in zračnost. Mozaični element je tudi v spodnjem delu spomenika.

Foto DP

Spomenik bodo jeseni postavili ob vhod na goriško letališče in bo v trajen spomin na zaslužna brata Rusjan, ki sta se uveljavila s svojimi poleti pred sto leti. V Štandrežu, kjer so se izvršili prvi poleti, je bilo ob tej pomembni obletnici že nekaj odmevnih pobud. Lepa skupina štandreških igralcev in statistov je sodelovala pri snemanju dokumentarca Leteča brata Rusjan, Prosvetno društvo Štandrež pa je v mesecu maju postavilo fotografsko razstavo, ki je nastala ob snemanju filma; pripravili so jo Mario Mucci, Damjan Paulin in Viktor Selva. V Rusjanovem letu bodo na sporedu v širšem goriškem prostoru še druge pobude, postavitev kipa bo lepo zaokrožila razne pobude o prvih letalskih letih.

DP

Kratke

Štandreški igralci so obogatili prve poletne dneve

Člani štandreške dramske skupine so začeli letošnjo poletno sezono zelo delovno in s številnimi nastopi. V nekaj dneh so nastopili s tremi igrami v petih različnih krajih. Na prvi dan poletja so v Pliskovici na Krasu zaigrali Primorske zdrahe, 24. junija pa so štandreški igralci obiskali Kromberški grad in v tamkajšnjem amfiteatru uprizorili skoraj petstotim gledalcem vedri igri Čudna bolezen in Stari grehi. Primorske zdrahe so si zaželeli tudi v Dobu pri Ljubljani, in sicer 26. junija. Naslednjo nedeljo pa so se ob Goldonijevi komediji zabavali v Lokavcu pri Čepovanu. Povabilu kulturnega in turističnega društva Osek so se člani PD Štandrež odzvali tudi 4. julija in v tej lepi in prijazni vasici Vipavske doline uprizorili komedijo Čudna bolezen.

Center Gasparini razpisal štipendijo Ado Furlan

Zgodovinski in družbenoraziskovalni center Leopoldo Gasparini je nedavno objavil razpis za štipendijo Ado Furlan v spomin na goriškega politika in kulturnika ter svojega predsednika v letih 1998-2006. Zanjo (2.500 evrov) se lahko potegujejo študentje, raziskovalci in izobraženci, italijanski in slovenski državljani, rojeni po letu 1985, avtorji diplomskih nalog, študij in raziskav o politični, družbeni in gospodarski zgodovini dežele Furlanije Julijske krajine in slovenskega Primorja v 20. stoletju. Zainteresirani naj pošljejo na Center (Centro Isontino di Ricerca e Documentazione Storica e Sociale "Leopoldo Gasparini", 34072 Gradisca d'Isonzo (GO), Palazzo del Monte di Pietą, Via Dante Alighieri, 29) prošnjo in besedilo raziskave oz. projekt, ki naj ga sklenejo v roku enega leta, pisano ali prevedeno v italijanščino, v dveh kopijah (eno tiskano na papirju, drugo v informatski obliki) najkasneje do 31. oktobra 2009. Prošnja mora vsebovati - poleg lastnoročnega podpisa - ime, priimek, datum in kraj rojstva, naslov, na katerega zainteresirani želi prejeti morebitna sporočila, kratek curriculum študija in dejavnosti, potrdilo, da predstavljeno delo doslej še ni bilo objavljeno ne delno ne v celoti in da ni na tem, da bi šlo v objavo, pa tudi to, da zanj ni prejel nobene druge nagrade.

In memoriam

Natko Antoni

Na vseh števerjanskih festivalih narodno-zabavne glasbe je bil prisoten, od tistega daljnega iz leta 1971, ko je tudi sam pel v ansamblu MI NI PE; letošnjega pa je zamudil..., saj sedaj posluša drugačne melodije, melodije večnosti in neskončnosti.

Bernard-Natko je bil rojen v Opatjem selu pred 71 leti. Fašisti so med vojno med drugimi sežgali tudi Antoničevo domačijo. Župnik Bernard Špacapan, kasneje dolgoletni župnik v Podgori, je takrat celi družini rešil življenje. Ko mu je bilo šest let, se je družina preselila v Štandrež, materin rodni kraj. Po osnovni šoli je nekaj časa obiskoval goriško semenišče, a šolo je moral zapustiti, ker doma niso imeli dovolj denarja, da bi ga lahko vzdrževali pri študiju. Natko se je kasneje zaposlil kot električar, potem kot zidar; postavljal je tudi eternit: to delo ga je večkrat oddaljevalo od doma; dokončno pa se je zaposlil kot ekološki delavec na goriški občini. V Podgoro se je Natko preselil leta 1963, ko se je poročil z domačinko Klavdijo Hvala. V zakonu sta se rodili Katja in Sabina. Natko je bil redno in povsod prisoten, zadnjič smo ga v javnosti videli na srečanju z Borisom Pahorjem v Podgori. Kot član društva je bil do konca poln načrtov in elana, čeprav je njegovo telo ošibelo. V Podgori je pel v zboru in moški skupini Akord, kot mladenič je igral pri tamburaškem orkestru v Štandrežu in kasneje se izkazal kot dober pevec v marsikaterem zboru. Pel je tudi v ansamblu Lojzeta Hledeta iz Števerjana in prav njegovi prijatelji, člani ansambla, so nesli krsto v cerkev in iz nje. Malokdo pa ve, da je bil Natko tudi odličen igralec, komičen in zabaven, le škoda, da smo ga le malokrat videli na odru, in to že pred leti.

Pogreb je bil v ponedeljek, 6. julija, v podgorski cerkvi. Akord mu je pred cerkvijo zapel prelepo otožno pesem Kraguljčki, po maši pa sta mu zbora Hrast in Podgora, ki sta pela tudi med službo božjo pod taktirko Hilarija Lavrenčiča, namenila ganljivo pesem Lipa zelenela je... Pri pogrebnem obredu je sodelovalo šest duhovnikov, ki so zadnja leta župnikovali v Podgori. Sv. mašo je vodil dekan Karlo Bolčina, ki se je spomnil Natkota kot moža, ki je bil zmeraj prisoten pri službi božji, in kot človeka, ki je vedno rad pomagal v cerkvi. Veliko ljudi se je poklonilo Natkotu. Bil je poseben tip, edinstven, takega zlahka ne najdeš, zato nam bo vsem manjkal.

Čeprav je večkrat pogodrnjal ali pokričal, brez njega bi delovanje našega društva ne bilo tako in ne bo tako. Bil je garač, nikoli ni miroval. Videli smo ga, kako je pomagal pri gradnji Kulturnega centra; kako je z drugimi vaškimi možmi popravljal župnišče; kako je prevažal vse mogoče stvari s svojo Ape; kako je pomagal pri vseh prireditvah doma in v okolici, kako je sam preurejal dom, kako se je znal zabavati in veseliti. Ko je kopal na vrtu ali delal doma, se je vedno slišala slovenska pesem z radia. Rad je imel ljudi, zato so se pri njem doma vedno radi zbirali prijatelji in znanci. Pri Natkotu je bilo vedno lepo, tudi takrat, ko je bil najbolj jezen, saj vsi, ki smo ga poznali, smo vedeli, da po neurju takoj posije sonce, še lepše in svetlejše kot prej.

Spominjam se, kako smo se kot otroci igrali pri Soči in eden od nas je štrbunknil v vodo. Bila je zima... Na mostu je gospa kričala na pomoč, v vodi je prestrašeno čofotal premražen deček, mi smo prestrašeno buljili vanj, a nismo znali pomagati. Natko pa je takoj pritekel z domačega dvorišča in dvignil pobalina iz vode... Velikokrat se je rad spominjal tega dogodka s pikrim dodatkom... Kako smo se vsi smejali ob obujanju takih in podobnih spominov! Super so bila pustovanja z Natkotom, smeha je bilo brez konca. Na izletih je vedno sedel zraven šoferja in bil je tako zatopljen v vožnjo, da smo bili gotovi, da ob njem šofer ne bo zaspal ali zavil s ceste. Natko je znal povedati marsikatero smešno, ko smo v jesenskih večerih, v prijetni družbi ličkali koruzo ali zavijali srečke za srečolov. Vse lepe in manj lepe trenutke življenja je vedno delil z ljubljeno ženo Klavdijo, na katero je bil posebno navezan in ponosen.

Pravijo, da je življenje dar, ki ga prej ali slej moramo vrniti. Ko nas zapusti draga oseba, ne smemo jokati za njo, le zahvaliti se moramo Bogu, da smo imeli srečo z njo deliti del našega življenja. Tisti, ki odide, ostane vedno z nami, v drugačni obliki, kot je poudaril tudi dekan Karlo; le naučiti se mu moramo prisluhniti. Spomini nas za večno sklenejo z osebo, ki je ni več med nami, in mi se bomo Natkota spominjali kot moža, ki je preživel velik del življenja v kulturnem delovanju in delu, ostala nam bosta njegov vedri nasmeh in njegova pesem.

(- ija)

Podgora, 6. julija 2009

Kar sem danes hotela povedati, a mi je zmanjkalo moči in poguma

Rana, ki jo je povzročila boleča izguba Mirka Špacapana, se ni še zacelila, ko se nam spet odpira ob smrti našega Natka. Poudarim našega, ker mislim, da ni drugega, ki bi se tako razdajal in ki bi tako garal za našo podgorsko skupnost. Seveda je bil tudi zelo ponosen na dobro opravljeno delo. Na pevskem področju je bil v zgled z vestno prisotnostjo na pevskih vajah in prireditvah. Saj je pel že na prvi Cecilijanki in s kakšno izjemo do zadnje lanskega leta. To se pravi, da je deloval več kot petdeset let na kulturni ravni. Nastopal je tudi v dramski skupini, npr. v Kovačevem študentu iz leta 1965... in še pred nekaj leti na Prazniku na Britofu pred našo cerkvijo.

Družinsko srečo je hotel deliti z vsemi in ob praznovanju okroglih obletnic poroke sta z ženo Klavdijo priredila vedno veliko praznovanje, h kateremu smo bili povabljeni vsi sorodniki in znanci. Lansko leto smo vsi skupaj praznovali njuno 45. obletnico in mislim, da prav nobeden od nas ni pomislil, da bo zadnja.

Ko smo lanskega oktobra sestavljali nov odbor za PD Podgora, se je Natko ponovno ponudil za funkcijo "gospodarja", rekoč: "Jaz bom gospodar, dokler bom živel". Prepričana sem, da je rekel tako, ker je res mislil, da bo gospodar v društvu še veliko let.

Najbolj pa mu moramo biti hvaležni mi, ki obiskujemo to cerkev, za njegovo stalno prisotnost na koru pri vsaki nedeljski in praznični maši. Vidiš, Natko, ti si sedaj tukaj poslednjič med nami in tvoje mesto na koru ostaja prazno, nenadomestljivo.

Natko, res hvala ti za vse in sedaj, ko gledaš Boga iz obličja v obličje, prosi ga, naj nam pošlje tolažbo v naša žalostna srca, da nam ne bi bilo to zadnje slovo tako kruto.

V imenu PD Podgora izrekam še enkrat globoko sožalje ženi Klavdiji, hčerama Katji in Sabini, vnukoma Tatjani in Mirku ter vsem drugim žalujočim sorodnikom.

AP

NOVA GORICA 53. Srečanje v moji deželi

Udeležil se ga je tudi predsednik Türk

Slovenska izseljenska matica je 53. Srečanje v moji deželi drugo leto zapored pripravila v Novi Gorici. Predsednik države Danilo Türk je ob tej priložnosti na gradu Kromberk odprl razstavo o aleksandrinkah, na osrednji prireditvi v novogoriškem gledališču pa je opozoril, da so tudi izseljenci imeli pomembno vlogo pri gradnji slovenske države.

Slovenski izseljenci so po osamosvojitvi pomagali pri vzpostavljanju dragocenih stikov z vplivnimi dejavniki v državah svojega bivanja, nekateri pa so ponudili materialno in finančno pomoč. "Tega nismo pozabili, to cenimo še danes", je okoli 1000 izseljencev, kolikor se jih je po ocenah organizatorjev zbralo na Goriškem, nagovoril Türk.

S pomočjo modernih komunikacijskih sredstev bi sodelovanje z izseljenci veljalo še izboljšati, čeprav je glede na poteze države, nevladnih organizacij in civilne družbe skrb matične domovine za Slovence, ki živijo v tujini, mogoče oceniti kot dovolj prisotno, je pojasnil Türk.

V povsem polni dvorani novogoriškega gledališča, kjer so se predstavile številne folklorne in druge kulturne skupine slovenskih izseljencev, njihove nastope pa je spremljal tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš, je predsednik države izpostavil tudi pomen domoljubja ter slovenske kulture in jezika. Slovenski jezikovni in kulturni prostor je veliko širši, kot ga določajo državne meje, zato je treba najti ravnotežje med ohranjanjem dediščine ter odprtostjo v svet in prihodnost, je še dodal.

Po besedah predsednika Slovenske izseljenske matice Sergija Pelhana živi v tujini okoli 450.000 Slovencev, od katerih jih ima 80.000 tudi slovensko državljanstvo, stalne stike z domovino ima 150.000 Slovencev in njihovih potomcev. Kot je povedal, so 53. Srečanje v moji deželi, na katerem so se zbrali slovenski izseljenci in zamejci, pa tudi priseljenci v Slovenijo, posvetili tudi aleksandrinkam, ki so bile prve slovenske izseljenke. Tako so o ženah in dekletih, ki so pred stoletjem kot dojilje, sobarice, varuške in kuharice odhajale na delo v Egipt, na gradu Kromberk popoldan odprli razstavo, že dopoldan pa predstavili film Aleksandrinke.

Letošnje srečanje izseljencev se sicer nadaljuje v bolj sproščenem ozračju, predsednik Türk pa bo tudi sprejel predstavnike izseljenskih kulturnih društev.

39. Festival narodno-zabavne glasbe "Števerjan 2009"

Ansambel Veseli svatje požel največ uspeha

"Se okno je odprlo v majhni sobici, dekle se je zazrlo v fantove oči, ljubezen se rodila kot tisočkrat je že, s pomladjo prebudila osamljeno srce". To je del refrena romantičnega valčka Pomlad se je vrnila, najboljšega besedila na letošnjem že 39. Festivalu narodno-zabavne glasbe "Števerjan 2009". In nadaljuje se "Vsak človek na svetu čaka pomlad, ki novo življenje prinese prek trat, hitreje po žilah spet kri valovi, čustva zaspana v ljudeh prebudi".

Izza kulisja se je zaslišala melodija Zarja Števerjana Štajerskih sedem, zmagovalna melodija na Števerjanskem festivalu in je postala že prava himna samih Števerjancev. In pričel se je nabito polni program, ki sta ga mojstrsko povezovala priznana napovedovalca Jasna Kuljaj in Janez Dolinar.

V petek, 3. julija, in v soboto, 4. julija, sta bila na sporedu predfinalna večera, kjer se je pomerilo 27 ansamblov. V nedeljo, 5. julija, je padel zastor na 39. Števerjanski festival s finalnim delom in podelitvijo nagrad ter z nagovorom predsednika organizatorja SKPD F. B. Sedej Mateja Pintarja. Eden izmed vrhuncev finalnega dela je bil brez dvoma Pintarjev poseg, ko je pohvalil vse nastopajoče ansamble, rekoč "s svojim resnim in prizadevnim pristopom do tekmovanja zagotavljate kvaliteto Festivala in prinašate med Borovce tisto glasbeno moč, ki združuje ljudi v plesu in petju lepih slovenskih pesmi". Spomnil se je pobudnika Festivala, ansambla Lojzeta Hledeta, ter se oddolžil dvema preminulima članoma tega ansambla: Ediju Hledetu in Natku Antoniču. "Danes pogrešamo dva priljubljena obraza Števerjanskega festivala, človeka, ki sta veliko pripomogla k rojstvu in razvoju same prireditve", je zaključil. Nedeljski adrenalinski popoldan je snemal tržaški sedež Rai, ki bo oddajal finale 12. in 16. julija. Po dogovoru ga bo RTV Slovenija predvajala 31. julija in 8. avgusta.

Foto Bumbaca

V prvih dveh tekmovalnih večerih je komisija za glasbo (Bertl Lipusch, Danilo Čadež, Jože Burnik, Tullio Možina, Jan Leopoli, Denis Novato, Mihael Corsi, komisiji je predsedoval Matej Pintar) prepustila v finalni nedeljski del 16 ansamblov: Minutka, Gadi, Gorenjski kvintet, Rimljani, Modri val, Uspeh, Čepon, Zdomarji, Veseli svatje, Harmonija, Taims, Biseri, Kolovrat, Erazem, Juhej in Triglavski muzikanti.

Zmagovalci 39. Festivala narodno-zabavne glasbe "Števerjan 2009" so Veseli svatje iz Kranja, ki so nastopili s skladbama Pod cvetočimi kostanji (ans. bratov Avsenik) in Svet je že od pamtiveka tak (glasba Matjaž Vlašič, besedilo Janez Hvale), medtem ko so si nagrado občinstva pridobili člani ansambla Zdomarji iz Dolenje vasi. Iz zakladnice so izvajali skladbo Tvoje oči (ans. Mladi Dolenjci). Nagrado za najboljši kvintet je komisija prisodila ansamblu Gorenjski kvintet iz Begunj, za najboljši trio ansamblu Erazem s Predjamskega gradu. Ansambel Kolovrat iz Ljubljane je prejel nagrado za najboljšo melodijo, nagrado za najboljšega debitanta pa ansambel Triglavski muzikanti s Preddvora. Komisija za besedilo (Milan Jež, Leonard Katz ter Franka Padovan in Martina Valentinčič kot predstavnici organizatorja) je nagradila Majdo Rebernik za skladbo Pomlad se je vrnila, uglasbil jo je Igor Podpečan, izvajal pa ans. Harmonija.

Očitno deževno vreme skozi celoten potek tekmovalnega trodnevja, nedeljski program se je skoraj čudežno odvijal med Borovci, prinaša Števerjancem srečo, saj so lahko ponosni nad doseženim kakovostnim rezultatom prijavljenih ansamblov in stalno naraščajočim številom obiskovalcev, tako da borovci postajajo iz leta v leto vedno bolj tesni. Prav zaradi tega je organizator želel letos razširiti festivalski prostor s postavitvijo šotora tudi na trgu pred cerkvijo. Tudi letos je bilo možno poslušanje celotnega poteka tekmovanja preko spletne strani društva F. B. Sedej, www. sedej. org, kar je dodatno obogatilo ponudbo s strani organizatorja predvsem za tiste, ki jim je Števerjan težko dosegljiv. K temu gre povedati, da zasluga inovativnega kabelskega spremljanja Festivala gre goriški družbi Tmedia. Nedeljski del prireditve so počastili številni častni gostje. Prava poslastica nedeljskega večera je bil nastop priznanega slovenskega, ljudskega kantavtorja Adija Smolarja, ki je ironično in šarmantno pritegnil pozornost publike ter še dodatno sprostil in razveselil praznično vzdušje.

Obiskovalcem Festivala je bil na voljo obširen bilten o sami prireditvi. Brošuro, ki obsega desetine črno-belih pa tudi več barvnih strani, je izdala Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, naslovno stran je prispeval David Pintar.

Pri organizaciji in izpeljavi Festivala imajo vsako leto pomembno vlogo pokrovitelji: Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, Gorska skupnost terskih in nadiških dolin ter Brd, Občina Števerjan, Občina Brda, RAI - Radio Trst A, Adriano Corsi Spa, Banca di Cividale - Kmečka banka, Avto Batič Ajdovščina in Luciolicar. Seveda tudi vsem ostalim cenjenim darovalcem, ki so zagotovili pomembno finančno podporo letošnjemu Festivalu, gre prisrčna zahvala.

Odrsko sceno si je zamislil in izdelal priznani slovenski umetnik Jože Napotnik. Amplifikacijo so urejali Mice Karov, Niko Klanjšček in Jože Pirman, ki so se tudi letos odlično izkazali. Za vso skrb in profesionalnost si zaslužijo vsi omenjeni prisrčno pohvalo. V pevski sobi Sedejevega doma so razstavljali prave fotografske umetnine člani fotokluba Skupina 75.

Števerjanski festival ni le glasbeno tekmovanje, temveč ima velike zasluge pri ohranitvi kulturne dediščine in daje mladini močno oporo, da se lahko s ponosom zaveda svojih korenin in da vedno bolj spoznava, da je treba biti narodu zvest in tako ohranjevati lastno identiteto.

Ob koncu čutimo dolžnost, da se zahvalimo številnim Števerjancem, fantom in dekletom, ki neutrudno skrbijo za brezhiben potek tako pomembne zamejske manifestacije. Mislimo, da ni bilo še nobenemu obiskovalcu žal za obisk na našem prazniku v tej prelepi briški vasici, saj je vsak Festival s svojimi melodijami, ansambli in gosti enkratno doživetje, ki se vsakomur nepozabno vtisne v spomin.

Festivalske luči so ugasnile, privoščili si bomo dolgo, vroče poletje in se v mislih že spogledovali z naslednjim, jubilejnim Festivalom. 40. rojstni dan je zelo pomembna obletnica in Števerjanci ga želijo praznovati skupaj s svojo publiko. Poslušalce in ljubitelje narodno-zabavne glasbe torej ponovno vabijo čez leto dni v Števerjan.

MD

Natkotu v spomin

Prišel je med nas leta 1970, ko smo iskali pevca z basovskim glasom in našli pri Natkotu izvrsten bas za nastop na Ptujskem festivalu domače glasbe. Z veseljem je sprejel povabilo in ostal do konca zvest ne le pri ansamblu, temveč tudi pri domačem zboru, ko je dirigent Tomaž Tozon rabil ob pomembnejših nastopih pomoč. Ko je ansambel prenehal delovati, se je z isto zasedbo ustanovila Pevska skupina Števerjan pod vodstvom Tomaža Tozona. Z ansamblom smo bili na vrhuncu delovanja in Natko se je z vso vnemo angažiral, da so bili nastopi čim lepše izvedeni. Prepotovali smo tudi nekaj sveta in med izseljence ponesli slovensko pesem. Na odru je bil Natko vedno pozoren in nasmejan, kratkomalo užival je. Leta 1971 se je začela strma pot organizacije Števerjanskega festivala, kjer je bil Natko gonilna sila. Poznalo se je, da je bil dober organizator in delavec. Spodbujal je vse z veliko vnemo. Te dni je potekal med Borovci že 39. festival. Zazvenele so tiste melodije, ki so bile Natkotu pri srcu in za katere je preko 20 let pomagal pri ansamblu. Zvest je bil do konca. In prav na dan, ko so zazvenele melodije med Borovci, je utihnil Natkov žlahtni bas. Za vse, kar je naredil za nas Števerjance, se mu iskreno zahvaljujemo. Natko, hvala za vse!

Aleš, Bruno, Zvonko, Niko, Bruno, Dušan, Robi, Boris in Lojze

Namesto črne kronike

Ne, nismo noben otok!

Prav zares nismo noben otok!

Seveda mislim na našo narodno skupnost, za katero smo včasih zmotno prepričani, da živi svoje življenje, ki je drugačno od ljudi naše družbe, katere del smo, pa če to hočemo ali ne, priznati namreč.

Zadnje dni čisto nič ne zavidamo kolegom iz krajevnih dnevnikov, ki morajo pisati daljše zapise v črno kroniko.

Vest, da si je v Doberdobu do minulega tedna dobra in trezna mati stregla sama po življenju, ko je nerazumljivo skušala nasilno obračunati s svojim sinom, je dodobra pretresla samo kraško vas kot vso Goriško.

Vest, da je nekdanji slovenski šolski strežnik več kot mesec dni sam ležal mrtev v svojem stanovanju v Gorici in so njegove ostanke našli že mumificirane, tudi ne govori o nas kot o kaki posebni skupnosti, ampak preprosto o tem, da nismo čisto nič drugačni od tistih, za katere mislimo, da osamljeni živijo v naši družbi. Naša družba ne deluje več tako, kot je delovala nekoč.

Solidarnosti ni več, javna socialna služba je hladna, računsko preračunljiva in človeku, posamezniku tuja, prostovoljne in karitativne službe pa tudi ne morejo nadomestiti tiste tople človečnosti, za katero bi sami morali poskrbeti, če bi še hoteli živeti v skupnosti, za katero bi lahko rekli, da je skupnost.

Nobenega moraliziranja, lepo prosim!

Navadili smo se, da nam mladi umirajo za drogo in alkoholom, navadili smo se na smrtne nesreče na cesti, na alkohol za volanom in na mamila na zabavah, le o tem se pri nas ne sme javno govoriti!

Pa se potem piše za črno kroniko o fantu, ki se ga je s prijatelji napil in je zmrznil v našem mestu, iz bližnje furlanske vasi je bil; pa se potem fantu, ki je vzel prevelik odmerek zastrupljene droge, posveti cela stran v dnevniku, da se samo nekaj dni kasneje lahko piše o tem, kako dvajsetletniki posilijo mladoletno dekle ob štrih popoldan v baru sredi našega mesta.

In še in še bi lahko naštevali.

In če smo kdaj zmotno mislili, da mi, da naša, slovenska skupnost deluje drugače, da je drugačna, se motimo, dejstva, tudi krvava dejstva, to govorijo, le priznati si tega nočemo.

In ob takih dogodkih je potreben razmislek, tišina, ki pa ni zarotniški molk, ampak je krik po človečnosti, toplini, iskreni človečnosti, vsem tistem, kar naredi družbo lepo, če pa že ne lepo, pa vsaj znosno, človeka vredno.

Ob takih dogodkih je potrebna molitev.

Da. Molitev za rajne in za tiste, ki ostanejo, se pravi za vse nas, ki smo del te družbe in je ta naša družba taka, kot je, tudi in predvsem zato, ker smo mi taki, kot smo.

Jurij Paljk

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 1. avgusta, piknik z izletom v Spilimbergo za obisk svetovno znane šole mozaikov in ogled mesta ter okolice. Sledil bo odhod v restavracijo Pri starem trajektu ob Tilmentu v lepem gozdičku in senci za kosilo, srečelov in družabnost. Prijave do razpoložljivih mest sprejemajo Saverij R. (tel. št. 0481 390688), Ivo T. (0481 882024), Ema B. (0481 21361) in Ana K. (0481 78061). Predujem 20 evrov. Vpišite se čim prej!

Sožalje

Skupnost družin Sončnica izreka občuteno sožalje ob izgubi drage mame, none in tašče svojemu prijatelju Adrijanu Pahorju in družini, aktivni članici naše skupnosti.

Ob boleči izgubi nekdanjega člana goriškega pokrajinskega sveta SSk in podgorskega kulturnega delavca Natka Antonija izreka Slovenska skupnost občuteno sožalje ženi Klavdiji ter hčerkama Katji in Sabini.

Zveza slovenske katoliške prosvete izreka globoko sožalje družini in svojcem ob izgubi navdušenega kulturnega delavca Bernarda Antonija.

Darovi

Za števerjansko cerkev: N. N. 50; v spomin na pokojne vrstnike, ko obhajamo 60. rojstni dan 50; skromna pomoč za obnovo cerkve stari oče S. 90 evrov.

Za cerkev na Jazbinah: N. N. 30 evrov.

Za cerkveni pevski zbor: svojci ob pogrebu očeta Ferdinanda Komjanca 100 evrov.

Za lačne otroke v misijonih: ob prvem obhajilu Nikolaja družina Damijana Hledeta namesto "bombonier" 200 evrov.

Za društvo krvodajalcev iz Sovodenj namesto cvetja na grob Natka Antonija daruje brat 100 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 10.07.2009 do 16.07.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20.00 do 21.00, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 10. julija (v studiu Andrej Baucon): Poletni večeri: najboljša domača narodno-zabavna in zabavna glasba turbo dance, vroče novice, zanimivosti in humor.

Sobota, 11. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 13. julija (v studiu Andrej Baucon): Poletni sodobni sound, najboljši svetovni in domači hiti (nekoč in danes), vroče novice, zanimivosti.

Torek, 14. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 15. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Bitka dveh svetov pri Vrhpolju II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 16. julija (v studiu Niko Klanjšček): Poletje po domače.

Ob odhodu v večnost dragocenega člana naše skupnosti

NATKA ANTONIJA

izražamo svojcem iskreno sožalje!

Uredništvo Novega glasa

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

NATKA ANTONIJA

izrekamo Klavdiji, Sabini in Katji globoko sožalje

rajonski svet Podgora

Ob težki izgubi dragega očeta izražajo Sabini in družini globoko sožalje

sodelavci firme Maco s.r.l. in Adriano Corsi S.p.A.

Ob boleči izgubi kulturnega delavca in organizatorja

NATKA ANTONIJA

izraža Združenje cerkvenih pevskih zborov – Gorica *iskreno sožalje ženi Klavdiji, hčerkama Sabini in Katji ter vsej podgorski skupnosti.*

Hvaležni smo mu za njegovo dragoceno delo, tudi na področju zborovskega petja.

Dragi **NATKO**,

pustil si veliko praznino,

vedno te bomo ohranili v lepem spominu.

Klavdiji, Sabini, Katiji in ostalim sorodnikom iskreno sožalje

žalujoči člani PD Podgora, MePZ Podgora in Akord

Ob prerani smrti prijatelja

NATKOTA,

nekdanjega člana pevskega zbora, ansambla L. Hlede, pevske skupine Števerjan, izrekamo ženi Klavdiji, hčerkama Katji in Sabini ter ostalim sorodnikom iskreno sožalje. Radi smo te imeli!

Aleš, Bruno, Niko, Bruno, Dušan, Robi, Boris in Lojze

Ob 90-letnici umika tiskarne na Prevalje

Srečanje treh Mohorjevih v Celovcu

Celovška Mohorjeva založba že vrsto let prireja na začetku poletja na vrtu svojega zgodovinskega sedeža v Celovcu večerni praznik, ki želi biti "iskrena zahvala vsem prijateljem, strankam, bralcem, avtorjem, ilustratorjem in sodelavcem", kot je poudaril vodja založbe Franc Kelih. Z letošnjim praznikom Mohorjeve založbe, ki je bil v četrtek, 2. julija, pa so želeli obeležiti tudi 90. obletnico prisilnega umika Mohorjeve tiskarne iz Celovca na Prevalje. Po razpadu Avstro-Ogrske in zaradi bojev za severno mejo med državo SHS in avstrijsko vojsko je namreč vodstvo Mohorjeve družbe ob napovedi, da se bo jugoslovanska vojska umaknila iz Celovca, sprejelo nasvet, naj umakne na varno tiskarno in naj tudi sami vodilni pri bratovščini previdneje nastopajo, ker obstaja utemeljena nevarnost, da bi prišlo do napadov nemških skrajnežev na slovenske ustanove in ljudi. Odločili so se torej za umik, za katerega so sprva mislili, da bo le začasen, a zaradi nevzdržnih razmer na Koroškem z vse hujšim stopnjevanjem nemškega nacionalizma, je Mohorjeva s Prevalj šla v Celje in se odločila še za uredništvo v Ljubljani ter tako na slovenskih tleh tostran Karavank nadaljevala svoje poslanstvo.

Celovška veja mohorjanskega drevesa je torej želela obeležiti to obletnico s srečanjem treh Mohorjevih družb, se pravi s predstavitvijo domači javnosti tudi ostalih dveh sester, Celjske in Goriške Mohorjeve družbe, ki sta dejansko nastali, ker ni bilo več skupne države, v kateri se je Mohorjeva družba razvila in opravila nadvse pomembno vlogo med našim ljudstvom, saj je prinesla slovensko knjigo v vsako slovensko okolje in s sposojanjem tudi v skoraj vsako slovensko družino.

Večkrat spreminjajoče se geopolitične razmere v prejšnjem stoletju so torej zahtevale veliko mero prilagodljivosti s strani vseh treh vodstev, da so zmogla v Italiji pod fašizmom, v kraljevini Jugoslaviji prej in pod komunističnim režimom kasneje, ali v Celovcu, kjer so leta 1927 obnovili delovanje, ki je uspevalo do nacistične dobe, ali po drugi svetovni vojni spet tako v Celovcu, kakor tudi na Goriškem lahko nadaljevali mohorjansko osnovno idejo o širjenju knjig, ki naj temeljijo na krščanskem etosu in naj ljudstvu ponujajo kakovostno in koristno branje, ki naj ga vzgaja k lepemu ter obenem uči.

Med tremi sestrskimi družbami je bilo sodelovanje po drugi vojni precej okrnjeno do leta 1984, ko so se vodstva prvič formalno srečala na Koroškem, kar je obrodilo rednejše povezave in sodelovanja. Leta 1992 pa so v Bilčovsu na Koroškem podpisale izjavo, da bodo sodelovale "v duhu mohorjanstva in skupnega slovenskega kulturnega prostora".

Na tiskovni konferenci v Mohorjevi knjigarni so urednik celovške Mohorjeve založbe Hanzi Filipič, direktor Celjske Mohorjeve družbe Jože Faganel in njen urednik Andrej Arko ter Marko Tavčar kot tajnik GMD, predstavili zanimivejše izdaje posameznih založb in skupne naslove, ki niso le skupna vizitka sestrskih založb, ampak so dejansko pokazatelj enotnosti slovenskega kulturnega prostora.

Pod večer pa se je vrt v notranjosti zgodovinskih Mohorjevih hiš v središču Celovca spremenil v prizorišče doživete kulturne prireditve v znamenju slovenskega petja in žlahtne recitirane slovenske besede.

Druženje so oblikovale ženska pevska skupina Hartmann'ce, ki so pred kratkim izdale svojo prvo zgoščenko s pesmimi na besedila pesnice Milke Hartman, priljubljeni Oktet Suha, ki se ravno odpravlja na gostovanje po Argentini, ter igralec Vladimir Jurc, ki je med posameznimi sklopi podal verze Edvarda Kocbeka, Simona Gregorčiča in Prešerna ter odlomek iz proznih del Florjana Lipuša. Pesmi in misli, ki so na koroških tleh, pa čeprav v domu slovenskega kulturnega in narodnopolitičnega življenja, izzvenele še kako aktualno in vzpodbudno.

MT

Na gradu Kromberk

Julijski večeri za glasbene nostalgike

Tisti glasbeni navdušenci, ki kljub digitalizaciji in poslušanju glasbe preko ipodov, mp3, mp4 ipd., še vedno prisegajo na zvok analognih gramofonov in dobre stare vinilne plošče, bodo vsak torek do konca julija prišli na svoj račun na gradu Kromberk oziroma v tamkajšnjem amfiteatru, kjer bodo na sporedu glasbena predavanja z naslovom Glasbeni vinil večeri. Kot je na predstavitvi omenjenih glasbenih večerov povedal direktor Goriškega muzeja, Andrej Malnič, so se za njihovo organizacijo odločili, ker se na gradu Kromberk celo leto odvijajo najrazličnejša predavanja in dogodki, julij pa je bil vse do zdaj s tega vidika relativno neizkoriščen mesec. Potem ko se je lanskega predavanja glasbenega navdušenca Andreja Pauerja iz Nove Gorice udeležilo od 120 do 150 ljudi, so v muzeju ugotovili, da je za gramofone, vinilne plošče in glasbo naše bližnje preteklosti še precej ali pa že spet precej zanimanja. "Čeprav smo bili sprva mnenja, da ne gre za muzejsko temo, se je izkazalo prav to. Gre za podoživljanje nekega stila poslušanja glasbe, ki ga danes v množični rabi ni več, obenem pa gre tudi za družbeni dogodek", je v zvezi s tem povedal Malnič in dodal, da je eden od ciljev dogodka tudi odpiranje gradu Kromberk za različne javnosti. Pojasnil je, da bo v roku dveh let v gradu, kjer domuje Gorišku muzej, obiskovalcem na voljo še ena dvorana za najrazličnejše prireditve, saj se bodo pisarne preselile v Solkan in takrat naj bi postal grad z okolico še pomembnejša kulturno turistična destinacija. Malnič je povedal še, da v Sloveniji trenutno ni nobenega podobnega dogodka, o družabni noti predavanj oziroma tematskih večerov, ki bodo predvidoma trajali uro in pol, pa je poudaril, da so se z gostinci iz Grajske kleti dogovorili, da ljubitelji poslušanja starih "plat" ne bodo ne žejni ne lačni. Organizatorji so poskrbeli tudi za možnost izmenjave in prodaje vinilnih plošč raznovrstnih glasbenih zvrsti in LP raritet. Prvi večer, v torek, 7. julija, je pripadel Andreju Pauerju, glasbenemu navdušencu iz Nove Gorice, ki je z lanskoletnim dobro obiskanim predavanjem na neki način zakrivil letošnjo širitev dogodka na štiri večere. Pauer je s pomočjo plošč in gramofona predstavil raznovrstne glasbene stile od jazza, folka, bluesa in rock'n'rolla. Naslednji torek, 14. julija, bo ob 21. uri večer rock glasbe 60. in 70. let, ki ga bo vodil glasbeni urednik Radia Slovenija, Dragan Bulič. Poskrbel bo zato, da bodo prijeten ambient zapolnili zvoki kultnih izvajalcev, kot so Jimi Hendrix, Cream, Rolling Stones, Kinks, Yardbirds, itd. Teden dni kasneje bo o slovenski popularni glasbi od Optimistov do Avtomobilov predaval Zvone Tomac, producent in vodja izvedbe na TV Slovenija, ki se lahko pohvali z eno največjih zbirk vinilnih plošč v Sloveniji, saj ima več kot deset tisoč naslovov. Večer bo posvetil zgodovini slovenske pop produkcije. Zadnji glasbeni vinil večer bo na sporedu v torek, 28. julija, ko bo zbranim predaval in vrtel glasbo Sergej Ranđelović – Runjoe, bobnar, pevec, avtor glasbe in tekstopisec, ki je z različnimi slovenskimi in tujimi izvajalci posnel že preko 80 nosilcev zvoka. Na večeru, naslovljenem Tajno društvo PVC predstavlja – Velika trojka, bo predstavil izjemne glasbenike, kot so David Axelrod, Burt Bacharach in Scott Walker. V primeru slabega vremena se glasbena predavanja iz amfiteatra preselijo v grajsko vežo.

Nace Novak

Kratki

Tri nove knjige Leva Detele

Ob letošnji sedemdesetletnici na Dunaju živečega pisatelja Leva Detele je pri Celjski Mohorjevi družbi pred kratkim izšla avtorjeva obširna, 400 strani obsegajoča spominska knjiga Dunaj na poštni znamki. To je že tretja Detelova publikacija te vrste (leta 1987 je pri Slovenski kulturni akciji izšel Časomer življenja o avtorjevem vojnem in povojnem "socialističnem" otroštvu, leta 1999 pa je ljubljanska Nova revija pod naslovom Emigrant izdala Detelove zdomske spomine na čas pred osamosvojitvijo Slovenije). V najnovejši spominski knjigi opisuje Detela razgibani čas slovenskega osamosvajanja, vojne za Slovenijo, neizpolnjenih slovenskih pričakovanj in vizij, tranzicije in korupcije ter domačih in svetovnih zapletov, ki pogojujejo tudi življenje posameznika. Spremno besedo k Detelovi novi knjigi je napisal Andrej Rot.

Celovška Mohorjeva založba pa je pravkar izdala Detelovo novo pesniško zbirko Grške pesmi, ki je nastala ob lanskem avtorjevem potovanju v Grčijo in njegovem ponovnem srečanju s staro grško antično kulturo, s katero se je seznanjal že na ljubljanski klasični gimnaziji. Obširno spremno študijo o "Detelovem večstopenjskem literarnem razvoju" je v Grških pesmih objavila dr. Janja Žitnik Serafin z Inštituta za slovensko izseljenstvo pri znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Pri založbi revije Log na Dunaju, ki izhaja že trideset let, je kot devetindvajseta publikacija edicije Log – Buch izšla Detelova zbirka eksperimentalne in ironične nemške poezije Verdichtungen (Zgostitve / Spesnitve). To je že trinajsta samostojna Detelova nemška knjiga. Do sedaj je na Dunaju živeči in pišoči avtor, ki je v prevodih natisnjen v številnih jezikih po svetu v zbornikih in revijalnem tisku, objavil štirideset samostojnih leposlovnih publikacij v slovenščini, nemščini in romunščini, v Avstriji pa je uredil tudi okrog osem nemških literarnih antologij, med temi dve s prevodi del Edvarda Kocbeka.

Šesti film o Harryju Potterju kmalu v kinematografih

Julij bo pomemben mesec za vse ljubitelje sage o najstniškem čarovniku Harryju Potterju. Šesti film, posnet po literarni predlogi J. K. Rowling z naslovom Harry Potter in Princ mešane krvi v režiji Davida Yatesa, je svetovno premiero doživel 6. julija v Tokiu, evropsko 7. julija v Londonu in ameriško 8. julija v New Yorku, poroča Slovenska tiskovna agencija.

"Harry Potter se v šestem letu na čarovniški šoli Bradavičarki z modrim čarodejem Dumbledorjem odpravi po sledeh velike in nevarne skrivnosti, ki utegne razkriti bistvo Harryjevega smrtnega sovražnika Mrlakensteina. Ta je za izvrševanje svojih zlobnih načrtov izbral Harryjevega vrstnika Draca, medtem ko se Harryjeva najboljša prijatelja Ron in Hermiona soočata s težavami prvih najstniških ljubezni. Toda obetajo se tragični dogodki, ki bodo za vedno spremenili čarovniški svet", napovedujejo na spletnih straneh Koloseja. V glavni vlogi mladega čarovnika Harryja Potterja bo ponovno nastopil Daniel Radcliffe, manjkala pa ne bosta niti Emma Watson (Hermiona) in Rupert Grint (Ron). V filmski zasedbi so med drugimi še Michael Gambon, Alan Rickman in Helena Bonham Carter. Film bo v slovenske kinematografe prispel dober teden po evropski premieri, 16. julija. Harry Potter in Princ mešane krvi je nastal osem let po prvem delu filmske serije z naslovom Kamen modrosti. Z njim se saga v filmski različici približuje koncu, saj sledi samo še del, ki nastaja po knjigi Svetinje smrti. V slovenskem prevodu je zadnja knjiga iz serije o Potterju pri založbi Mladinska knjiga izšla februarja lani.

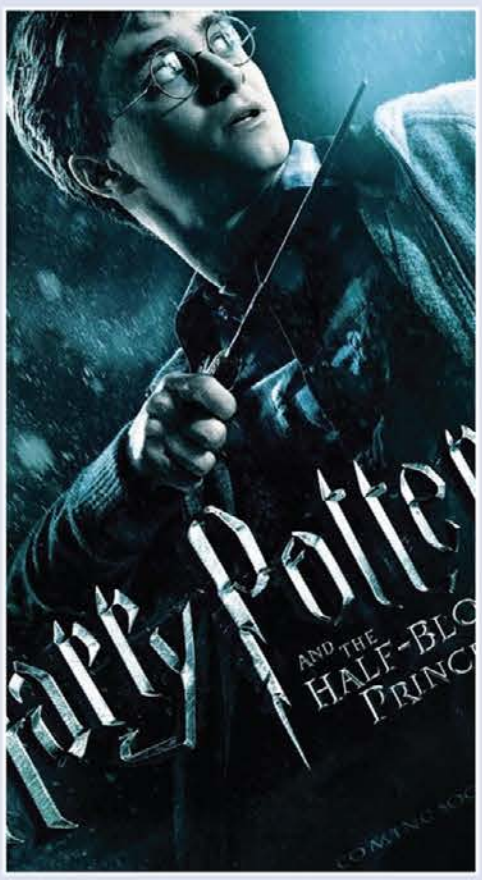

8. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin

Odrski večeri so našteli veliko mladih navdušencev

Kot sta nekajkrat v napovedih programa naglasili povezovalki gledaliških večerov, Anja Colja in Katja Antonič, ki sta se zvrščali na mavhinjskih odrih, je letošnja izvedba festivala zabeležila veliko prisotnost mladih gledaliških navdušencev med igralci nastopajočih skupin in med številno publiko, ki je vsak večer vzorno spremljala odrsko dogajanje na z žarometi in ozvočenjem ter drugimi tehničnimi pripomočki opremljenem odru pod krošnjama dreves, pa tudi na manjšem odru, pod šotorom na dvorišču nekdanje osnovne šole. V nekdanji učilnici sta gospe Gabrijela Osbich Pison in Marija Leghissa razstavljali svoje natančno izdelane umetnine, poslikave na različnih keramičnih predmetih in vezenine, ki si jih je ogledala množica obiskovalcev gledaliških večerov na, ob jasnih večerih - teh sicer letos ni bilo – še posebno čarobnem mavhinjskem trgu.

Na njem se je **v ponedeljek, 29. junija**, predstavila triintridesetletna Tržačanka Irene Pahor. Pod nazivom Gledališče enega je publiki ponudila v oceno svoj monolog Danes sem sitna... Ahti, kako ploskaš! Mlada izvajalka je gledališko ustvarjalnost pobliže spoznala na liceju, po delovnih in življenjskih izkušnjah, zaradi katerih se je oddaljila od čarobnega gledališkega sveta, je to svojo nagnjenost spet začela gojiti sedaj, ko obiskuje StudioArt v Trstu. V svoj pogled na ta "sitni svet", ki usmerja človekovo usodo in mu skali pričakovanja in v katerem ima moški še vedno množico privilegijev, je izlila kupico razočaranj, jeze, srda... V monološkem nastopu, z domišljeno izrabljenim rekvizitom, klobukom, se je nedvomno izkazala njena prirojena igralska žilica, ki pa bi nujno rabila režijsko oporo, da bi se igralkino izvajanje prelilo v dovršen, zaokrožen odrski prikaz.

Na strune prekipevajoče komične nabreklosti, prelivajoče se v karikiran oris likov, so isti večer zaigrali igralci dramske skupine SKD Slavec iz Ricmanj in Loga, ki že preko četrtstoletja v domačem kraju skrbi, da vsako leto ob prazniku župnijskega zavetnika sv. Jožefa zaživi humorno odrsko delo, navadno opirajoče se na slog ljudske igre. Z razpoznavnimi komičnimi posegi režiserke Ingrid Verk so igralci pred mavhinjsko publiko, ki se je z velikim zanosom odzvala na njihovo izvajanje, odigrali Vaje v zboru, komedijo Vinka Moederndorferja, ki jo je Verkova priredila, poslužujoč se narečja, katerega izrazoslovje zmeraj podžge navdušenje širšega kroga mavhinjskih gledalcev. Ti so se zelo zabavali ob prigodah klavrnega vaškega zbora, ki mu ambiciozna županja, ob bogatem, a omejenem podporniku, želi vtisniti "mednarodni" pečat.

Pristen ljudski duh je zavel v **torek, 30. junija**, ko so mladi lutkarji iz Devina in okolice pod režijskim vodstvom priznanih etnomuzikologa, lutkarja in ilustratorja Igorja Cvetka in Jelene Sitar, ustanoviteljev lutkovnega gledališča Zapik, gledalcem postregli s tragičnim zapletom igre O roparskem vitezu Jaromiru, ki jo je po ljudskih motivih spletel Niko Kuret. Ob nasvetih mentorjev so jo dopolnila nastopajoča dekleta in si zamislila sceno in kostume, ki so jih, ob dobršnji meri hudomušnosti, navdihnili kuhinjski pripomočki. Pet mladih lutkaric, pri katerih se ob spretnosti upravljanja izvirnih lutk – na koncu so se lete spremenile v rezine krompirčka za cvrtje, saj so bile delno sestavljene iz krompirja - dobro pozna nekajletna udeležba na poletnih lutkovnih delavnicah v Devinu, je žalostno zgodbo, v kateri se zgodi kar nekaj umorov, odelo v duhovite groteskne odtenke, tako da je vse izzvenelo razbremenjujoče. Posebej je treba izpostaviti glasbo Igorja Cvetka, ki so jo lutkarice izvajale z večjimi pokrovkami in celo z zajemavko.

Za tem lutkarskim biserčkom so se gledalci z radovednim pričakovanjem zbrali na trgu, da bi si ogledali Monolog za dva Zelo male tržaške kabaretne bande, preostalega delčka nekoč nabrite Male tržaške kabaretne bande. Kabaretni nastop sta si po italijanskih tovrstnih žanrskih vzorih zamislila, napisala in zrežirala Fabrizio Polojaz in Aljoša Saksida. Polojaz je nekako vodil "bralni" nastop, Saksida pa je na kitaro in harmoniko izvajal izvirno glasbo in pesmi Giorgia Gaberja. Poudarek je bil na zamorjenosti, ki jo občutimo zamejci, tujci v domovini in v italijanski državi. Usojena nam je dvojnost, razdvojenost - zato monolog za dva -, ki gotovo izvira, po mnenju izvajalcev, že iz avstroogrskih časov. Prerešetavane teme so se sukale okrog mladega politika Gabrovca, krovnih organizacij, naše pregovorne razdeljenosti, italijanske politične scene..., a niso vsebovale posebne svežine in izvirnosti. Prepričani smo bili, da bo kabaretni veter zapihal s pristno ostrino in prinesel izvirne tematike, ne pa že v vseh mogočih omakah pogretih vsebin.

Posebno doživetje je bil v **četrtek, 2. julija**, nastop Barvane klape VZS Mitja Čuk. Skupina odraslih gojencev, slovenskega in italijanskega jezika, z različnimi fizičnimi in psihičnimi hibami, se ob potrpežljivem spremljanju vzgojiteljev ter pod vztrajnim, požrtvovalnim režijskim vodstvom Melite Malalan že vrsto let predaja gledališki umetnosti in je v teh letih vidno napredovala. Napredek se je pokazal tudi na mavhinjskem nastopu, ko je enajst gojencev v skupinsko zasnovani pisanosti kostumov in domišljijskem scenskem poletu odigralo pravljično igro V vetru je resnica; po bolgarski pravljici jo je zanje spisala Jelka Cvelbar. Veter podari dečku čaroben prt, da bi se mu opravičil, ker mu je razpihal moko, s katero je otroku mati želela pripraviti torto za rojstni dan. Nepoštena gostilničarja mu ukradeta darilo, a lopova doleti zaslužena kazen. V pravljičnem razpletu so se vsi potrudili in v publiki vzbudili globoke občutke, ki so se prelili v iskreno ploskanje za ogromen trud, ki so ga ti prav posebni igralci vložili v nastop.

Predvsem otrokom je bila istega dne namenjena predstava Mary Poppins, avtorice Pamele L. Travers. Zgodbo o ljubeznivi, a svojevrstni varuški s čarovniškimi zmožnostmi otroci dobro poznajo, ker ji je sloves prinesel pred več desetletji film, ki ga je posnel Walt Disney. Ob njem je zasanjalo kar nekaj generacij otrok. Opirajoč se na filmski scenarij, ki vsebuje vrsto elementov, značilnih za risanke, je zgodbo ali bolje nekaj prizorov za Slovenski oder, za mlajše igralce Radijskega odra, priredila in na odrske deske prenesla Lučka Susič. Pri tem se je neizbežno morala soočiti z različnimi težavami, ki jih prinaša tako zgrajena uprizoritev. Kljub scenski pomoči Magde Samec in plesnim utrinkom Jelke Bogatec se igra ni razživela. Na posneti glasbeni spremljavi, ki jo je po znani filmski glasbeni predlogi priredil Aljoša Saksida, je moteče delovalo petje, ker se z njim niso ujeli igralci na odru; ti tudi zaradi mladih let niso mogli biti kos nekaterim vlogam.

V petek, 3. julija, je oder pod šotorom zasedla nižješolska skupina dramskega odseka društva Jaka Štoka. Za mentorja so letos prvič imeli Romea Grebenška, člana SSG Trst. Za nižješolce je priredil, zrežiral in scensko opremil igro Kdo je napravil Coco' srajčico? Delo je po nežni zgodbi Frana Levstika Kdo je napravil Vidku srajčico? napisal Boris A. Novak. V Grebenškovi priredbi je igra želela pridobiti sodobno poanto, predvsem z glasbenimi vložki, ki so spremljali posamezne živalice, ko so pomagale šivati Coco' novo srajco. Ta sodobna nota se je kar precej bila z ljudskostjo, katero so odslikavale tudi otroške izštevanke. Igralci so bolj ali manj zdrdrali besedilo, v vsebino katerega se sploh niso vživeli. Med igranjem so se raztresli in smeh jih je lomil, kar je še dodatno skalilo njihov nastop. S scenskimi elementi in pravljično vsebino so bili "skregani" tudi kostumi (npr. raka je predstavljala baletka na kotalkah!?).

Čeprav so temni oblaki obetali dež - dežne kaplje so res prisilile gledalce, da so se za nekaj časa zatekli pod dežnike -, je dramska skupina SKD Tabor z Občin pripravila oder na trgu za izvedbo komedije Campiello velikega komediografa Carla Goldonija. Komedijo je v slovenski jezik, v rime, sveže prelil Sergej Verč in ji ob narečnih izrazih in italijanskih primeseh vnesel temperamenten primorski značaj. Mali trg, na katerem se vrti ves svet njegovih preprostih prebivalcev, se je zrcalil v scenski podobi Magda Starec Tavčar, ki je ob nakazanih pročeljih hiš obmorskega mesta smotrno upoštevala njihovo funkcionalnost. Nošo ljudi iz 18. stoletja, ki so bivali daleč od blišča velikega trga, so označevali primerni kostumi Beti Starc. Enajst nastopajočih likov so izoblikovali dolgoletni izkušeni igralci in mlajši, ki se šele spogledujejo z odrskimi deskami. Posebno dobro so bile izdelane »starejše« ženske figure, ki so pravzaprav nositeljice dogajanja domačega dvorišča, kjer se ob sproščeni igri na srečo spor vname že ob neznatni iskrici nevoščljivosti, ljubosumja... Mlada dekleta spletajo ljubezenske vezi, o poroki pa sanjajo tudi njihove ovdovele matere. Tudi varovanka čudaškega, a premožnega strica si želi ljubezni, ki bi jo odpeljala v srečnejše dni; njeno hrepenenje se izpolni, ko jo razsipni vitez zasnubi in odpelje na jug. Režiser Verč je dogajanje razpredel v živahnem, razgibanem ritmu – tekst bi sicer lahko nekoliko skrčil -, tako da so nekatere igralke lahko izkazale vse svoje komedijantske zmožnosti. Toda ob koncu je celoto nerazumljivo odel v zelo mračne, grenke tone, ki so se odražali tudi na neutolažljivih obrazih protagonistov.

Zadnja predstava tekmovalnega programa je bila v soboto, 4. julija. Mladinska skupina dramskega društva Jaka Štoka je odigrala svojevrstno tragikomično igro Dese Muck Neskončno ljubljeni moški. Osem igralcev je v zelo hitrem tempu, ki ga je narekoval režijski pristop Gregorja Geča, njihovega nekajletnega mentorja, uprizorilo delo, ki je zahtevalo bliskovito menjavo scene zaradi naglo se izmenjajočih prizorov, odslikavajočih pretekle dogodke, ki so pogojevali prikazano situacijo; leto je komentiral – po zgledu antičnih tragedij - svojski ironično groteskno burkaški zbor. Igralci so skrbno sledili režiserjevi zamisli in dobro začrtali nastopajoče like. O sami izbiri dela in njeni vsebini pa bi lahko razpravljali na dolgo in široko, saj prikazuje nič kaj zgledno družino in družbo. V njej družinski oče, ki pogreša ljubezen že od mladih nog, skače čez plot kar s sosedo in ima istospolno razmerje s sodelavcem, mati pa seksa s svojim zdravnikom, hčerka tudi komaj čaka, da bo padla komu v objem. Cinično razmišljanje none (ostro jo je izrisal Igor Rebula), ki jo le na videz pesti senilna bolezen, dodatno prispeva k prenatrpanosti negativnega pogleda na posameznika in njegova življenjska odločanja.

Koncert latinsko-ameriške ljudske glasbe, ki jo je izvajala skupina Chirike', je ob rosenju dežja pospremil redke poslušalce v sobotno noč.

Iva Koršič

Oblikovalci predstave Mavrična ribica z režiserko Božo Hrvatič, dobitniki več nagrad

Utrinek iz predstave Mary Poppins

Sosedi v prizoru iz predstave Campiello skupine z Občin

Slavnostni večer

Zadnje dejanje 8. Zamejskega festivala amaterskih dramskih skupin se je odigralo v nedeljo, 5. julija, zvečer, ko je gledališki igralec Danijel Malalan na mavhinjskem trgu vodil slovesno podeljevanje nagrad in vmes zapel nekaj pesmi, tudi song o igralcih, in interpretiral Prešernovega Povodnega moža. Glasbeno popestritev večera so nudili Mladi kraški muzikantje, ki na vsakem nastopu kažejo vsestransko rast. V imenu društva se je oblikovalcem festivala zahvalila Anja Colja, iz občinske uprave Devin-Nabrežina pa se je oglasila odbornica za šolstvo in kulturo Tjaša Švara. Trud prireditelja, društva SKD Cerovlje-Mavhinje, je pohvalil predsednik Slovenske prosvete Marij Maver iz Trsta in poudaril pomembnost festivala, ki pozitivno vpliva na tukajšnje gledališko področje. Ko je na oder stopila tričlanska komisija – Samantha Kobal, Nataša Sosič, Aleksij Pregarc -, je večer doživel vrhunec. Pred branjem zelo izčrpnih motivacij in podelitvijo posameznih nagrad je Samantha Kobal poudarila, da so bile letošnje predstave na visokem nivoju, da je pri nastopajočih opazna pot razvoja tudi zaradi obiskovanja izobraževalnih tečajev in da je bilo težko izbirati glavne ženske vloge, saj so bile v večini enakovredne.

Po natančnem ogledu predstav in presoji je žirija tako porazdelila nagrade:

otroška kategorija: najboljši jezik: O roparskem vitezu Jaromiru, Lutkarji iz Devina in okolice; najboljša glasba: Mavrična ribica: Aljoša Tavčar, otroška dramska skupina Slovenec Boršt – Zabrežec; najboljši kostumi: Mavrična ribica: Ester in Dajana Kočevar; najboljša scena: O roparskem vitezu Jaromiru: skupinsko delo; najboljša stranska moška vloga: Mavrična ribica: Matija Succi-riba nagajivka; najboljša glavna ženska vloga: Mavrična ribica: ex aequo Sophie Vinci, Tina Klun, Alice Jež, sardele čenče; najboljša režija: Mavrična ribica: Boža Hrvatič;

mladinska kategorija: najboljši jezik: Mary Poppins, Slovenski oder Trst; najboljši kostumi: Blackout!, Nicole Cherbancich, L'art pour špas, dijaki liceja Prešeren Trst; najboljša scena: Krvava uganka za osem žensk: Magda Samec, gledališka skupina MOSP Trst; najboljša ženska stranska vloga: Dom Bernarde Albe: Mateja Prašelj-Adela, višješolska skupina dramskega društva Jaka Štoka Prosek-Kontovel; najboljša moška stranska vloga: Blackout: Alex Jerman-Ljubomir; najboljša ženska glavna vloga: Krvava uganka za osem žensk: Patrizia Jurinčič–Pierrette; najboljša moška vloga: Mary Poppins: Mitja Rupel-gospod Banks; najboljša režija: V vetru je resnica: Melita Malalan; Barvana klapa, VZS Mitja Čuk; najboljša uprizoritev: V vetru je resnica; najboljša izvedba: Krvava uganka za osem žensk, režija Lučka Susič;

kategorija odraslih: najboljši jezik: Campiello, dramska skupina SKD Tabor, Občine; najboljša glasba: Kekec gre na morje: Kraški ovčarji; najboljši kostumi: Campiello: Beti Starc; najboljša scena: Ku je pršla Alma: Peter Sancin, dramska skupina KD Slovenec Boršt-Zabrežec; najboljša ženska stranska vloga: Campiello: Valentina Strgar-Katra; najboljša moška stranska vloga: Vaje v zboru: Damjan Križmančič-Drago, dramska skupina SKD Slavec Ricmanje-Log; najboljša ženska stranska vloga: Kozja koža: Emanuela Cicigoi-Silvia, Beneško gledališče; najboljša moška glavna vloga: Campiello: Fabrizio Polojaz-vitez; najboljša izvedba: Kozja koža, režija Marjan Bevk; najboljša režija: Vaje v slogu: Alenka Hain, mladinska igralska skupina SKD Globasnica, Koroška.

Nagrado občinstva je s 9,7413 točkami prejela Mavrična ribica.

Posvet

"Že kot devinsko-nabrežinski občinski svetnik (z izkušnjo tudi na Tržaški pokrajini) sem svojim slovenskim kolegom v Nabrežini in v ostalih krajevnih javnih upravah predlagal, da bi se kot slovenski izvoljeni predstavniki povezali v koordinacijski odbor. Potrebo sem utemeljil z dejstvom, da je na teritoriju toliko in tako zapletenih problemov, ki zahtevajo usklajene nastope tako na področju uveljavljanja narodnojezikovnih pravic kot tudi pri izvajanju zaščitnih zakonov in spodbujanja gospodarskega razvoja na območjih, ki jih označujejo krajinske odlike, a so hkrati (in zaradi tega) podvržena nemajhnim omejitvam. Glede tega je omembe vreden 21. člen zaščitnega zakona 38/2001, ki govori o zaščiti družbenih, gospodarskih in okoljevarstvenih interesov naše skupnosti. Isti zakon je na celotnem območju evidentiranih 32 občin v FJK odprl nove možnosti za uveljavitev in razvoj slovenskega jezika in kulture.

Naštel sem le nekaj področij, ki predstavljajo kar nekaj tehtnih razlogov, da se slovenski izvoljeni predstavniki - ne glede na strankarsko pripadnost - na vseh ravneh javnih uprav med sabo bolj povežemo in, kjer je mogoče, koordinirano nastopamo. Podobno željo in potrebo sem močno občutil v številnih pogovorih z izvoljenimi v raznih javnih ustanovah. Večkrat je občutiti potrebo tudi po osnovni izmenjavi informacij, mnenj, izkušenj, napotkov, zato da je naša vloga v javnih upravah čim bolj dosledna, učinkovita in uspešna - da smo koristni družbi in zadovoljni s svojim delom. Nemalokrat čutimo potrebo tudi po dodatnem izobraževanju, ki bi ga s skupnimi močmi lahko uresničili v obliki posvetov, seminarjev ali že samih predavanj. Dragoceno vlogo lahko pri tem odigravajo številni izkušeni uradniki in funkcionarji v vseh naših upravah, ki jih verjetno premalo vključujemo v naše delo. Ne pozabimo tudi na dragoceno izkušnjo nekdanjih javnih upraviteljev. Prvi korak na tej poti naj bo krajši posvet, ki bo priložnost, da se zlasti novoizvoljeni občinski upravitelji seznanijo s "pravicami in dolžnostmi", ki spremljajo mandat izvoljenega predstavnika", piše deželni svetnik Igor Gabrovec.

Posvet z naslovom Pravice, pristojnosti in dolžnosti občinskih upraviteljev v FJK bo v ponedeljek, 13. julija, ob 17. uri v konferenčni dvorani Tessitori v deželni palači na trgu Oberdan 5.

SDGZ Občni zbor

Naj združenje pridobi čim več članov!

Čeprav je Niko Tence prevzel predsedstvo Slovenskega deželnega gospodarskega združenja komaj pred letom dni, se je v tem času tako za združenje kot za svetovno gospodarstvo marsikaj spremenilo.

Spremembe, ki jih je bilo ZDGZ deležno, so bile zadeve notranjega ustroja organizacije, ki ne bodo nikakor pogojevale domenjene strategije izpred dveh let. "Menim zato, da nas mnogo bolj zanima epohalna novost, ki jo predstavlja najhujša gospodarska kriza po letu 1929", je dejal Niko Tence med svojim predsedniškim govorom na 33. občnem zboru SDGZ v ponedeljek, 29. junija, v dvorani ZKB na Opčinah.

Svetovna gospodarska kriza je namreč pogojevala določene smernice SDGZ: "Z Deželo smo sodelovali pri oblikovanju protikriznih posegov, zlasti na področju socialnih blažilcev v prid zaposlenim in prvič tudi uslužbencem iz trgovskega sektorja, turizma in obrtništva. Prejšnji teden pa smo z deželno federacijo zadružnih bank podpisali posebno protikrizno konvencijo, ki velja za vse naše kategorije".

Niko Tence je v svojem nagovoru že razmišljal o obdobju, ko bo gospodarska kriza mimo. Ciljati je treba že sedaj na izobraževanje (SDGZ trenutno sodeluje z Zavodom za poklicno izobraževanje in z izobraževalnim konzorcijem Slovik). Predsednik je obenem poudaril potrebo po utrditvi članske baze, saj bo tudi od tega odvisna teža, ki jo bo SDGZ imelo v novem svetu tržaške trgovinske zbornice oz. pri snovanju zavezništev glede imenovanja novega upravnega odbora in predsednika. Niko Tence je zato pozval vse manjšinske družbene dejavnike (začenši s krovnima organizacijama), naj slovenske podjetnike v Italiji usmerijo k članstvu v SDGZ ter naj se slovenska podjetja poslužujejo storitev, ki jih ponujajo ostala včlanjena podjetja v SDGZ, da bi čim bolj utrdili gospodarsko podlago naše manjšine: predvsem zato, ker je golo čakanje na prispevke evropskih skladov in drugih sredstev pravi riziko (velike zamude pri odobritvi pravilnikov evropskih skladov so privedle do tega, da bo SDGZ projekte za obdobje 2007-2013 novega Cilja 3 Italija - Slovenija začelo izvajati komaj marca ali aprila naslednje leto). Tence se je zato obrnil na krovni organizaciji in na manjšinske medije, naj bodo bolj kot doslej pozorni na gospodarske stvarnosti, saj moramo poskrbeti, "da bodo naši uradi vso svojo pozornost lahko namenili problematikam članstva ter razvoja manjšinskega gospodarstva, medtem ko gre zdaj preveč truda v zagotavljanje finančnega preživetja".

Tence je posebno pozornost namenil SDGZ kot povezovalnemu členu na obmejnem področju in znotraj delikatnih razhajanj v trgovinski zbornici. Predsednik je obenem napovedal možnost prekinitve sodelovanja SDGZ pri pobudi CAT Servizi al Commercio S. r. l, "ki se je rodila z ambicioznimi cilji, a se je sčasoma utopila v pretirano različnih pojmovanjih glede ciljev in načinov izvajanja dejavnosti CAT-a". Tence je kritično presojal razmerje s tržaškimi partnerji, organizacijami ACIESSE - Confesercenti, Si. Na. Gi. in Associazione Autonoma Commercio e Turismo; oster je bil še do nekaterih problemov v goriškem podjetju Servis in do težav med člani konzorcija Dolina 2. Predsednik je sklepni del svojega posega posvetil analizi položaja posameznih sekcij.

Andrej Šik, ravnatelj SDGZ, je podal obračun za lansko leto in predstavil finančni proračun za leto 2009. Šik je prebral tudi poročilo o delu Euroservisa, poročilo o delovanju podjetja Servis pa je predstavila ravnateljica Nadja Prašelj. Poročilo nadzornega odbora je prebral predsednik Marino Pečenik.

ŠKEDENJ Cerkev sv. Lovrenca

Slovesna maša za msgr. Jakoba Ukmarja

Škofijskega dela beatifikacijskega postopka msgr. Jakoba Ukmarja je zdaj res konec.

S slovesno sveto mašo v škedenjski cerkvi sv. Lovrenca, ki jo je v nedeljo, 5. julija, ob somaševanju slovenskih in italijanskih duhovnikov daroval škof in apostolski administrator tržaške škofije Evgen Ravignani, se je zaključilo obdobje zadovoljstva za opravljeno delo, začel pa se je čas upanja in molitve, da bi božjega služabnika msgr. Ukmarja nekoč res uvrstili med blažene. G. Dušan Jakomin se je namreč v sredo, 8. julija, s sodelavci odpravil v Rim, da bi izročil dokumentacijo o življenju msgr. Ukmarja Kongregaciji za zadeve svetnikov.

Množica vernikov in pevcev domačega cerkvenega zbora se je pred slovesnim bogoslužjem najprej zbrala pred grobom msgr. Ukmarja na škedenjskem pokopališču, kjer sta škof Ravignani in postulator škofijskega dela beatifikacijskega postopka g. Dušan Jakomin z molitvijo priporočila božjega služabnika Gospodu.

Pred oltarjem cerkve sv. Lovrenca je nato škof Ravignani med dvojezičnim bogoslužjem obudil spominn na velikega moža in duhovnika, čigar beseda, "ki mu je privrela iz srca čista in sveža, kajti bila je zajeta ob neusahljivem viru Svetega pisma, je tu postala jasno in zahtevno povabilo h krščanskemu življenju in krepka spodbuda, da bi vsi, ob različni identiteti jezika, kulture in navad, skupno rasli v resnici in ljubezni".

Škof Ravignani je msgr. Ukmarja označil za preroškega moža. "V pridigah, v katerih je znal čudovito združiti svežino evangelija z življenjskimi dogodki, ko mu ni manjkalo poguma, da ne bi obsojal tega, kar je poniževalo človeško dostojanstvo, ko je sramotilo človeško identiteto in svobodo, kot tudi ne tega, kar bi moglo zlorabiti krščansko vero v krivične namene. Vse to v luči popolne zvestobe Božji besedi, ki jo je moral oznanjati v pošteni zvestobi Cerkvi in njenim pastirjem". Apostolski administrator je namreč omenil znamenito pridigo, ki jo je msgr. Ukmar imel 31. maja 1931 glede krščanskega sožitja narodov, s katero je kazal na redko modrost in razgledano usmeritev. "Msgr. Ukmar je bil prerok tudi v tem, da je dal Gospodu na razpolago svoja usta in svoje srce, ko je povrnil mir in milost tistim, ki so se k njemu zatekali v zakramentu sprave. Bil je iskan spovednik in dragocen in zanesljiv svetovalec. Duhovnike in laike, Slovence in Italijane je sprejemal z odprtim srcem in jih pazljivo poslušal v vsej svoji dobroti. Ni bila le odveza od grehov, ki jim je vračala mir srca. Združena je bila z nasvetom, ki je izhajal iz globoke povezanosti z Bogom, v kateri je on živel in je bila vsem nasvet, ki ga je pametno uresničiti". Škof Ravignani se je nato spomnil nekaterih ključnih trenutkov življenja msgr. Ukmarja, zlasti tistega iz leta 1947, ko mu je bil poverjen mandat za delitev zakramenta svete birme v istrskih župnijah naše tedanje škofije, ki so spadale pod jugoslovansko administracijo.

Škof Ravignani moli ob Ukmarjevem grobu (foto IG)

Pred koncem slavnostnega bogoslužja, ki ga je spremljalo petje Združenega zbora ZCPZ, se je škof Ravignani v svojem imenu in v imenu tržaške Cerkve zahvalil vsem, ki so skrbno delali in ne brez truda privedli do konca proces za beatifikacijo in kanonizacijo Božjega služabnika msgr. Ukmarja, kot tudi vsem, ki so spremljali ta postopek z molitvijo. "Zahvaljujem se gospodu Dušanu Jakominu, postulatorju v naši škofiji. Ponovno se zahvaljujem msgr. Ettoreju Malnattiju, pooblaščenemu sodniku, promotorju prava msgr. Mariju Gerdolu, profesorici Silvi Resinovič Valenčič, profesorju Tomažu Simčiču, Raoulu Pupu, Liciniji Roth Pahor, dr. g. Zvonetu Štrublju in vsem tistim, ki so sodelovali pri tem postopku. Prisrčno se zahvaljujem tudi msgr. Blažu Jezeršku, postulatorju v Rimu pri Kongregaciji za zadeve svetnikov". Prof. Silvi Resinovič Valenčič, "ki je z vso natančnostjo izpolnila vlogo notarja", pa je škof Ravignani podelil medaljo pro Ecclesia et Pontifice, odlikovanje, ki ji ga je sveti oče Benedikt XVI. podelil za njene zasluge.

G. Dušan Jakomin se je nato zahvalil msgr. Ravignaniju za prizadevanje, ki ga je vložil v proces beatifikacije, s podobnim odlikovanjem pa se je poklonil še predsedniku sodišča za beatifikacijski postopek msgr. Ettoreju Malnattiju.

IG

SV. JAKOB Priprave na misijon

Hospice Adria onlus in težki bolnik

Hospice je celostna oskrba bolnika z neozdravljivo boleznijo, ki se bliža koncu svoje življenjske poti, hkrati pa nudi tudi pomoč svojcem terrminalnega bolnika. Hospice omogoča, "da umirajoči zaključijo svoje življenje po naravni poti, nemoteno, brez nikakršnega umetnega podaljševanja tostranske poti, obenem pa je naša filozofija odločno nasprotna evtanaziji", nam je povedala podpredsednica Hospice Adria onlus Branka Sulčič pred predavanjem, ki ga je v sklopu priprav na oktobrski misijon imela v sredo, 1. julija, v župnijski dvorani pri Sv. Jakobu.

Danes poznamo tri oblike hospica, in sicer: klasični angleški hospice, ki je ločen od bolnišnice; hospice, ki je urejen v posebnih oddelkih znotraj bolnišnice, in novejšo obliko na domu. "Naša organizacija se ukvarja ravno s to obliko negovanja bolnika, pri kateri so soudeleženi predvsem prostovoljci. Delo hospica pa je timske narave, saj so soudeleženi zdravniki, usposobljeni bolničarji in terapevti. Pri naši organizaciji je aktivna skupina šestih prostovoljcev", nam je povedala podpredsednica, ki ima za sabo dolgoletno izkušnjo in teoretsko podlago, ki si jo je med drugim nabrala v onkološkem središču v Avianu. "V veliko pomoč mi je bila tudi izkušnja, ki sem jo imela v središču Igea v Trstu, kjer sem dodobra spoznala samoto ostarelih in bolnih ljudi. Najraje pa nudim pomoč bolnikom na domu. Umirajočemu je treba stati ob strani, ga negovati in se še zlasti soočiti ter se približati njegovemu mentalnemu stanju, ki v tako hudih trenutkih odgovarja povsem drugačni logiki kot sicer. Prav v Avianu je neka terminalna bolnica skušala prepričati sorodnike, da je imela pred sabo Mater Božjo: nahajala se je na prehodu med življenjem in smrtjo".

Foto IG

Hospice Adria onlus je nastal leta 2001. Prvi občni zbor je bil januarja naslednjega leta, nekaj mesecev zatem pa so Hospice Adria že uvrstili na deželni seznam prostovoljnih organizacij. Cilj združenja je nudenje pomoči težkemu in terminalnemu bolniku in njegovi družini ob spoštovanju njegovega dostojanstva, želje in pravic ne glede na veroizpoved, narodnost, raso, politično prepričanje in družbeni stan. Hospice Adria Onlus spodbuja razne pobude, ki omogočajo življenjsko kakovost do smrti, prireja skupine za samopomoč v obdobju žalovanja. Organizacija se s predavanji, okroglimi mizami in seminarji v sodelovanju s sorodnimi združenji in ustanovami loteva cele vrste tabujskih argumentov, zlasti smrti in bolečine.

Gre torej za področje, ki se ga v vsakdanjem življenju najraje - in golo rečeno – otepamo: to je menda razlog, zaradi katerega ostaja tematika ovita v tančico skrivnosti oziroma ignorance. "Vzemimo kot primer vprašanje maziljenja", je dejala Branka Sulčič: "Ljudje ga navadno jemljejo kot pripravo na bližajočo smrt. Nikakor pa ni tako: za maziljenje se lahko odloči bolnik pred težko operacijo, da se priporoči Gospodu. Maziljenje lahko prejmejo tudi mlajše osebe, starostniki pa ga lahko tudi večkrat ponovijo".

IG

LONJER Likovna delavnica

Arteden že sedmič zapored!

Slovensko kulturno društvo Lonjer - Katinara v sodelovanju z Mladinskim združenjem Lonjer – Katinara, Foto video Trst 80, Kulturnim društvom za umetnost Kons prireja v Lonjerju priljubljeno mednarodno likovno delavnico Arteden, ki se bo zaključila v soboto, 11. julija. Pobuda, ki bo letos že sedmič zapored, je nastala pod pokroviteljstvom Zveze slovenskih kulturnih društev, Italijanskega vsedržavnega združenja jezikovnih manjšin, dežele FJK, tržaške pokrajine, občine Trst in Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Foto IG

KAVARNA SAN MARCO Jubilej Dušana Jelinčiča

"Rad imam, da ljudje berejo moje knjige."

Petindvajset. Kulturno združenje Tergeste in založba Antony sta v sklopu pobud od Trsta do Trsta s to magično številko uokvirila večer, posvečen tržaškemu pisatelju Dušanu Jelinčiču, ki je bil v četrtek, 2. julija, v kavarni San Marco.

Malokateri pisatelj se v svoji literarni karieri lahko ponaša s številno in hkrati kakovostno produkcijo: Dušanu Jelinčiču pa je to uspelo, saj je v petindvajsetih letih pisateljevanja objavil kar petindvajset uspešnih publikacij.

"Oziroma šestindvajset", je Jelinčič opozoril gospo Rito Siligato, povezovalko večera. "Prav kmalu bo namreč izšel nemški prevod Zvezdnatih noči", ki je v italijanski različici svojčas žel izreden uspeh: kar 17 tisoč prodanih izvodov. "Nerad nastopam, rad pa imam, da ljudje berejo moje knjige", je dejal avtor, za katerega je pisateljevanje postal pravi modus vivendi. Od kod in zakaj ta potreba, je sam pojasnil: "Začel sem potovati, ko sem bil star 15 let, da bi spoznal ljudi: čisto naravno se mi je nato zdelo, da bi o njih in svojih izkušnjah začel pisati. Pisanje je namreč sredstvo interakcije med mano in svetom, ki je legel vame".

Literarna pot je Dušana Jelinčiča peljala do obravnave različnih žanrov. Izhajal je iz športnega alpinističnega, dokopal pa se je tudi do pisihološko-kriminalnega. "Navezan sem zlasti na svojo romanizirano zgodbo (ene naspešnejših jugoslovanskih alpinističnih odprav na Himalajo) – Zvezdnate noči, rad pa imam tudi delo Kam gre veter, ko ne piha in romana Ljubezen v času samote ter Tema na pomolu". Slednji je avtorja prepričal, da je sposoben segati tudi v druge tematske razsežnosti, ki nimajo zveze z alpinizmom.

Večer v kavarni San Marco so sooblikovali številni Jelinčičevi prijatelji in literarni strokovnjaki ter prevajalci, ki so od samega začetka pobliže sledili njegovemu književniškemu razvoju. Novinar Luciano Santin je izhajal iz obdobja izpred dvajsetih let, ko je Dušana Jelinčiča spoznal ob njegovi vrnitvi s Himalaje: pisatelj je bil tedaj namreč prvi plezalec FJK, ki se je povzpel na vrh himalajskega osemtisočaka Broad Peak. "Prijatelj pok. Miran Hrovatin me je opozoril nanj. Bili so še časi, ko je nacionalistična mržnja odklanjala slovenski del Trsta in o njem ni bilo ne duha ne sluha v časopisu Il Piccolo. Spoznal sem tedaj mladega nadobudnega fanta, čigar zunanji razposajeni in radoživi videz se ni spajal z likom globokega in občutljivega ter pronicljivega pisatelja, za kakršnega bi se nato izkazal". Santin se namreč zaveda teže Jelinčičevega pisanja, s katerim se je avtor uvrstil med najbolj uspešne tržaške pisatelje. "Ali se kljub temu ne bojiš mehanskega kovanja knjig, prakse, v katero večkrat zaidejo slavna peresa? ", ga je vprašal prijatelj. "Nikakor, saj sem pri pisanju totalno svoboden, pišem zgodbe, ki me zanimajo; doma hranim okrog 30 idej za prav tolikšno število romanov", je dejal Jelinčič, prevajalki Dariji Betocchi, ki jo je Siligatova spraševala o pisateljevem slogu, pa povedal, da mora celotna literarna struktura romana sloneti najprej na zgodbi, vanjo se bo šele nato usidral stil. Jelinčiču so za dolgo ustvarjalno pot čestitali med drugim še prevajalka v ruščino njegovega zadnjega romana Kam gre veter, ko ne piha, Julius Franzot, ki prevaja Zvezdnate noči v nemščino, režiser in pisatelj Marko Sosič, predsednica Slovika Matejka Grgič, Marko Kravos, tedanji izdajatelj Zvezdnatih noči pri ZTT, kolega in pisatelj Giuliano Sadar in seizmolog Peter Suhadolc, nekdanji predsednik SPDT.

IG

Foto IG

Obvestila

V petek, 10. julija 2009, ob 20. uri bodo v galeriji Kraške hiše odprli fotografsko razstavo goriškega umetnika Zdenka Vogriča. Avtorja bo predstavil ravnatelj goriškega muzeja Kromberk iz Nove Gorice Andrej Malnič. Glasbeni uvod bo zaupan harmonikariju Jariju Jarcu.

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda iz Trsta vabi na slavje svetih blagovestnikov v nedeljo, 12. julija 2009, ob 17. uri. Slovesno somaševanje z duhovniki jubilanti bo vodil letošnji novomašnik g. Niko Čuk. Pel bo združeni cerkveni pevski zbor pod vodstvom Edija Raceta. Sodelovali bodo tržaški skavti. Zaželjene so narodne noše. Vabljeni vsi častilci svetih bratov, člani ACM in vsi, ki jim je pri srcu ekumensko delovanje.

Šolske sestre de Notre Dame organizirajo od 13. do 17. julija oratorij za otroke iz vrtca, ki imajo že 4 leta in več, za osnovnošolske otroke in dijake nižjih srednjih šol. Oratorij bo v Slomškovem domu v Sv. Križu. Program bo pester in se bo prilagajal udeležencem različnih starostnih dob. Vabimo tudi študente z univerrze, naj se pridružijo animatorjem.

V soboto, 18. julija, bo romanje na Svete Višarje. Za romanje se lahko prijavi vsakdo. Avtobus bo odpeljal z Občin ob 7. uri zjutraj, s Trga Oberdan ob 7.15, s Proseka ob 7.25, od Sv. Križa ob 7.30, iz Sesljana ob 7.35. Za vpis in vse ostale informacije za oratorij in romanje pokličite na tel. št. 040220693 ali 3479322123. Toplo vabljeni.

Duhovne vaje v Domu blagrov bodo letos potekale od ponedeljka, 17. avgusta zjutraj, do srede, 19. avgusta zvečer. Vodil jih bo pater Silvin Kranjc. Informacije in prijave na tel. št. 040 299409 pri gospe Normi Jež. Iz Slovenije je predklicna št. 0039.

Sožalje

Ob smrti nam vsem dragega Ervina Purgerja izreka občuteno sožalje ženi Mariji, otrokom Ticijani, Rošani, Damjanu in Martinu, njihovim družinam in vsem sorodnikom župnijsko občestvo od Žavelj-Štramarja.

STRAMAR IN ŽAVLJE Praznovanje zavetnika sv. Janeza

Vera ni znanje, je odločitev

Župljani slovenske in italijanske narodnosti iz Štramarja in Žavelj so v cerkvi sv. Janeza Krstnika v sredo, 24. junija, proslavili svojega farnega zavetnika s slavnostnim bogoslužjem. Somaševanje je ob petju Združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom Edija Raceta vodil p. Bogomir Srebot, dvojezično homilijo pa je imel dušni pastir iz Trebč Ivo Miklavec.

V posebnem dialoškem odnosu z verniki se je g. Miklavec zaustavil ob pomenu današnjega čutenja verskega etosa. Izhajal je iz prepričanja, da ljudje na Boga pozabijo takrat, ko se jim godi dobro; le v težkih trenutkih se Nanj spomnijo. Dogaja se tudi, da se mladi po zakramentu svete birme od vere oddaljijo. "Namesto da bi bila birma potrditev v veri, pomeni obratno odpad od nje". G. Miklavec je nato te ljudi označil za "zamrznjenike od vere". Vera namreč ni znanje, "vera je odločitev". "Ali je važnejša ljubezen ali zvestoba", je g. Miklavec dalje vprašal prisotne. Verniki so se bržkone izrekli za – ljubezen; dušni pastir pa je nato pripomnil, da zaljubljenost traja le nekaj časa, nato pa mine, "zvestoba pa zahteva veliko več vneme"! Danes ljudje ne znajo več biti zvesti: "Dovolj je, da preštejemo število današnjih razporok". Svetniki, kot so Janez Krstnik, so nam zato lahko smerokazi, ki nam kažejo pravo pot do vere, spoštovanja in zvestobe Jezusu Kristusu. "Človek na to večkrat pozablja in sebično raje zasleduje lastne užitke: človek, ki nima neke vere, ki nima v svojem srcu neke poštenosti, je zverina". G. Miklavec je svojo homilijo sklenil s pošteno, 'kmečko' definicijo, kaj je vera: "Je lepa beseda na ustih, je resnica v srcu, je konkretno dobro delo".

Foto IG

SV. IVAN Praznovanje zavetnikov

Lep nastop MoPZ Sv. Jernej in MePZ Lojze Bratuž

Praznovanje farnega zavetnika sv. Janeza Krstnika pri Sv. Ivanu se je začelo v nedeljo, 21. junija, ko so se verniki udeležili tradicionalne procesije, kateri je sledila slovesna sveta maša, ki jo je daroval svetoivanski kaplan g. Milan Nemac. Slovenski verniki so se na predvečer praznika sv. Janeza v torek, 23. junija, zbrali tudi pri večerni sveti maši v stari cerkvici v ul. Capofonte; naslednjega dne so se slovenski in italijanski verniki udeležili skupnega bogoslužja v župnijski cerkvi.

Sklep praznovanja praznika sv. Janeza pa je bil v soboto, 27. junija, ko sta se v župnijski cerkvi z lepim nastopom predstavila MoPZ Sv. Jernej z Občin in MePZ Lojze Bratuž iz Gorice.

Celovečerni koncert je ob podpori Slovenske prosvete nastal v režiji domačega društva Marij Kogoj in Marijinega doma, ki sta ob tej priložnosti natisnila lepe brošure, ki jih je grafično opremil Milan Pasarit. Najprej so se občinstvu predstavili pevci openskega moškega sestava, ki ga vodi zborovodja Mirko Ferlan. MoPZ Sv. Jernej je sorazmerno mlad zbor, ki deluje šele drugo leto v okviru istoimenske openske župnije. Repertoar skupine zaobjema skladbe slovenskih avtorjev z izrazitim poudarkom na ljudski pesmi ter tudi skladbah z nabožno vsebino: izbor pesmi, s katerimi so se openski pevci predstavili, je bil v pretežni meri ravno verske vsebine. Po Foersterjevi pesmi Večerni ave so bili na vrsti Prachtov Das morgenrot, Komavčeva Zgodnja danica, še ena Foersterjeva – Ave Maria, Bučarjeva Tam, kjer pisana so polja in dalmatinska Tiha noč.

MePZ Lojze Bratuž je eden najbolj poznanih sestavov pri nas. Zborovodja Bogdan Kralj je v program vključil Rahmaninovi skladbi Tebe pojem in Bogorodice djevo, Gruberjevo Sonce že zahaja, de Marzijevo Maria lassu', Quaggiatovo Libera me, Pahorjevo Oče naš hlapca Jerneja, ljudsko iz Rezije v priredbi Ambroža Čopija Da hora ta Ćaninawa ter Bratuževe Kragulj̆cke. Svetoivansko občinstvo je s prepričanim aplavzom nagradilo goriški zbor, katerega delo temelji na veselju do petja in zvestobi slovenski besedi.

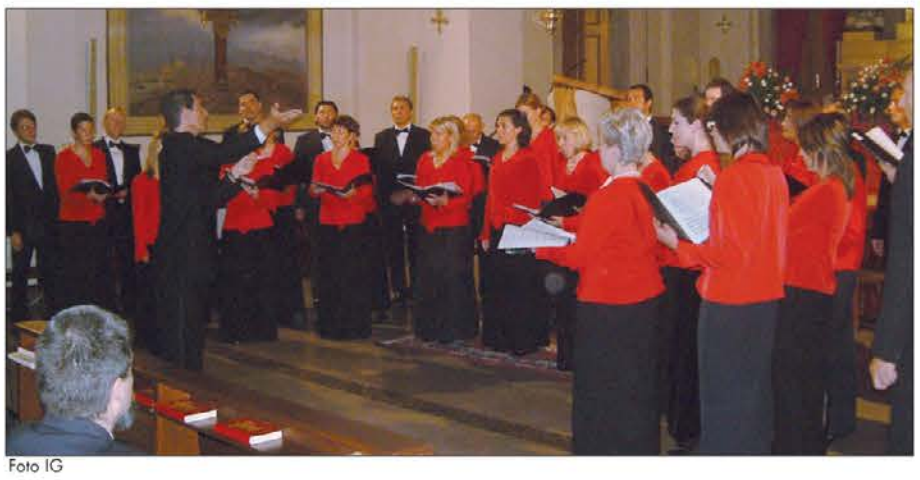

Foto IG

KRAŠKA HIŠA Razstava

Izbor fotografij Kabineta slovenske fotografije

V galeriji Kraške hiše v Repnu je bil na ogled zanimiv izbor fotografij, ki prihajajo iz Kranja, kjer domuje Kabinet slovenske fotografije. Ob sodelovanju Zadruge Naš Kras je bilo razstavljenih 18 črno-belih fotografij različnega formata številnih avtorjev. Podobe so del najstarejše javne fotografske zbirke v Sloveniji.

Večina predstavljenih slik so originali, in čeprav je bil na ogled le izbor, je predstavljal leta zgodovino slovenske fotografije s prisotnostjo vidnejših in pomembnejših predstavnikov. Najstarejši prisotni originalni fotografiji sta bili iz leta 1936, in sicer sliki Janka Branca Quando conveniunt in Marjana Pfeiferja Živi mozaik. Reprint fotografije Igra z zrcalom Avgusta Černigoja pa je bila posneta okrog leta 1927. Izbor del je opravil dr. Damir Globočnik, ki je na odprtju tudi predstavil dela in spregovoril o njihovih avtorjih. Globočnik je za depliant, ki je spremljal razstavo, zapisal, da: "kronološka nit fotografske zbirke sega od fotografov-amaterjev, ki so bili organizirani v Fotoklubu Ljubljana in v tridesetih letih preteklega stoletja dosegli vrsto uspehov na mednarodnih fotografskih prireditvah, vse tja do avtorjev, ki so v povojnem obdobju uveljavili nove tendence v fotografskem izrazu (predstavniki Mariborskega kroga in Foto grupe ŠOLT). Med mlajšo generacijo se povečuje delež tistih, ki so si fotografsko izobrazbo pridobili na visokošolskih ustanovah v tujini. Prevladujejo fotografije iz druge polovice 20. stoletja".

Razstava je prikazovala številne fotografske žanre, od krajinske fotografije, portretov, aktov, predmetov, reporterskih slik do pikturalnih, realističnih in dokumentarnih slik. Fotografija postane in ostane del skupnega zgodovinskega spomina že trenutek zatem, ko neki prizor posnamemo. Prikaz časa, ki nezadržno mineva, daje vrednost posameznim podobam in daje status dokumenta fotografijam, saj lete nam povedo, kako je bilo včasih.

Kvalitetna razstavna ponudba je bila na ogled do 5. julija.

Na odprtju sta za glasbeno kuliso poskrbela Andrejka Možina in Gorazd Pintar. Pobudo so podprli Urad vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Pokrajina Trst in Občina Repentabor.

(beto)

Predstavitev študija slovenščine v Vidmu

Študij slovenščine odpira nove možnosti

Študentje slovenščine v Vidmu so tudi letos lahko izbirali med različnimi načini izobraževanja. Poleg klasičnega študija so imeli možnosti za številne stike s slovensko kulturo, jezikoslovjem, zgodovino, literaturo in filmom. To pa na koncu omogoči uporabno znanje jezika in številne prevajalske izkušnje.

Slovenščino na Univerzi v Vidmu študira okrog 50 študentov, ki študirajo na Fakulteti za tuje jezike in književnosti ter na Fakulteti za izobraževalne vede. Na prvi študirajo po klasičnem študijskem programu za pridobitev diplome na področju tujih jezikov in književnosti in po programu kulturne mediacije, kjer je večji poudarek na prevajanju. Druga fakulteta pa predvideva študij zgodovine in antropologije, slovenske literature in jezika na dodiplomskem programu na Fakulteti za izobraževalne vede, ki študentom ponuja poklic učitelja v vrtcu in osnovni šoli. Tečaje slovenščine lahko obiskujejo študenti vseh fakultet, pogosto imajo v gosteh študente, vpisane na Fakulteto za književnosti.

Na lektoratu v Vidmu na Fakulteti za tuje jezike in književnosti smo letošnje leto zaključili v zagonu in zadovoljni smo, saj smo študentom ponudili veliko možnosti za kakovostno izobraževanje in udejstvovanje na različnih ustvarjalnih področjih. Radi bi še več prispevali k razvoju slovenistike, saj je ta na mejnem področju, na katerem se nahajamo, ključnega pomena za oba naroda, tako slovenskega kot italijanskega, ki se brez znanja jezika težko sporazumeta. Po drugi strani pa znanje slovenščine odpira pestro paleto možnosti za sodelovanje, tako na področju izobraževanja, zaposlovanja kot sodelovanja v različnih oblikah pomoči in izmenjave informacij. Eno od trajnejših sodelovanj je sodelovanje s Centrom za slovenščino kot drugi/tuji jezik Filozofske fakultete v Ljubljani, ki nam finančno pomaga pri nekaterih projektih, pri nakupu knjig za našo knjižnico in vsako leto pri organizaciji ekskurzije v Slovenijo. Center za slovenščino našim študentom vsako leto tudi omogoča vsaj eno štipendijo za obisk Seminarja slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani, kjer se lahko študentje vsako poletje še dodatno izobražujejo. Štipendije za poletne šole pa vsako leto ponuja tudi Univerza v Vidmu in tako usmerja študente na poletno šolo slovenščine v Bovec. Prav tako pa redno dobivamo tudi štipendije z Univerze na Primorskem, ki študentom ponuja poletne tečaje slovenščine v Kopru. V kratkem povzetku letošnjega dogajanja želimo predstaviti dejavnosti naše študijske smeri in pomen za študente ter za širšo skupnost.

Dogodki v okviru slovenistike

V novembru je na fakulteti potekal projekt, ki je povezal vse študije slovenistike po svetu pod naslovom Svetovni dnevi slovenskega filma. Projekt je potekal v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi/tuji jezik. V okviru tega smo na fakulteti predvajali nekatere slovenske filme, ki so nastali po literarnih predlogah znanih slovenskih avtorjev. Tako smo si pogledali film Petelinji zajtrk (režiser Marko Naberšnik, nastal je po knjigi Ferija Lainščka), Zvenenje v glavi (režiser Andrej Košak, nastal je po knjigi Draga Jančarja), Sladke sanje (režiser Sašo Podgoršek, nastal je po knjigi Kralj ropotajočih duhov Mihe Mazzinija).

Na študiju slovenščine smo letos imeli v gosteh znane znanstvenike s področja jezikoslovja in literature. Med drugim so nas obiskali tudi izr. prof. dr. Simona Kranjc s Filozofske fakultete v Ljubljani, doc. dr. Katja Mihurko Poniž s Fakultete za humanistiko v Novi Gorici in dr. David Bandelj. V marcu nas je obiskal dr. Vincenc Rajšp, zgodovinar in sedanji direktor Slovenskega znanstvenega inštituta na Dunaju. Predavanje je bilo za nas jezikoslovce še posebej zanimivo, saj smo tokrat spoznali Primoža Trubarja še z druge, zgodovinske plati. Dogodka so se udeležili tudi slovenisti iz Padove z lektorico Polono Liberšar. Tako smo s skupnim sodelovanjem pripomogli k širjenju slovenskega jezika in kulture, kar se je izkazalo, sodeč po obisku, še za posebej uspešno. Ob tej priložnosti smo si ogledali film o Trubarjevem potovanju Pot. Sledilo je predavanje v slovenščini. Posebnost je bila ta, da je dr. Rajšp v svojem predavanju poudaril položaj Furlanije in sploh ozemlja današnje Italije v 16. stoletju, zato je to vzbudilo precej zanimanja pri poslušalcih. Srečanje je bila dobra priložnost za izmenjavo informacij in vzpostavitev stikov.

V maju smo zaokrožili študijsko leto še s prijetnim literarnim dogodkom. V Vidmu smo začeli literarno turnejo slovenskih literatov po Italiji. Povabili smo znana slovenska pisatelja Miha Mazzinija in Jurija Hudolina, ki sta nas na literarnem večeru navdušila s svojo preprostostjo in humorjem. Večer je vodil profesor z videmske univerze Roberto Dapit, spretna tolmačka Laura Sgubin pa je pripomogla k temu, da je bila vsebina dostopna širšemu slovenskemu in italijanskemu občinstvu. Miha Mazzini je spregovoril o svojem poklicu, o literarnih junakih v svojih romanih in o slovenski literaturi. Jurij Hudolin pa je predstavil svoje poglede na pesnjenje, pisateljevanje in na jezik, ki ga pri tem uporablja. Pri organizaciji nam je pomagala Študentska založba iz Ljubljane, prostor in pomoč pa so nam ponudili v knjigarni Libreria Friuli, obema gre ob tem prav posebna zahvala. Odziv poslušalcev je dokazal, da občinstvo zanimajo Slovenija, njeni prebivalci in njihova zgodovina. Na večeru smo si ogledali tudi nekaj slovenskih kratkih filmov (Vem režiserja Jana Cvitkoviča, Vučko režiserja Matevža Luzarja in Vsakdan ni vsak dan režiserja Martina Turka). Ponovno so nas obiskali študentje in lektorica iz Padove Polona Liberšar, ki so nam tudi pomagali izpeljati večer. Dogodek je bil kar odmeven, tako so o nas poročali vsi pomembni slovenski zamejski časopisi in RTV Slovenija. Literarna turneja po Italiji se bo v letošnjem letu še nadaljevala, in sicer septembra v Rimu in Milanu. Poleg omenjenih avtorjev se je bodo udeležili tudi Boris Pahor, Gorazd Kocijančič, Feri Lainšček, Aleš Čar in Aleš Šteger.

Ekskurzija v Slovenijo

Konec aprila nas je čakalo že tradicionalno druženje, ekskurzija v Slovenijo. Odpravili smo se na ekskurzijo po Gorenjski. Ogledali smo si glavne znamenitosti. Da so bili študenti nad obiskom prav zares navdušeni, priča tudi naslednji prispevek Nicole Baratelle in Luciana Listerja.

"Letošnja ekskurzija se je odvijala od 23. do 26. aprila in je predstavila dobro priložnost predvsem za spoznavanje zahodnega dela Slovenije in še posebej Gorenjske. Čeprav so videmski študenti tudi lani obiskali to deželo, se jim je letos ponudil drugačen pristop do spoznavanja regije, ker so si jo tokrat ogledali bolj z vidika zgodovine književnosti. Skupina udeležencev je bila v primerjavi s prejšnjim letom bolj mednarodno sestavljena, saj niso prišli samo drugi italijanski študentje z Univerze v Rimu, ampak tudi z Univerz v Lizboni in Parizu.

Prvi dan so se videmski slovenisti peljali z vlakom do Gorice in potem z avtobusom do Ljubljane, kjer so se namestili in zbrali z drugimi študenti z drugih univerz; tam so imeli skupno kosilo. Po tej priložnosti medsebojnega spoznavanja se je spet začela prava ekskurzija z ogledom starega mestnega jedra Ljubljane. Na posebni večerni zabavi, ki so jo zanje organizirali študenti romanskih jezikov ljubljanske univerze, so tudi imeli možnost priti v stik s slovenskimi kolegi. Naslednji dan so se udeleženci peljali z avtobusom do Gorenjske, kjer so obiskali staro jedro Radovljice in muzej o čebelarstvu, ki je tipična panoga za slovensko kulturo. Pred kosilom v gostilni družine Avsenik (iz nje izvira tudi istoimenski znani slovenski ansambel) v Begunjah so seveda obiskali Prešernovo rojstno hišo v Vrbi, ki predstavlja nepogrešljivo točko za vse sloveniste. Popoldne so se udeleženci peljali na Blejski grad, kjer so našli posebnega vodnika za grajski muzej, blejskega župana.

Naslednji dan so se naši študentje odpeljali z avtobusom do Kranjske Gore, kjer so srečali sposobnega alpinista in strokovnjaka za Triglav in Triglavski narodni park. On je vodil udeležence ekskurzije po kratki poti pod Triglavom in hkrati jih je tudi poučil o zanimivostih glede Triglava (in tudi o pesmi Oj, Triglav moj dom!). Ko so prišli v Bohinjsko Bistrico, jih je čakala čudovita ladja z električnim motorjem (saj so v Bohinjskem jezeru bencinski motorji prepovedani), s katero so pluli po jezeru. Ko so prišli do nasprotnega brega, so poslušali zanimivo zgodbo o legendarnem bitju Zlatorogu. Po strmem sprehodu do izvira bohinjske Savice, se je skupina študentov in lektoric peljala spet do Bleda, kjer so končno poskusili tipično kremno rezino ali "kremšnito". Po večerji so gledali zelo lepo serijo diapozitivov o gorenjskem ozemlju.

Naslednji in zadnji dan so se naši študenti napotili proti topli Primorski. Prišli so v Kobarid. Ogledali so si muzej 1. svetovne vojne. Ekskurzija se je počasi bližala koncu, na kosilu na Mostu na Soči so med zdravico in načrtovanjem planinskega izleta na Triglav minevali zadnji skupni trenutki. Potem jih je super šofer Primož peljal do železniške postaje v Gorici. Videmski slovenisti so se poslovili od slovenistov iz Rima in Lizbone s prepričanjem, da se bodo seveda ponovno srečali na poletnem seminarju v Ljubljani".

Nove možnosti

Študij slovenistike je v razvoju, zato se vsako leto odpirajo nove možnosti dopolnjevanja študijskih programov in študija. Na našem področju je veliko možnosti za dejansko uporabo pridobljenega znanja. K vpisu za naslednje študijsko leto vabimo vse, ki bi se želeli izobraževati skupaj z nami.

Urška Kerin

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Deklice in dečki

Pred kratkim sem prebrala intervju s poznano francosko igralko. Intervjuji so po navadi to, kar najprej preberem, filter pa je skoraj vedno naslov. Če me tistih nekaj besed pritegne, potem se za nekaj minut tej ali drugi osebi povsem posvetim. Tokrat me je pritegnilo njeno pojmovanje ženske svobode. Svoboda kot zavest, da si subjekt, da se zavzameš za svoje poglede, da jih čuvaš in se jim posvečaš. Svoboda ljubezni z osebo in do osebe, katero ne skušaš spreminjati in ki ne želi spreminjati tebe.

Zanimivo, kako se različna branja v istem obdobju dotikajo. Pred kratkim sem prebrala Ancora dalla parte delle bambine, esej, ki piše o ženski vlogi, v katero današnja družina, šola, mediji ter fantazijski svet literature in risank usmerja bodoče ženske. Večkrat je omenjena Simone de Beauvoir in njen "drugi spol", ki je morda v mnogočem zelo ekstremen. Pa vendar. Ne prištevam se med feministke in sploh nisem prepričana, da bi, recimo, prav vse "moške" poklice lahko opravljale tudi ženske. Zelo poučno pa je bilo odkrivati določeno pojmovanje. Npr. oznako inteligence. Strokovnjaki vzgojnih ved omenjajo raziskave po osnovnih šolah v Italiji, iz katerih je razvidno, kako tako deklice kot dečki pripisujejo inteligenco avtomatično moškemu svetu. Deklice (in bodoče ženske) so pogosteje deležne oznak kot "pridna" ali "dobro vzgojena". Kar seveda ni nekaj samo po sebi negativnega, gotovo pa je zaskrbljujoče dejstvo, da naša družba (v vseh svojih vidikih) vodi deklice in torej bodoče ženske v znatno negativnejše doživljanje lastne vrednosti od vrstnikov moškega spola. Naravnost osuplo sem prebirala, kako te deklice (in zato tudi me, nekdanje deklice) zelo zgodaj ponotranjijo občutek nizke samozavesti. Svoboda (plezanja po drevesih, eksperimentiranja z materiali ipd.), moč in inteligenca v zelo zgodnjih otroških letih postanejo oznake, ki naj bi se jih pripisalo moškemu spolu. Ženskemu svetu je že zelo zgodaj vcepljen predvsem pomen zunanjega videza in ubogljivosti. Družba podpira deške sanje, ambicije, iznajdljivost, za deklice pa morajo biti sanje že zelo zgodaj usmerjene in predvsem omejene. Zanimivo je bilo odkrivati, kako dejansko ne obstaja en sam "krivec": ne le družina ne le šola, ki v najboljšem primeru stagnira v preteklosti, ne televizija, ki sicer jasno reklamizira zaščitene časovne pasove, namenjene (tudi) otrokom, kljub temu pa načrtno pozablja, da so ravno otroci in mladostniki zelo zvesti gledalci vseh oddaj, kjer se udeleženci npr. plačano kregajo ali pobotajo med sabo.

Zanimivo je bilo odkrivati, kako nam reklama ponuja določene življenjske modele, ki ne zrcalijo današnje družbe. Ženske, ki imajo veliko časa na razpolago, če ne zaradi drugega, pa vsaj zaradi tega, "ker se družini in gostom zlažejo, da so 'lazanjo' same pripravile, medtem, ko jo je Buitoni (...) ", take, ki se pri petdesetih lahko kosajo v izgledu z dvajsetletnicami, take, ki po napornem delovniku (logično v pisarni...) prirejajo večerje itd. itd.

Še zanimivejše pa je bilo prebirati, kako rastemo in živimo v družbi, ki ne zaupa v šolstvo, matere se zelo zgodaj koalizirajo proti pretežkim nalogam ali čemu drugemu v šoli, ki jo obiskuje otrok, skupine staršev gredo do odvetnika, da bi iz razreda izključili šestletnega hiperaktivnega otroka itd. itd.

ČEDAD Ugledni gostje, glasba, ples, gledališče itd.

Bogat spored Mittelfesta 2009

Letošnja izvedba Mittelfesta v Čedadu nosi naslov Prove d'Europa. Gre za niz mednarodnih srečanj, ki bo ob 20-letnici padca Berlinskega zidu v prvi vrsti posvečen geopolitičnim spremembam, ki jih je ta povzročil, perspektivam na družbenopolitični ravni in odnosom med ljudstvi v novi Evropi. Vzporedno z bogatim kulturnim sporedom, ki predvideva glasbene, gledališke in plesne točke, bodo številna srečanja postavila pod drobnogled predvsem države nove Evrope. Med gosti prireditve, ki se bo začela 13. julija, bodo esejisti, časnikarji in strokovnjaki s področja geopolitike kot npr. Lucio Caracciolo, Sergio Canciani, Toni Capuozzo, Stefano Mensurati, Italo Moscati in Adriano Roccucci, pa tudi znani politiki iz srednjeevropskega prostora kot npr. Lech Walesa, Milan Kučan, Gianni De Michelis, Dimitrij Rupel in Petre Roman.

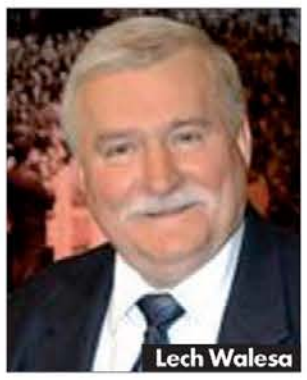

Lech Walesa

Milan Kučan

Mittelfest 2009 z naslovom Prove d'Europa vodi goriški občinski odbornik Antonio Devetag, srečanja pa bodo potekala od 13. do 25. julija v cerkvi sv. Frančiška in kavarne S. Marko v Čedadu. Info: www. mittelfest. org.

Čedajski festival je letos izdal tudi publikacijo z naslovom "Prove d'Europa. 1989 – 2009, vent'anni dal Muro", ki vsebuje razmišljanja, eseje in analize sedanjega stanja v Evropi in posledic padca berlinskega zidu. Avtorji posegov so znameniti protagonisti tistih let, kot npr. Mihail Gorbačov, Lech Walesa, ki bo izredni gost otvoritvenega slavja, pa še Vaclav Havel, Dimitrij Rupel, Gianni De Michelis, Adriano Biasutti, Riccardo Ehrman, Lucio Caracciolo, Predrag Matvejevič, Gian Enrico Rusconi, Sergio Romano in številni drugi komentatorji.

V ponedeljek, 13. julija, bo ob 17.30 uri v cerkvi sv. Frančiška posvet o Evropi po padcu Berlinskega zidu, ki ga bo vodil urednik revije Limes Caracciolo; na njem bosta med drugimi posegla Kučan in De Michelis. V sredo, 15. t. m., bo na istem prizorišču ob 17. uri posvet o mednarodnih perspektivah v Furlaniji Julijski krajini, v petek, 17., ob 17.30 o srečanju med novo Evropo in Rusijo. Otvoritveno slavje bo v soboto, 18. julija, ob 18. uri v cerkvi sv. Frančiška, na katerem bodo podelili nagrado Mittelfesta za novo Evropo nobelovcu Lechu Walesi, poljskemu predsedniku v letih 1990-95, ki bo nato imel lectio magistralis na temo: Dvajsetletnica Zidu, Evropa včeraj in danes. Dolgoletni slovenski zunanji minister Rupel bo s časnikarjem Capuozzom gost srečanja, ki bo potekalo 25. julija.

Politična dogajanja v Sloveniji

Evropska komisija zahteva odločnejši boj proti finančni krizi

V sklopu vsega, kar se dogaja v Sloveniji, je nemara najbolj pomembna in očitna težnja strank vladajoče koalicije, da politiko in druga temeljna področja, ki tvorijo državo, čim bolj potisnejo na območje levice. V nekaterih javnih občilih pišejo celo o tem, da naj bi bila v nevarnosti demokratična ureditev družbe in države, toda taka naziranja so najbrž pretirana in jih je treba razumeti bolj kot možnost in opozorilo, da bi se kaj takega lahko zgodilo.

Vlada sicer deluje, toda je oslabljena spričo prepirov med ministri, ki izražajo interese in osebne ambicije. Premier Borut Pahor jih pogosto komaj pomirja in obvladuje. Javnost je bila osupla nad potekom vladne seje v četrtek, 2. julija, ker je zaradi tehnične napake 10 minut potekala v živo in je bilo razpravljalce slišati na svetovnem spletu. Napaka naj bi pomenila kršitev državne skrivnosti, o čemer pa policija ni začela preiskave. Očitno veljajo različna merila, saj je kriminalistična policija ob spremljajočih ocenah in komentarjih notranje ministrice Katarine Kresal osumila nekdanjega predsednika vlade in SDS Janeza Janšo, da je izdal državno tajnost. Nasploh je notranja ministrica zelo glasna, ko javnosti razlaga, da si prizadeva zgolj za zakonitost in uveljavljanje pravne države. Njena mama Friderika Kresal je zdaj osumljena zlorabe osebnih podatkov in goljufije. Pridobila naj bi osebne podatke kar 522 fizioterapevtov; njihov seznam je potrebovala za pridobitev javnega pooblastila za izobraževanje v omenjenem poklicu. V zgodbo pa je vpletena tudi njena hči, Katarina Kresal, ker je bila ustanoviteljica in prva direktorica izobraževalnega podjetja Vita Sana. V tedniku Mladina so zapisali, "da je Katarina Kresal v godlji, če bo mama kriva, pa ne bo mogla reči, da ni vedela".

Joaquin Almunia

Ministri očitno ne bodo šli na daljše počitnice. Vendar v boju za premagovanje finančno-gospodarske krize vlada ni dovolj hitra in uspešna, zato sta posredovali tudi Evropska komisija in OECD, to je Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj.

Slovenija bo letos, tako kaže, dosegla rekorden proračunski primanjkljaj v višini več kot 5 odstotkov bruto domačega proizvoda, zaradi česar bo evropska komisija jeseni zoper njo sprožila ustrezne postopke. Vlada napovedim in opozorilom iz Bruslja ugovarja, na kar je Joaquin Almunia, evropski komisar za denarne in gospodarske zadeve, takole odgovoril: "Evropska komisija uporablja skupno metodologijo in instrumente pri ocenjevanju razmer v državah članicah. Slovenija je edina država, ki se ne strinja z rezultati skupne metodologije. Mogoče ima Slovenija prav in vsi drugi ne, ampak menim, da je prav obratno. Pri tem Slovenijo pozivam, naj izvede spodbujevalne ukrepe v gospodarstvu, predvidene za letošnje leto".

Globino finančno-gospodarske krize v Sloveniji odseva tudi pismo, ki ga je neki delavec iz Zasavja, ki za 29 let delovne dobe dobi 487 evrov plače mesečno, poslal Dušanu Semoliču, predsedniku največje in sedanji vladi všečne Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Zatrjuje, "da mora sindikat voditi delavce v boju za njihove pravice in dostojanstvo, če ne drugače, pa z revolucijo, po vzoru poljskega sindikalnega voditelja Valense". Dušan Semolič je v pisnem odgovoru delavcu iz Zasavja zatrdil, da je prepričan, "da bomo morali kmalu narediti natanko to, kar predlaga". Najbrž pa, dodajamo mi, se ne bo zgodilo nič.

Opozicijske stranke so zahtevale uvedbo parlamentarne preiskave zoper Gregorja Golobiča, ministra in predsednika stranke Zares. Dolžijo ga korupcije, utaje davkov in drugih kaznivih dejanj. Pridobil si je tudi status kmeta, da je lahko kupil zemljo v Vinjolah v Istri. V javnosti pa še dalje odmeva primer tajkuna Igorja Bavčarja. V tedniku Reporter so zapisali, da je iz družbe Istrabenz odšel s polnimi žepi. Poleg milijonov evrov ima še dve hiši v bližini Starega trga pri Ložu na Notranjskem. Na parlamentarni ravni so prekinili razpravo o resoluciji Evropskega parlamenta o evropski zavesti in totalitarizmih. Poslanec SDS Franc Cukjati meni, "da je stranke vladne koalicije strah kakršne koli obsodbe totalitarnih režimov, če je mednje vključen tudi komunizem".

Napovedujejo možnost referenduma

Vlada je sklenila, da bo poenotila istospolne zveze z raznospolnimi. Po novem naj bi bile torej dovoljene tudi poroke istospolnih parov. Dovoljena naj bi bila tudi posvojitev otrok, predvsem za istospolne pare, ki že imajo otroke iz prejšnjih zvez. Pobudnica omenjenih sprememb je predsednica LDS in notranja ministrica Katarina Kresal. Nekatere opozicijske stranke ostro nasprotujejo takim spremembam obstoječe zakonodaje in bodo zahtevale, da o njiih odločijo na referendumu.

Marijan Drobež

Cerkveni zakoni so trdnejši

V Sloveniji narašča odstotek nikoli poročenih ljudi

V Naši družini, mesečni prilogi verskega časnika Družina, je bil objavljen aktualen članek z naslovom Trdnost zakonskih zvez. Avtor dr. Vinko Potočnik v njem piše o učinkih krize družbenega življenja na rahljanje zakonskih in družinskih vezi. Posledice se najbolj kažejo v občutenem porastu razvez, v porastu partnerstev brez poroke in otrok ter tudi v odlaganju poroke na poznejša leta. V Sloveniji so sedaj neveste in ženini povprečno stari 30 let. V družbi spet narašča delež tistih, ki niso bili poročeni, in tudi tistih, ki si po razvezi družinske skupnosti ne izberejo novega partnerja. Vendar to ne velja za vse. Podatki namreč kažejo, da v Sloveniji dobra desetina ženinov in nevest zakonsko zvezo sklepa drugič, en odstotek pa tretjič ali še večkrat.

Pisec nadalje ugotavlja, "da se v Sloveniji delež vdov in vdovcev v družbi sicer rahlo znižuje, nezadržno pa narašča število razvezanih. Cerkev skuša biti zakoncem v oporo, zato je spodbudno, da tisti zakonci, ki svojo vez oz. ljubezen gradijo in ohranjajo tudi na temelju vere, redkeje doživijo zakonski brodolom. Prav tako manj kot drugi opravičujejo razvezo kot način reševanja problemov zakonske skupnosti. Pravzaprav bi bilo presenetljivo, če se pri zakoncih, ki razumejo, da je s cerkveno poroko njihova zakonska povezava povzdignjena na raven zakramentalne oziroma božanske resničnosti, to ne bi pokazalo v trdnosti njihovih zakonskih vezi.

Zahteva zapisana v sindikalnem glasilu Delavska enotnost

Domoljubi, ki imajo veliko denarja v tujini, naj ga prinesejo domov

Delavska enotnost, glasilo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, največje sindikalne centrale v državi, redno objavlja zelo kritične članke in druge prispevke o socialnih razmerah v Sloveniji v obdobju finančne in gospodarske krize. Dejansko pa časnik ostaja prizanesljiv do vlade in sedanje koalicije, najbrž zato, ker je predsednik Zveze svobodnih sindikatov Dušan Semolič levičarsko usmerjen in član stranke Socialnih demokratov Boruta Pahorja.

V novi številki Delavske enotnosti je Mojca Matoz objavila uvodnik o imperativu v slovenski družbi, kar pomeni zelo veliko strogost, nepopustljivost, ukazovalnost, nujnost, brezpogojnost ali zahtevo, kar vse vsebuje besednjak, ki ga v obdobju krize uporabljajo številni delodajalci in lastniki kapitala v Sloveniji. Avtorica ugotavlja, "da dušeči, skrajni imperativi, kot so tiho bodi in delaj, kakor ti jaz rečem, lahko izzovejo tudi upore. Uprabljajo jih le kratkovidni absolutni vladarji, oblastniki oz. imperatorji".

V isti številki omenjenega glasila je magister Ivan Lapajne objavil komentar z naslovom Trenutek resnice – kako smo pripravljeni? V njem se zavzema za nove ukrepe, s katerimi naj bi v Sloveniji obdavčili bogatejši sloj prebivalstva. Uvedli naj bi davek na velike plače in druge prejemke, rente, luksuzne avtomobile, bolj bi obdavčili jahte, letala, razkošne vile in vikende. Obdavčiti bi kazalo prazna, to je nezasedena stanovanja, in nepozidane zazidljive parcele v mestih ter zagotoviti tekoče plačevanje in učinkovito izterjavo davkov. Obdavčili naj bi tudi razliko v ceni, ki nastane pri prodaji zemljišč ob spremembi njihove namembnosti (iz nezazidljivih v zazidljive). Pisec omenjenega prispevka je tudi menil, da bi morali t. i. domoljubi, ki imajo veliko denarja, shranjenega v tujini, ta sredstva prinesti domov ter jih vložiti v nova delovna mesta ali na hranilne vloge v slovenskih bankah. Kot napovedujejo, bo nekaj od predlaganih ukrepov, objavljenih v časniku Delavska enotnost, sprejela tudi slovenska vlada.

M.

Kratke

Zaradi popravil in drugih gradbenih del v Ljubljani 300 zapor cest

V Ljubljani so proti koncu meseca junija nastale prometne ovire za pešce in vozila, ker v mestu izvajajo kar 300 popravil in drugih gradbenih del na cestah in pločnikih. Naročila sta jih župan Zoran Janković in mestna uprava, v okviru projekta za splošno posodobitev in odpravo ovir, ki naj bi Ljubljani otežkočile izvajanje vloge glavnega

mesta Slovenije. Največ ovir za promet bo zagotovo pomenila obnova ceste pod gradom. Tudi promet po Celovški cesti (v Šiški) bo zaradi popravil na cesti potekal po enem pasu. Čez poletje bodo razna dela izvajali tudi v starem delu Ljubljane, na Starem in Gornjem trgu. Zaradi prometnih težav je najbolj hiter in zanesljiv prihod v Ljubljano z avtobusi in vlaki, upoštevaje, da tudi parkirnih mest za osebna vozila zelo primanjkuje.

Janez Janša se je poročil cerkveno v Drežnici, civilno v Trenti. Poroka na dan sv. Urha

Janez Janša, predsednik SDS, in dr. Urška Bačovnik sta se poročila v objemu gora. Cerkvena poroka je potekala s sveto mašo v drežniški cerkvi Srca Jezusovega, civilna pa v Trenti. Poročil ju je triglavski župnik Urbanija. Da bo četrti julij tako svečan dogodek v Posočju – poroka tukaj priljubljenega Janeza Janše in Urške Bačovnik -, se je v javnosti izvedelo komaj dan prej. Obenem je bilo rečeno, da bo poroka zasebnega značaja, zato dogajanja mnogi niso hoteli motiti, a kljub temu je bila drežniška cerkev tako polna, da je šaljivi domačin rekel, k sreči, da so jo po potresu povezali, drugače bi jo na ta dan še razneslo od pritiska prisotnih.

Lep obred z mašo se je začel okoli ene ure popoldan in je trajal skoraj uro in pol. Kako lepo, klasično, sta bila oblečena nevesta in ženin, je videti iz fotografije. Ob prihodu iz cerkve so ju svatje posuli

s cvetjem in rižem, s kruhom in soljo pa so jim zaželeli dobrodošlico. Nevesta je v rokah držala šopek travniškega cvetja, med katerim so izstopale planike. Pri organizaciji in redarstvu zaslužijo posebno pohvalo drežniški gasilci. Civilni del poroke se je odvijal na Kekčevi domačiji v družinskem krogu, kjer je Bačovnikovo in Janšo poročil Janšev dolgoletni prijatelj Danijel Krivec in poslanec SDS v Državnem zboru. / MM

Bo hitra cesta čez Rebrnice odprta še ta mesec?

V juliju so se začeli tehnični pregledi na odseku hitre ceste med Podnanosom in Razdrtim. Prvega v mesecu so nekatere objekte na hitri cesti že pregledali, do konca julija pa bodo sledili še trije tehnični pregledi. Po zagotovilih, ki prihajajo iz Družbe za avtoceste Republike Slovenije (DARS), naj bi 12-kilometrski odsek hitre ceste prek Rebrnic odprli zadnji teden v juliju. Gradbinci, ki hitijo z izgradnjo navezovalne ceste ob nekdanji cestninski postaji Nanos, morajo dela končati do 25. julija. Poleg 150 metrov ceste morajo pod njo vgraditi še vse komunalne vode, tako da jih čaka še kar nekaj dela. Do omenjenega datuma mora biti zaključena tudi celotna elektro in strojna oprema predorov Barnica in Tabor, potem pa naj bi izvajalec Vidoni dokončal še vsa preostala dela. Zaradi tega je težko verjeti, da bodo vsa dela opravljena do konca meseca in da bo slavnostno odprtje na sporedu še v juliju. / N. N.

V Sloveniji narašča število rojstev otrok

Statistični urad Sloveni

je je sporočil, da se je lani rodilo največ otrok v celotnem obdobju samostojne države. Skupaj je bilo rojenih 21.817 otrok oziroma za desetino več kot leto prej.

Med novorojenčki je bilo lani 500 dečkov več kot deklic. Sicer število rojstev v Sloveniji postopoma narašča od leta 2003 dalje, od leta, ko jih je bilo najmanj. Povprečna starost matere ob prvem otroku znaša 28,4 leta.

Različne komentarje vzbuja dejstvo, da se je delež otrok, rojenih v zunajzakonskih zvezah, tudi v t. i. skupnih gospodinjstvih, povečal na 52,9%. Najpogostejša imena, ki jih starši dajejo svojim otrokom, so pri deklicah Lana, Sara, Nika in Eva, pri dečkih pa Luka, Jan, Nejc in Nik.

Škofijska karitas Koper

Kako preživeti čase recesije?

V Škofijski karitas Koper že vrsto let pomagamo družinam in posameznikom, ki se zaradi različnih vzrokov znajdejo v stiski. V zadnjem času so neizplačane plače ali izguba dela prizadele veliko ljudi. Tudi ljudje, ki jim je v času pred recesijo bila dovolj pomoč v hrani, sedaj prosijo za pomoč pri plačilu računov. Karitas denarja ne daje, pač pa na podlagi Pravilnika za materialno pomoč pomaga pri plačilu položnic, ki so za življenje družine ali posameznika nujne. V proračunu Škofijske karitas smo v ta namen letos zagotovili 50.000 evrov. Zavedamo se, da je to šele začetek številnih prošenj, ki jih bodo ljudje naslavljali na Karitas, zato smo za osveščanje ob sedanji gospodarski krizi pri Karitas pripravili zgibanko z naslovom Kako preživeti čase recesije? Namen zgibanke ni širjenje malodušja ali dajanje nasvetov, temveč sporočilo vsem prejemnikom pomoči, da pri Karitas lahko pomagamo po svojih zmožnostih, vendar to ne bo dovolj za dostojno preživetje. Vse, ki so izgubili delo ali

se soočajo z drugimi materialnimi težavami, spodbujamo k ohranitvi dostojanstva in pokončnosti pri iskanju izhoda iz osebne stiske. V zgibanko smo zapisali tudi nekaj predlogov o stalni skrbi za izravnavo bilance prihodkov in stroškov, o večni modrosti, da je v stiski dobro poprijeti za vsako delo, ter nekaj izkušenj kako in kje prihraniti. Zavedamo se, da marsikdo, ki bo zgibanko bral, to že počne, so pa med našimi prejemniki pomoči, žal, tudi ljudje, ki so še vedno prepričani, da morajo zanje poskrbeti drugi.

Na področju Škofijske karitas Koper so za konkretno pomoč v juniju naslednji pomembni dogodki.

Slovenska Karitas je na podlagi sklepa Vlade RS, ki je za pomoč ljudem v materialni stiski namenila 500.000 evrov, že začela izvajati to pomoč. Iz teh sredstev je bila nabavljena široka paleta prehrambenih artiklov, ki odgovarjajo približno 26.000 paketom hrane, ki jih bomo škofijske Karitas, s pomočjo široke mreže prostovoljcev, razdelile pomoči najbolj potrebnim.

V Škofijski karitas Koper smo se odločili za ustaljen postopek, ki teče pri dobavi hrane v Centre karitas že vrsto let. Centri karitas, ki pokrivajo celotno Primorsko, so: Bovec, Tolmin, Nova Gorica, Grgar, Idrija, Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica, Sežana, Koper, Portorož, Izola in Ajdovščina. Tako so iz Mercatorjevih skladišč v navedene centre pripeljali hrano, iz katere bo po prvi oceni možno pripraviti pomoč za 4000 družin in posameznikov, v skupni vrednosti 75.000 evrov.

Pomoč bo pripravljena v nosilnih vrečkah, ki so dar dobavitelja in v katere bodo sodelavci Karitas sproti, po pogovoru s prejemnikom pomoči, pripravili hrano, ki ustreza številu družinskih članov prosilca. Za tak način razdeljevanja smo se odločili predvsem zaradi tega, ker je med našimi dosedanjimi prejemniki veliko posameznikov, kot tudi družin s tremi in več, celo preko desetimi družinskimi člani, kar pomeni, da slednji potrebujejo bistveno več, kot nekdo, ki živi sam. Poleg tega so se nam standardne vrečke zdele primernejše kot škatle z znakom Karitas, ki bi že na daleč stigmatizirale predvsem tiste prejemnike pomoči, ki so bili morda prvič, zaradi izgube službe ali izpada dohodkov, prisiljeni iskati tovrstno pomoč.

V večini centrov smo že v okviru rednih uradnih ur začeli razdeljevati hrano. V vseh centrih je ob dneh, ko se deli pomoč, prisotna ekipa stalnih prostovoljcev, ki poskrbijo za pripravo paketov, vodenje ustrezne dokumentacije, predvsem pa za pogovor, podporo in svetovanje za samopomoč. Da bi se izognili vrstam pred vrati Karitas, delujemo po principu naročanja, vse prejemnike pomoči pa smo z obvestilom v prostorih Karitas seznanili z našimi etičnimi načeli, ki sodelavce zavezujejo k molčečnosti ter pravičnemu in spoštljivemu odnosu do ljudi v stiski.

Skupaj s hrano RS bomo v vseh Centrih karitas v koprski škofiji delili tudi pomoč v hrani, ki jo prejemamo na podlagi ukrepa EU, kot tudi hrano, ki smo jo kupili ali zbrali pri Karitas. Predvsem velja zahvala nekaterim Mercator centrom, ki so s plakatom povabili kupce, da v pripravljene košare darujejo za ljudi v stiski.

Konec maja smo se v Ajdovščini sestali predstavniki Dekanijskih in Območnih karitas, kakor tudi vsi odgovorni v Centrih karitas in se ponovno dogovorili za enoten in pregleden način razdeljevanja pomoči. Istočasno so prevzeli tudi pomoč, ki jo je Škofijska karitas namenila tistim šolarjem, ki jim starši ne zmorejo kupiti šolskih potrebščin za prihodnje šolsko leto. V prvi fazi smo pripravili 11.200 zvezkov in za 20.000 evrov bonov, s katerimi bodo lahko starši nabavili šolske potrebščine v knjigarni ali šoli. Že sedaj vemo, da to ne bo dovolj, zato upamo, da bomo z akcijo Otroci nas potrebujejo zbrali še dodatna sredstva.

Zavedamo se, da bomo sredstva, ki nam jih je zaupala EU in RS, oplemenitili s prostovoljnim delom. Na področju Škofijske karitas Koper deluje več kot 1300 stalnih in prav toliko občasnih prostovoljcev, v letu 2008 smo opravili za izpeljavo različnih programov pomoči preko 100.000 prostovoljnih ur, materialna pomoč se je dotaknila preko 3.000 družin s 17.900 družinskimi člani; s šolskimi potrebščinami smo pomagali 2.000 šolarjem.

Jožica Ličen

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. julija, ob 14. uri.

V L'Aquili kmalu zasedanje "velikih"

Kratka zgodovina vrha G8

Dne 9. julija so se v abruški L'Aquili zbrali državni poglavarji in predsedniki vlad sedmih industrijsko najbolj razvitih držav na svetu in Rusije. Tovrstna srečanja, ki so širši javnosti bolj znana pod oznako G8 (prvo je leta 1975 potekalo pod imenom G6 v francoskem mestu Rambouillet), so na vrsti vsako leto, in sicer po načelu rotacije. Letošnji italijanski vrh bi moral po prvotnih načrtih vlade Romana Prodija potekati na otoku Maddalena, nedaleč od obale Sardinije, a je Berlusconijeva vlada po aprilskem potresu v L'Aquili sklenila mednarodno srečanje prirediti prav v tem mestu.

Ko govorimo o vrhu G8 in Italiji, seveda ne moremo mimo dogodkov izpred osmih let, ki so neizbrisno zaznamovali italijansko zgodovinsko in politično dogajanje v prvem desetletju tega stoletja. Julija 2001 je namreč v Genovi potekal vrh G8, na katerem je prišlo do cele vrste izgredov, ki so privedli do smrti demonstranta Carla Giulianija. Zadeva je na italijanskem političnem prizorišču burila duhove celo tedanje poletje, dokler je 11. septembra niso dokončno zasenčili atentati v ZDA.

Da bolje razumemo dogodke izpred osmih let, se moramo vrniti v leto 1999, ko je v ameriškem mestu Seattle potekal vrh svetovne trgovinske organizacije WTO, mesto pa so tedaj pretresli hudi protesti. Večina zgodovinarjem in političnih analitikov ta dogodek tolmači kot rojstvo t. i. Ljudstva iz Seattla ali protiglobalistov. Protesti in demonstracije so se ob različnih mednarodnih forumih stopnjevali še dalje v letih 2000 in 2001 (Praga, Neapelj, Nica, Göteborg idr.).

Ozračje pred julijskim vrhom v

G8 v Genovi leta 2001

Genovi je bilo torej izredno napeto, dodatno pa so ga še zaostrovale novice, ki so se pojavljale v italijanskih medijih, in sicer da bodo demonstranti na policijo metali balončke, ki naj bi vsebovali z virusom HIV okuženo kri, ali da bodo proti silam javnega reda kotalili goreče pnevmatike. Prav nekaj dni pred samim vrhom so v Italiji eksplodirale bombe, ena je lažje poškodovala tajnico odgovornega urednika TV dnevnika TG4, druga pa je počila v rokah mladega orožnika, in sicer v vojašnici San Fruttuoso v Genovi. Bombni alarm se je zgodil tudi v bližini stadiona Carlini v Genovi, kjer so bili nastanjeni protestniki.

Same manifestacije so se v Genovi pričele že v četrtek, 19. julija, ko je bil na sporedu sprevod t. i. migrantesov, ki je minil brez nikakršnih incidentov, dan pred tem pa je potekal koncert špansko-francoskega pevca Manu Chaoa.

V petek, 20. julija, so se že v dopoldanskih urah v genovski mestni četrti Foce, ki svoje ime dolguje izlivu hudournika Bisagno, začeli nemiri oz. vandalska dejanja, ki so jih zagrešili maskirani pripadniki t. i. črnega bloka

(black bloc). Ti so opustošili precej široko območje vzhodno od glavne genovske železniške postaje Brignole, s fotografij in televizijskih posnetkov pa je jasno razvidno, da so sile javnega reda po večini opazovale samo dogajanje, aktivnih posegov za umiritev nasilnih dejanj pa je bilo bolj malo. Nekaj po poldnevu je s stadiona Carlini krenil sprevod t. i. nepokornih (disobbedienti), ki so nameravali doseči rdeče območje, ograjeno s šest metrov visokimi mrežami, ter tako simbolično prekršiti prepoved vstopa onkraj pregrad. Za to so se nepokorni, ki sta jih tedaj vodila Luca Casarini in Francesco Caruso, odločili, da se bodo pripravili na spopad s silami javnega reda, zaradi tega so si izdelali zasilne zaščite iz plexiglasa in plastičnih steklenic.

Ko je sprevod nepokornih naposled prispel v bližino postaje Brignole, je tam naletel na močno kolono karabinjerjev, ki jih je genovska kvestura poslala proti severu, točneje pred zapor Marassi, kjer se je zgodil bliskovit napad črnega bloka. Brez kakega pravega razloga se je kakih dvesto orožnikov v opremi za pouličnо bojevanje s solzilcem in pendreki lotilo povorke nepokornih, ki so stali na ulici Tolemaide. Tedaj so se vneli hudi spopadi, med katerimi so orožniki aretirali več demonstrantov, demonstranti pa so zažgali oklepno vozilo orožnikov. Nasilje se je stopnjevalo do pol šestih zvečer, ko je na Trgu Alimonda pod streli orožnika Maria Placaniche padel 23-letni demonstrant Carlo Giuliani, ki je s tovariši napadel osamljeno terensko vozilo orožnikov.

O tem dogodku je bilo v preteklih letih kar veliko izrečenega in zapisanega. Leta 2003 je bil postopek proti Placanichi, ki ga je dolžil umora, arhiviran, saj so bili sodniki prepričani, da je ta streljal v samoobrambi. Oče umrlega Carla Giulianija Giuliano Giuliani pa ima še danes celo vrsto dvomov o tem, kaj se je na Trgu Alimonda tedaj res zgodilo in kako da je lahko sploh prišlo do takega dogodka. Če si namreč dobro ogledamo televizijske posnetke, bomo lahko opazili, da je bila skupinica orožnikov, ki je s strani skušala napasti glavnino demonstrantov, ki so se umikali po ulici Tolemaide, odločno prešibka in je morala zato kar hitro nazadovati, eno od terenskih vozil pa je med umikom ostalo osamljeno, okrepitve pa so čakale in opazovale nedaleč stran.

Po krvavem petku na genovskih ulicah je vrh koordinacije protiglobalistov Genoa Social Forum, ki ga je vodil zdravnik Vittorio Agnoletto, sklenil, da vseeno priredi mednarodni sprevod, ki je bil napovedan za soboto. Udeležilo se ga je kakih dvestopetdeset tisoč ljudi, ki so korakali po genovskem nabrežju do ulice Corso Torino, kjer je sprevod zavil proti severu. Nekaj sto metrov po tem križišču so bile ob morju nameščene močne policijske enote, ki so od daleč opazovale dogajanje, vse dokler se nekaj stotin demonstrantov ni odlepilo od glavne povorke in začelo izzivati sil javnega reda, ki so kako poldrugo uro opazovale, ko pa so se začela hujša pustošenja stavb v bližini, so krenile v napad.

Nasilni demonstranti so se kaj kmalu porazgubili, policijski napad s solzilcem je zato najbolj prizadel miroljubne udeležence shoda. Sprevod je bil tako razbit na dva dela, prvi del je dosegel svoj cilj, udeleženci drugega pa so se morali pod silo policijskih napadov umakniti. Ravnanje policijskih agentov z demonstranti je bilo zelo kruto, saj nam televizijski posnetki jasno kažejo, da so se policisti z aluminjastimi pendreki in brcami lotili marsikaterega miroljubnega udeleženca, ki je stal na cesti z dvignjenimi rokami, ali so se znašali nad ranjenci, ki so ležali na tleh.

/ stran 16

Primož Sturman

V objemu ponosnega velikana Snežnika

Iz pekla v nebo

Ob jasnem vremenu, predvsem pa v mrzlih zimskih dneh, je ponosni vrh Snežnika dobro viden tudi iz naših krajev, mogočen kot kralj se dviguje nad modrino Jadrana in se s svojimi bujnimi gozdovi zajeda v skopi svet kraške gmajne. V resnici je Snežnik najvišja in najmogočnejša slovenska gora izven alpskega sveta in kraljuje nad Tržaškim zalivom, Istro in Kvarnerskim zalivom. Kot mogočna utrdba, ki je dolgo v poletje pobeljena s snegom, bdi nad neskončnimi gozdovi tja do bosanskih hribov.

Prostranost je tu izražena v polnem pomenu besede, saj gozdovi v enem samem kosu poraščajo kar 40.000 ha površine. To je največje strnjeno gozdno območje v srednji Evropi, ki se iz jugovzhodne Slovenije razteza mimo Kočevja na Hrvaško in do morja. Ni čudno torej, če so si to zadnjo zeleno oazo Evrope izbrale za domovanje številne velike zveri, med njimi rjavi medved, ris in volk.

Obisk Snežnika in njegovih pobočij, ki so bila razglašena za botanično znamenitost, je torej za vsakega ljubitelja narave skoraj obvezen. Naj povemo še, da je gori in njenim lepotam v čast nastal tudi film dokumentarec z naslovom Skrivnostna notranjost bele gore, ki je dobitnik številnih nagrad.

Poti na Snežnik je veliko, pozimi poteka tudi zimski pohod na vrh. Osebno mi je gora najlepša v pozni pomladi in zgodnjem poletju, ko se odeta v modro barvo svišča obiskovalcu pokaže v vsej svoji lepoti.

Toplega pomladnega dne, ko so se Kraševci že na vse kriplje pritoževali nad vročino, sem se na Snežnik odpravila iz Mašuna, z avtom pa sem se po makadamski gozdni cesti ob pomoči zemljevida (najprimernejši je zemljevid Notranjske ali Snežniškega pogorja) in številnih belo rdečih markacij zapeljala skoraj do Pekla. Če nam branje zemljevida in orientacija po njem nista tuja, nam ne bo težko najti gozdno cesto, ki se v ovinkih strmo vzpenja v bukovje in nas varno pripelje skozi samoto na višino 1300 m, v bližino Vrha Pekla, kjer je tudi lepo ohranjena stavba, po vsej verjetnosti v lasti gozdarjev.

Če smo torej zaradi lenobe nekje sredi gozda zapustili markacije in se do sem pripeljali z avtom, bomo s kančkom pazljivosti zlahka spet našli stezo z belo rdečimi krogi, ki vodi sem iz Mašuna (od tam do vrha so skoraj štiri ure). Parkirali bomo avto in se odpravili v gozd, skozi peklensko samoto prastarih gozdov, skalnih pobočij in skrivnostnih vrtač, Malemu Snežniku naproti. Od časa do časa nam skozi zelenje zvodniško pomežikneta Mali in Veliki Snežnik, ki se nam zdita čisto blizu, v resnici nas čaka še precej strm, a kratek in idiličen vzpon skozi bukov gozd. Pravzaprav gre za območje subalpinskega bukovja, ki je zajeto v največji gozdni rezervat v Sloveniji. Razteza se v površini 800 ha, iz gospodarjenja pa so ga gozdarji izločili leta 1990. Dinarska zgornja gozdna meja, ki je značilna za to območje, je bistveno drugačna od alpske. Tu kraljuje bukev, v Alpah pa si najvišje upata smreka in macesen. Po obliki se visokogorska bukev močno razlikuje od nižinske. Teža snega, ki se tu zadržuje do poletja, je močno izkrivila debla, drevesa pa so bolj podobna grmom, saj lahko tu preživijo samo ob pomoči šopaste rasti. Pomislimo, da traja tu, nad Peklom, vegetacijska doba pičlih 120 dni na leto.

Po nedolgotrajni hoji srečamo kažipot, ki nas usmerja na vrh ali v dolino proti Grdi Dragi in Sviščakom. Nad nami se že odpira nebo, zveriženo bukovje pa kakih sto metrov više prehaja v temno zeleno ruševje. Planinski bor je pravzaprav simbol Snežnika, saj kot temno zelena preproga obdaja oba vrhova, v svojih nedrjih pa nudi zavetišče visokogorskemu cvetju, med katerim je najbolj izrazit temnomodri svišč. No, kljub temu da v mestih ljudje že hlastajo za zrakom in vključujejo klimo, je tu konec junija še mogoče najti sneg in okusiti prijetno osvežitev poletnega kepanja.

Svet se tu odpre v zeleno obzorje, in če imamo srečo, da smo na poti sami, lahko ob pesmi vetra in oblakih, ki hitijo nad vrhovi, sanjamo o divjini, ki še nič ne ve o človeku in njegovi pogoltnosti. Tu kraljuje samo tišina, nebo je modro, kot bi se svišč zrcalil v njem, pogled pa sega daleč do morja in obiskovalcu se zdi, da pravljični deželi gozdov ni videti konca. Lepo je, da bi tu ostal za vedno in se predal sanjarjenju.

Vrh Malega Snežnika je izredno razgleden, da smo že na njem, pa nas opozori kamnit stolpič. Od tu so dobro vidna mrazišča ali mraziščne globeli, ki imajo dno poraslo s smrekovimi gozdovi. V bolj globokih in izrazitih kotlinah imamo proti dnu ruševje in krpe gorskih trat. Mrazišča so nastala zaradi temperaturnega obrata, posledica tega pa je obrnjeno zaporedje rastlin v njih. Smreke na dnu mrazišč, ki imajo zaradi teže snega veje potisnjene tik ob deblo, so edine naravno posejane smreke na jugovzhodu Slovenije, z Malega in Velikega Snežnika pa so vidne kot temnozelene krpe sredi bukovja.

Pot se z Malega Snežnika vije sredi ruševja proti Velikemu Snežniku, kjer med tednom, ko je koča zaprta, vlada božanski mir. In naš pogled zasanjano beži v daljave in nosi misli in sanje iz globine prostranih gozdov do modrega Jadrana. Koča Draga Karolina, ki stoji tik pod vrhom, torej skoraj 1796 metrov visoko, je odprta ob koncu tedna in ob praznikih. Ne pozabimo pa se povzpeti še na samo razgledišče, da bomo uživali ob lepotah pokrajine in iz njih črpali moč za naporne dneve, ki so pred nami. Ob jasnem vremenu bomo nagrajeni s pogledom na morje, tja od Reke, Krka in Cresa do Trsta in Gradeža. Pa Alpe se bodo razprostrle pred nami z vsemi svojimi vabečimi oblinami. Proti severovzhodu nas v soncu pozdravljajo še Kočevski Rog, pravljični Gorjanci in Ivanščica, proti jugu pa se zelena preproga izteka v Narodni park Risnjak ter vrhove Gorskega Kotarja in Velebita.

Če se odločimo, da avto pustimo nekje v bližini Pekla, izlet ni dolg, približno tri ure tja in nazaj, če odštejemo postanke, ki jih bomo posvetili cvetju in razgledom. Povzpeli pa se bomo res iz pekla do nebes in uživali tišino, skrivnostno pesem gozdov ter opojne razglede v objemu ponosnega notranjskega velikana.

Suzi Pertot

Domači šport navdušuje

Poletni nogometni turnirji po naših vaseh za vse okuse

V poletni športni suši pri nas dokaj konstantno namakajo športna prizorišča - poleg padavin zadnjih tednov - vsaj vaški nogometni turnirji. Zanimiva zadeva. Vse od začetka junija pa do konca julija naša društva izmenično prirejajo teden dni ali več trajajoča tekmovanja, v katerih se igra po sistemu tri proti tri, 5:5, 7:7 (najbolj pogosto) ali tudi 11:11. Bolj ali manj vsi turnirji potekajo navadno od ponedeljka do petka, tako da imajo organizatorji in tekmovalci proste konce tedna za oddih ali morebiten izlet na morje ali v gore. Igra se na malih odprtih igriščih (ponekod peščenih, vse več pa jih je prekritih z umetno travo), ob nogometnem pravokotniku pa ne sme manjkati prostor v slogu "šagre" z mizami in klopmi, žarom, cvrtniki in "šankom", za katerim točijo pivo. V nekaterih vaseh sodi dogodek v okvir kake večje prireditve, na primer vaškega praznika ali zavetnika.

Tovrstne pobude pomenijo namreč predvsem koristen dohodek za klubske blagajne. Precej sredstev prinese kiosk, nekaj denarja pa morajo skupine, ki se prijavijo, odšteti za vpisnino. Športni delavci naših društev se sploh radi razdajajo za svojo ustanovo tudi v poletnih mesecih, ko jim po nekaj tednih po koncu prvenstev enostavno že manjkajo tekme in zlasti vsakodnevno življenje ter angažiranje ob robu zelenice. Delovna sila je tako kajpak zastonj in dobiček je ob manjših stroških za aktivno vzdrževanje športnega centra (igrišče, razsvetljava, voda) dejansko čist.

Prizor s turnirja Pokal Kras v Repnu

Poletne turnirje prirejajo sicer tudi v drugačne namene. Na terenu se vsak večer ob pijači govori in razpreda o amaterskem nogometu, tu se bolj ali manj skrivaj vlečejo poteze prave kupo-prodajne borze v malem, preizkuša se kak nogometaš, opazujejo se mladi talenti itn. Klubi, ki organizirajo taka tekmovanja, veljajo za trdne strukture in se v očeh morebitnih igralskih okrepitev predstavijo kot resna, delavna, zdrava in gostoljubna okolja. Kakovost na igrišču pa je izredno nihajoča: nekateri turnirji so prava prvenstva, drugi so za gole rekreativce, v splošnem pa velja, da aktivni nogometaši nanje v juniju in juliju praviloma zelo radi zahajajo. Nekateri zgolj za družbo in vselej sproščeno vzdušje, iz mesta na svež zrak ali na hladno pivo, drugi, da ostanejo v spodobni formi, še tretji pa mogoče zato, da bi jih kak klub angažiral za prihodnjo uradno športno sezono. Vsem, ki zahajajo na igrišča, pa je seveda skupna globoka ljubezen do najbolj popularnega športa na svetu ali obče – do najbolj resne izmed nepomembnih stvari.

Kje pa se sploh odigrava poletni mali nogomet? Dovolite, da natresemo nekaj prizorišč, pa brez zamere, če bo kdo, ki bi sodil v ta seznam, morebiti izostal. Ves mesec junij so tudi letos v Trebčah režirali Kraški turnir, v Križu in Repnu so prvič priredili enotedensko pobudo, že tradicionalen je na Tržaškem tudi turnir v Dolini, več let pa so igrali na Padričah, pri Briščikih in v Zgoniku. Pojem poletnega tržaškega nogometa je v vsakem primeru dolgoletni mesec dni trajajoči članski in mladinski turnir Il Giulia pri Svetem Ivanu v priredbi društva San Giovanni. Na Goriškem je kraljica poletnih dogodkov manifestacija dvanajst ur nogometa v Štandrežu, turnirje pa imajo tudi v Sovodnjah, na Peči, na Vrhu, v Doberdobu pa še kje. Ko smo že na Goriškem, za to področje je značilna zlasti prava poplava malonogometnih turnirjev za ženske. Mogoče se bo zdelo nenavadno, ker na ravni uradnih zimskih prvenstev brcanje žoge v krilcih ni najbolj razširjeno, so pa dekleta (slovenska še posebej) odlično tehnično podkovana, izjemno zagrizena in tako navdušena, da od turnirja do turnirja nastopajo vsepovsod malodane celo poletje. Medvaški kampanilizem je pri njih še posebej poudarjen, tako da so derbiji včasih prav vroči, igra pa res... moška.

Nekaj malega se dogaja tudi v drugih športih. Spet brez ambicije, da bi omenili vse: odbojkarski turnirji na ploščadih in na mivki na Goriškem, 24 ur košarke na Tržaškem itd. Ponudba pa je v splošnem mnogo manj pestra kot pri žogobrcarjih. Za konec pripomba, ne zato da bi kritizirali: vse omenjene pobude so večinoma za odrasle, turnirjev za mladinske kategorije pa skorajda ni. Poletni kampi so sicer koristni in vse več jih je, odborniki so res vse leto zelo zaposleni in včasih prezasičeni s prostovoljnim delom v klubu, za naš naraščaj in njegovo gibanje skozi vse leto pa bi se najbrž veljalo potruditi.

HC

V senci Big bena, z rock'n rollom v ušesih (2)

Amy Winehouse osebno poznam!

Angleški mediji znajo vsaki znani osebnosti na Otoku servirati izdatno porcijo strupa. Včasih smrtonosnega. Za informacije vprašajte premiera Gordona Browna, ki mu je s svojo do nedavnega nepremagljivo četico laburistov zaradi škandala prikradenega javnega denarja uspelo izgubiti nedavne evropske volitve proti v afero prav tako vpletenim bledikavim in jecljajočim Torijcem.

Pa da ne bomo samo v visokoletečih vodah politike, lahko opazimo, kako sta tudi nogometaš in "maneken" David Beckham in njegova zadirčna polovica Victoria stalna tarča britanskih tabloidov. In tukaj so seveda tudi pevci... Amy Whinehouse, ki je sicer nedvomno eden od največjih britanskih glasbenih talentov, se s svojim stilom življenja neprizanesljivosti medijev kar nastavlja.

Vsaka medijska zgodba ima seveda dva pola. Negativni pol pri Amy Winehouse so tabloidi, pozitivni pa številni prijatelji in občudovalci. To boste lahko občutili, ko boste vstopili v prijeten majhen bar v predelu Soho, ki mu je ime "Jazz after dark". Že ob vstopu v lokal lahko na oknu opazite serijo slik, ki upodabljajo pevko iz Camdena med nastopom v baru samem. Izvrstna reklama, ni kaj. Bar je dejansko zelo majhen, v njem vlada vzdušje intime. Kot se seveda spodobi, boste v takih krajih poslušali glasbo v živo. "Jazz after dark" ne prireja masovnih spektaklov, večkrat so koncerti v živo nekoliko improvizirani. Slišiš pa lahko dobro jazz glasbo. Sedeš, dobiš pivo in poslušaš domačo skupino, ki predstavlja svoje jazzovske improvizacije. Vse naokoli pa so stene bara prelepljene s slikami, s katerih lahko ugotoviš, da je Amy Whinehouse tam res priljubljena. "Poznamo jo osebno", prizna lastnica bara, "tukaj je nastopala že večkrat, takrat ko še ni bila svetovno znana zvezda, ampak tudi potem, ko je požela tolikšno slavo. Tukaj pravzaprav nastopa vse od leta 2005. In priznati moram, da nas še vedno zelo rada obišče. Zadnjič je bila pri nas lani. Ko je v Londonu, se vedno prikaže tukaj pri nas. Zdaj pa je že dlje časa ni, ker živi na Bahamih", je povzela naša sogovornica. To je bil tudi njen edini namig na hude težave, ki jih ima pevka z mamili. Na Bahame so jo namreč preselili, da bi bila nekoliko bolj oddaljena od sveta in bi se tako lahko "očistila". Po kratkem premisleku je lastnica bara nadaljevala: "Ko se pojavi tukaj, vedno tudi rada kaj zapoje. Njena pojavljanja so seveda nenapovedana. Gostujoča skupina se temu prilagodi in jo spremlja. Iz tega nastajajo zelo prijetni večeri". Rožnate slike, ki jo je portretirala lastnica, pa ena od natakaric ni potrdila: "Tukaj sem že dve leti, a Amy še nisem videla. Že vsaj petkrat pa sem stregla Peteu Dohertyju", je sklenila svoje pričevanje in uveljavljenemu angleškemu pevcu namenila celo vrsto komplimentov.

/ dalje
Andrej Černic

Nočno življenje je humus za angleško lahko glasbo

IX. Vseslovensko srečanje v Državnem zboru / Govor dr. Davida Bandlja

"Živeti in (iz) umirati med Slovenci v Italiji. O usodi neke manjšine"

Živimo v globaliziranem svetu, v katerem se meje brišejo. Jezik, kultura, nacionalna identiteta pa so tisto, po čemer se ločimo, je v četrtek, 2. julija, ob začetku tradicionalnega, devetega vseslovenskega srečanja Slovencev v sosednjih državah in po svetu poudaril predsednik komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Miro Petek. Po besedah Petka so si naslov srečanja, v ospredju katerega je vprašanje živeti oziroma preživeti integracijo ali asimilacijo, izbrali iz preprostega razloga, ker so vsi tisti, ki živijo zunaj meja Slovenije, tako ali drugače vpeti v te procese. Kot je izpostavil, je pojavnih oblik asimilacije veliko, vidnim se lahko upremo, nevarne pa so tiste oblike, ki se jih velikokrat sploh ne zavedamo.

"Danes živimo v globaliziranem svetu, meje se brišejo", je razmišljal Petek in nadaljeval, da pa so jezik, kultura in nacionalna identiteta tisto, po čemer se ločimo. "Slovenski jezik ravno pri vas, ki prihajate iz drugih držav, velikokrat nima zgolj nacionalnega ali kulturnega pomena, ampak nosi v sebi tudi politično težo", je poudaril. Za predsednika DZ Pavla Gantarja pa gre pri integraciji in asimilaciji za procesa, ki pomembno določata prihodnost, pa tudi možnost preživetja vsake narodne skupnosti, ki živi ločeno od matične države. Kot je v nagovoru dejal Gantar, je v 21. stoletju, po doseženi institucionalizaciji univerzalizacije splošnih človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vsaka politika, ki kakorkoli vodi v raznarodovanje, obsojanja vredna in nedopustna. Minister za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš se je dotaknil položaja Slovencev. Po njegovih besedah bi se morali vsi skupaj potruditi za to, da bo biti Slovenec lepo. "Ker če bo biti Slovenec težko, potem v odprtem svetu ne bomo obstali. Mi ne želimo in ne moremo preživeti kot narod mučenikov", je povedal. Svet se spreminja, prav tako položaj Slovencev tukaj in po svetu. Izpostavil je dve dejstvi. Kot prvo, da v zamejstvu narašča število otrok, ki se vpisujejo v dvojezične šole, pa tudi po svetu je vedno več povpraševanja po učenju slovenskega jezika. Oboje povzroča težave, na katere se je treba odzvati tudi s prilagajanjem pouka tistim, ki ne znajo jezika, oziroma tistim, ki želijo znanje nadgraditi.

Kot drugo dejstvo pa je Žekš omenil, da je vedno več želja po slovenskem državljanstvu. "Tudi tukaj bi se morali prilagoditi in sistem podeljevanja slovenskega državljanstva olajšati, poenostavljati", je razmišljal. Vprašal se je, zakaj ne bi bil vsak slovenski državljan, ki bi to rad bil in ima za to resen razlog. Na že devetem vseslovenskem srečanju Slovencev v sosednjih državah in po svetu, ki je potekalo v DZ pod naslovom (Pre) živeti integracijo ali asimilacijo, so udeleženci predstavili svoje izkušnje in izmenjali mnenja o integraciji kot procesu vključevanja v družbo novega okolja, ki dopušča ohranjanje slovenske kulture. V ospredju je bil tudi proces asimilacije, ki ne dopušča prakticiranja in razvoja slovenske kulture v drugi državi.

Tone Mizerit iz Argentine je bil tudi med govorci srečanja, v svojem nastopu je spregovoril o odnosu Slovenije do izseljencev in odnosu izseljencev do lastne identitete. Zavzel se je tudi za ureditev vprašanja zastopstva izseljenskih manjšin v DZ.

Na srečanju je spregovoril tudi dr. David Bandelj, čigar govor objavljamo v celoti: *Spoštovane rojakinje in spoštovani rojaki,*

ko se zahvaljujem organizatorjem za vabilo na to zagotovo pomembno srečanje, ne morem mimo tega, da izrazim, poleg zahvale, tudi svojo zadrego.

Spregovoriti o tako pereči tematiki, kakor je "usoda neke manjšine" v tako kratko odmerjenem času, je sizifovsko delo, ker implicira dar sinteze in je primorano opustiti nebistvene zadeve. Tiste bolj bistvene pa osvetliti le v glavnih obrisih.

Kakorkoli že, pa se mi zdi nujno, da spregovorim v prvi osebi o tem, kar vidim, čutim in predvsem izkušam kot predstavnik ene izmed številnih slovenskih manjšin.

Ne bom optimist, prej obratno. To pa zato, ker pesimizem razumem kot edini način, da se na njem gradi kaj novega in boljšega.

Živeti kot Slovenec v Italiji oz. kot "manjšinec" nasploh je pogosto bolj prekletstvo kot milost, saj je manjšinska usoda zvezana z besedo "manj". Ta zaznamuje vedno nekaj inferiornega, slabšalnega ali v najboljšem primeru vsaj "ne tako pomembnega". Biti "manjšinec majhnega naroda" pa povečuje tisti manjvrednostni kompleks, ki ga Slovenci včasih bolj nehote, celo nezavedno, kažemo v odnosu z večjimi narodi z bogato preteklostjo, ki – mimogrede – ni nič bogatejša od naše, le različna je ...

Psihosocialna komponenta glagola "biti manjšinec" torej, nima najbolj pozitivne začetne implikacije, toda realnost je pač kruta in dejstva so dejstva, mimo katerih ne moremo.

Živeti med Slovenci v Italiji pomeni biti priča velikemu bogastvu manjšine, ki s svojimi društvi, pa najsibodo kulturna, športna, vzgojna ali umetniška, predstavljajo Slovence v vsej njihovi narodnostni angažiranosti, kulturni osveščenosti in neumornem prizadevanju. Toda tako bogastvo bo postalo le katedrala, zgrajena sredi Sahare, če ne bomo starši svojim otrokom privzgojili najprej skrb za materinščino (ali v dvojezičnih zakonih, kjer je oče Slovenec za "očetovščino"), ki ustvarja resnične pripadnike manjšine. Ti se lahko prepoznavamo v jeziku. V državi se ne moremo povsem, ker bi bilo prereduktivno reči, da smo "samo" Slovenci; da smo "samo" Italijani pa zveni v najboljšem primeru asimilacijsko, v najslabšem pa izdajalsko. Ironično je le to, da nas stereotipno na Slovenskem imajo za Italijane, v Italiji pa za neke ne najbolj definirane "Slovane".

Je pa res, in tu si gre trkati na prsi, da smo tudi manjšinci leni in svojo usodo večkrat sami pečatimo.

Preleni smo, npr., da bi lahko množično zahtevali vrnitev med fašizmom poitalijančenih priimkov v slovensko obliko.

Preleni, da bi v občinskih upravah lahko spregovorili v slovenščini in lahko vprašali za dvojezični dokument.

Na splošno preleni, da bi pravice, ki so nam dane, lahko v polnosti izkoristili.

In končno – preleni, da bi skupno enotno politično nastopali, etnično in ne strankarsko obarvano.

Celo svojega jezika ne gojimo dovolj. Premajhna skrb za jezik, ki povzroča preglavice celo v šolah, javnih občilih in ne nazadnje v vsakdanjem življenju, je jasno znamenje, da smo včasih tudi manjšinci v svoji manjšinskosti samozadostni.

In prav jezik, nam tako pomembna, a obenem tako završena prvina, ki nam omogoča ali pa onemogoča obstoj, je edina instanca, s katero se lahko ponašamo.

Kako reagirati namreč – kot manjšinci, ki živimo na zakonsko določenem dvojezičnem območju – ko dvojezičnosti, ki bi izpričevala javnosti našo prisotnost in nas priznala kot sooblikovalce ene večjezične in večkulturne stvarnosti, dejansko ni in ko onkraj nekoč zaznamujoče mejne črte, ki je danes - hvala Bogu - le še spomin, cvetijo trgovski centri in igralnice z naravnost zgledno dvojezičnostjo na območju, ki dvojezično pač ni, kar nikogar ne more motiti, ampak boli. Boli, ker jo diktirajo servilnost, kapital in interesi, ne pa ideali, principi in želje po sodelovanju. Kar pa še najbolj boli, je vnebovpijoči molk vseh institucij, ki s tihim odobravanjem dovoljujejo táko početje.

Včasih se v meni poraja občutek, ali Slovenci tam za s spomenikom na Cerju opevano in mavzolejsko ohranjeno zahodno mejo še komu sploh kaj koristimo, kaj šele pomenimo...

Da pa se za trenutek zaustavim še na aktualnem političnem dogajanju: kako upravičiti italijansko zamrznitev schengenskega sporazuma, ob vrhu G8 v oddaljeni in od potresa prizadeti Aquili, ko pa so se svetovni gospodarski veljaki mudili v Trstu, so bile meje odprte kot okna poleti.

Že prav.

Od države, kjer njen ministrski predsednik domnevno uporablja celo državna letala za svoje osebne namene in ga domnevne osemnajstletnice kličejo "očka", si verjetno nimam pričakovati kaj več kot to, toda ...

Toda dejstvo, da sem manjšinec oz. da sem pripadnik neke narodne skupnosti, ki jo verjetno večinski narod iz ignorance, ne iz hudobije, ne pozna in priznava, bi verjetno mojo matično državo lahko skrbelo.

Pa je ne. Ali vsaj ne dovolj.

In oprostite trpki iskrenosti, če vam povem, da kot italijanski državljan slovenske narodnosti, čutim matično državo in njene institucije od nas zelo daleč. Preveč daleč, da bi učinkovale na tistih področjih, ki so res pomembna. Pustimo ekonomijo, denarne podpore, projekte, načrtovanje, kjer nam je Slovenija v veliko in pomembno pomoč.

A vsa ekonomska infrastruktura brez idejne podlage, narodne premočrtnosti in izpolnjevanja zakonov, je mehanika brez duše. Ker v takih primerih samo institucija, kakršna je država, lahko drugo institucijo – državo na izključni ... institucionalni ravni spomni na starodavni rek pacta sunt servanda.

In prosim, ne polnite mi glave s floskulami tipa: "vse je v najlepšem redu in sodelovanje med državama je zgledno". Ko bi bilo zgledno, bi usoda slovenske manjšine v Italiji bila drugačna.

Ne bi bilo več tihe asimilacije, ampak kulturni razcvet. Ne bi bilo več obmejnega nezaupanja, temveč močno sodelovanje za oblikovanje multikulturnega prostora. Takega, ki ga Slovenci od vekomaj oblikujemo, ker smo od vekomaj multikulturni. Kar pa nikakor ne sme implicirati, da sklonimo glavo pred vsakim tujim veljakom.

Kljub vsemu je treba priznati, da je živeti med Slovenci v Italiji navdihujoče in ustvarjalno. Ker je vizija o prihodnosti, predvsem med mladimi rodovi, jasna. Ker je želja po obstoju in po izpolnjevanju nalog, ki jih manjšina ima, polna upov in pričakovanj.

Ker vemo, da naša usoda ni v postopnem izumiranju, čeprav smo včasih, v najbolj temnih situacijah o tem prepričani, ampak v postopnem povezovanju.

Ko bo slovenska narodna skupnost v Italiji lahko edini možni povezovalni člen med dvema državama z burno zgodovino in med dvema narodoma, ki stoletja živita kot soseda, a se pregovorno ne marata preveč.

Žal pa te usode se ne sme zavedati le dotična narodna skupnost, kateri s ponosom pripadam.

Treba je, da se je zavedajo vse tri vpletene strani.

Upam, da sem danes eni izmed teh strani približal sen, ki želi postati resničnost...

Foto DP

S 14. strani

Kratka zgodovina vrha G8

V noči od sobote na nedeljo se je zgodil še zadnji policijski napad, in sicer vdor v šolo Diaz, ki jo je genovska pokrajinska uprava dala na razpolago udeležencem protestnih shodov, da bi v njej prenočili. Skupaj je bilo aretiranih kakih devetdeset demonstrantov, dvajset jih je moralo zaradi udarcev in ran pomoč poiskati v bolnišnici. Med njimi sta bila tudi novinar dnevnika il Resto del Carlino Lorenzo Guadagnucci in angleški fotoreporter Marc Covell. Oba sta končala v bolnišnici Galliera, prvega so policisti pretepli med spanjem, drugega pa kar pred vhodom šole Diaz. Policija je naslednji dan na tiskovni konferenci operacijo predstavila kot preiskavo, saj naj bi obstajal utemeljen sum, da se v poslopju skrivajo nasilneži.

V dneh vrha G8 je bilo v Genovi aretiranih preko tristo ljudi, ki so jih sile javnega reda obtožile pustošenja in plenjenja. Večina od teh je bila zaradi pomanjkanja dokazov takoj oproščena in izpuščena, zbirni policijski center za aretirane pa je bil v vojašnici Bolzaneto na severnem obrobju Genove, kjer naj bi se po pričevanju cele vrste zaprtih demonstrantov pripadniki policije izživljali nad ujetniki ter jih poniževali.

Nevladna organizacija Amnesty International je dni ob vrhu G8 v Genovi označila kot največjo prekinitev demokratičnih pravic v zahodni Evropi po drugi svetovni vojni. Trenutno se italijansko sodstvo ukvarja s tremi procesi, potem ko so sodniki leta 2003 postopek proti Mariu Placanichi arhivirali. Še posebno burita duhove in politično javnost procesa proti domnevnim nasilnim pripadnikom sil javnega reda v zaporu Bolzaneto in tisti proti nekaterim pripadnikom oz. poveljnikom enot, ki so v noči s sobote na nedeljo vdrli v šolo Diaz. V tem procesu je zelo pomembno pričevanje Michelangela Fournierja, pripadnika posebnih policijskih enot (Reparto Mobile) iz Rima, ki se je tedaj udeležil preiskave in sam priznal marsikatero nepravilnost, ki se je dogodila ob policijskem vdoru v šolo.

Med protagonisti tistih dni naj omenimo še tedanjega glavnega poveljnika državne policije Giannija De Gennara, ki danes zaseda visok položaj na italijanskem notranjem ministrstvu. Poleg njega sta bila tedaj v Genovi odgovorna za javni red in mir kvestor Francesco Colucci in direktor politične policije DIGOS Spartaco Mortola. Vittorio Agnoletto je bil od leta 2004 do danes poslanec v Evropskem parlamentu, Luca Casarini pa je lansko leto pri založbi Mondadori izdal svoj knjižni prvenec z naslovom La parte della Fortuna.